

Begroting 2026

Datum: 7 oktober 2025

Zaaknummer: 1122034

Gemeente Gilze en Rijen
Postbus 73
5120 AB Rijen

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
5121 JX Rijen

Telefoonnummer 14 0161
Email: info@gilzerijen.nl
website: www.gilzerijen.nl

Voorwoord

2026 wordt een bijzonder jaar: we ronden deze bestuursperiode af en bereiden ons voor op de volgende. Deze begroting laat zien wat we in 2026 afronden en welke opgaven we verder vormgeven. Denk aan woningbouw in onze dorpen, het verder op orde brengen van onze riolering, onze wegen en ons openbare groen en het bieden van ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben.

De perspectiefnota is doorvertaald in deze begroting. Daarmee bouwen we voort aan een gemeente waar het fijn wonen, werken en leven is. Daarin hebben we in de afgelopen jaren flink geïnvesteerd en dat doen we ook in 2026. Concreet betekent dit in 2026 onder meer: nieuwe woningen in Gilze, Molenschot en Rijen; de Oude Baan in Hulten die duurzaam en veilig heringericht is en een nauwere samenwerking bij zorg en ondersteuning. De kans op verstoringen zoals langdurige stroomuitval of een cyber-aanval groeit. Daarom moeten we ons voorbereiden om de eerste 72 uur samen door te komen en noodzakelijke gemeentelijke dienstverlening door te laten gaan. We ronden in Rijen de herontwikkeling af van het Tropical-Margriethal-gebied tot een groen en duurzaam woon- en sportgebied.

Onze gemeente is een gemeente die volop in beweging is en groeit. Dat stelt ook ons voor nieuwe uitdagingen waar we op in moeten blijven spelen. Mede dankzij het vastgestelde maatregelenpakket Ravijnjaar 2025-2028 ligt er een gezonde basis voor de toekomst. Een basis die ruimte biedt om ook in de komende jaren te investeren in onze mooie gemeente.

We kijken ernaar uit om ook in dit laatste jaar van de bestuursperiode, samen met raad, inwoners en partners, te blijven werken aan een leefbare en toekomstbestendige gemeente.

Het college van Burgemeester en Wethouders

Gilze en Rijen, 7 oktober 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
Beleidsbegroting	9
Programmaplan	10
Bestuur en ondersteuning	11
Veiligheid.....	15
Verkeer, vervoer en waterstaat	19
Economie.....	26
Onderwijs	30
Sport, cultuur en recreatie.....	33
Sociaal domein	38
Volksgezondheid en milieu	44
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	51
Algemeen	59
Subsidies.....	63
Paragrafen	65
Lokale heffingen.....	66
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	73
Onderhoud kapitaalgoederen	81
Financiering	84
Bedrijfsvoering	86
Verbonden partijen	888
Grondbeleid	90
Wet Open Overheid	99
Financiële begroting	100
Overzicht van baten en lasten	101
Incidentele baten en lasten.....	103
Overzicht van reserves en voorzieningen	106
Overzicht mutaties reserves	108
Investerings- en financieringsstaat	110
Meerjarige balans	111
EMU-Saldo.....	112
Taakveldindeling	113
Bijlagen	120
BBV Indicatoren.....	121

Inleiding

In deze inleiding lichten we de aanpassingen toe van het financieel meerjarenperspectief na het vaststellen van de Perspectiefnota 2026, specifiek de meerjarenraming 2026-2029 die hierin genoemd staat.

Algemeen

Meerjarige uitgangspunten

Voordat wij dieper ingaan op het financieel meerjarenperspectief 2026-2029 lichten we in het kort de meerjarige uitgangspunten toe.

Inkomsten

Bij het opstellen van de begroting bepalen wij jaarlijks het indexcijfer waarmee wij onze inkomsten aanpassen. Wij doen dit aan de hand van de indexcijfers die in de meicirculaire worden genoemd. Hieronder zetten we de cijfers uit de vorige begroting af tegen de actuele cijfers uit de meicirculaire die voor deze begroting gelden:

	Raming begroting 2025		Raming begroting 2026		Aanpassing
2024	2,9%	<i>prognose</i>	2,9%	<i>werkelijk</i>	0 %
2025	2,8%	<i>prognose</i>	2,8%	<i>prognose</i>	0 %
2026	2,4 %	<i>prognose</i>	2,7%	<i>prognose</i>	+ 0,3 %

De index voor 2024 en 2025 is onveranderd en daarom hoeven er geen aanpassingen gedaan te worden met terugwerkende kracht op de index van 2026. Daarmee komt deze uit op 2,7%. Dit is 0,3% hoger dan in de oude meerjarenbegroting was verwerkt (2,4%), vandaar dat dit leidt tot een financieel voordeel (zie ook het onderdeel Financieel Meerjarenperspectief).

Voor de jaren ná 2026 gaan we uit van de volgende indexering: 2,3 % in 2027 en 2,2 % in 2028 en volgende jaren. Doordat de index ook voor deze jaren nu hoger ligt dan wat tot nu toe in de meerjarenbegroting was opgenomen, leidt dit tot een structureel voordeel. Dit is verwerkt in deze begroting (zie ook het onderdeel Financieel Meerjarenperspectief).

Uitgaven

Voor de out-of-pocket-kosten hebben wij de middelen voor indexering op één centrale post geraamd. De omvang van de stelpost indexeringen is gebaseerd op de afspraken vanuit afgelopen jaren en de indexering zoals vermeld in de circulaires van het gemeentefonds.

In de 2e tussentijdse rapportage 2025 kunt u het verloop van deze stelpost indexeringen zien.

Bijdrage ABG

In de kaders 2026 / begroting 2026 van de ABG organisatie zijn de volgende uitgangspunten toegepast:

	2026	2027	2028	2029
Indexering salarissen	3,4%	4,3%	3,9%	3,9%
Indexering ICT	3,3%	3,3%	3,3%	3,3%
Indexering overige uitgaven	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%

Financieel meerjarenperspectief

Het vertrekpunt voor de begroting 2026 is de Perspectiefnota 2026, specifiek de meerjarenraming 2026-2029 die hierin genoemd staat. Dit startpunt is als volgt opgebouwd:

Onderdeel	Bedragen x € 1.000/- = nadelig			
	2026	2027	2028	2029
A. Meerjarenbegroting 1ste tussentijdse rapportage 2025	626	-6	-251	411
B. Saldo perspectiefnota 2026	-28	-87	-252	-258
TOTAAL MEERJARENBEGROTING 2026-2029	598	-93	-503	153

Financiële aanpassingen

Ten opzichte van de totale meerjarenbegroting 2026-2029 hierboven genoemd (het startpunt voor deze begroting), hebben in het begrotingstraject een aantal aanpassingen plaatsgevonden.

	Bedragen x € 1.000/- = nadelig			
	2026	2027	2028	2029
1. Actualiseren afschrijvingen	-39	-21	-24	-24
2. Actualiseren rentelasten	-190	-203	-511	-408
2. Gesloten circuit onderwijs	0	29	0	0
3. Compensabele BTW afval en riolering	-2	14	21	31
4. Indexering inkomsten	79	118	163	211
5. Overige	-19	-19	-27	19
Totaal financiële bijstellingen	-171	-82	-378	-171

Toelichting:

1. Actualiseren afschrijvingen

In onze meerjarenbegroting zitten zowel de kapitaallasten verwerkt van investeringen die in het verleden zijn gedaan als kapitaallasten van investeringen die nog lopen. Jaarlijks actualiseren wij deze investeringen, waarbij we kijken naar de temporisering en de juistheid van de gehanteerde afschrijvingstermijnen.

2. Actualiseren rentelasten

Op basis van de actuele financieringsbehoefte hebben we hogere verwachte rentelasten. Dit wordt veroorzaakt door:

- Herfinanciering langlopende leningen tegen een hogere rentepercentage;
- Hogere boekwaarde activa door (voorgenomen) investeringen in openbare ruimte, gebouwen en spoorzone;
- Doorschuiven van investeringen waardoor rentelasten later komen;
- Hogere boekwaarde grondexploitatie door vertraging in verkopen, m.n. Tussen de Leijen.

3. Gesloten circuit onderwijs

In het verleden is het Integraal Huisvesting Plan onderwijs "2010 – 2020" vastgesteld en uitgevoerd. De kapitaallasten van de investeringen die in dit plan benoemd waren, dekte we enerzijds vanuit de bestemmingsreserve onderwijs (ook wel het gesloten circuit onderwijs genoemd) en anderzijds vanuit de lopende exploitatiebegroting. In de loop van 2027 is de bestemmingsreserve onderwijs leeg. Dit betekent dat we vanaf dat moment de volledige kapitaallasten moeten dekken vanuit de lopende exploitatiebegroting. Het saldo van de reserve was in 2027 nog hoger dan eerder gedacht, waardoor we een grotere onttrekking kunnen doen dan eerder begroot.

4. Compensabele BTW afval en riolering

De compensabele BTW voor de gesloten circuits reiniging en riolering is neutraal opgenomen in de begroting. De uitgaven staan geraamd op de taakvelden reiniging en riolering en worden meegenomen bij de berekening van de gesloten circuits. De inkomsten staan verantwoord op het taakveld 080 "overige baten en lasten". We verwachten meer compensabele BTW de komende jaren. Het nadeel van deze hogere uitgaven is verwerkt in de actualisatie van het gesloten circuit reiniging en riolering en worden beide verrekend met de voorziening. De hogere inkomsten zijn verwerkt in deze begroting.

5. Indexering inkomsten

Zoals toegelicht bij de meerjarige uitgangspunten eerder in deze inleiding benoemd, hebben we de indexering van de inkomsten geactualiseerd. Doordat de index nu hoger ligt dan wat tot nu toe in de meerjarenbegroting was opgenomen, leidt dit tot een structureel voordeel.

Ná de verwerking van bovenstaande financiële aanpassingen ontstaat onderstaand financieel meerjarenperspectief:

	<i>Bedragen x € 1.000/- = nadelig</i>			
	2026	2027	2028	2029
Saldo meerjarenbegroting 2026-2029	598	-93	-503	153
Financiële aanpassingen	-171	-82	-378	-171
Bijgestelde meerjarenbegroting 2026-2029	427	-175	-881	-18

Weerstandsvermogen

Situatie perspectiefnota 2026:

	<i>Bedragen in € miljoen</i>					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Actuele doorkijk weerstandsvermogen						
Algemene reserve	4,5	5,1	5,0	5,6	4,7	3,6
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7
Subtotaal	3,6	4,3	4,2	4,8	3,9	2,9
Algemene reserve GREX	1,4	3,2	6,1	7,2	8,3	9,4
Risico's GREX	-1,9	-1,8	-1,8	-1,7	-1,7	-1,6
Subtotaal	-0,5	1,4	4,3	5,5	6,6	7,8
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,2	5,6	8,5	10,3	10,6	10,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,2	3,1	4,3	5,1	5,3	5,5
Stille reserves	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Onbenutte belastingcapaciteit	0,0	0,3	0,2	0,1	0,0	-0,2
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,1	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,1	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
Totaal weerstandsvermogen absoluut	3,3	6,1	8,9	10,6	10,7	10,7
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,76	2,45	3,17	3,65	3,76	3,83

De conclusies bij de perspectiefnota 2026 waren:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2025 t/m 2029) tussen de 2,45 en 3,83. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2025 t/m 2029) tussen 3,1 en 5,5. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2.

Situatie begroting 2026

Wanneer we dit meerjarig verloop van het weerstandsvermogen actualiseren, dan ontstaat onderstaand beeld:

	<i>Bedragen in € miljoen</i>						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Actuele doorkijk weerstandsvermogen							
Algemene reserve	4,5	5,1	5,1	5,1	4,3	3,5	3,5
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,9	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7
Subtotaal	3,6	4,2	4,3	4,3	3,5	2,7	2,8
Algemene reserve GREX	1,4	3,1	5,0	6,1	7,3	8,7	10,4
Risico's GREX	-1,9	-1,7	-1,7	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5
Subtotaal	-0,5	1,4	3,3	4,5	5,7	7,2	8,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,2	5,6	7,6	8,7	9,2	9,9	11,7
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,2	3,1	4,0	4,5	4,8	5,3	6,2
Stille reserves	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Onbenutte belastingcapaciteit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,5	-1,5	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
Totaal weerstandsvermogen absoluut	3,3	5,6	7,6	8,8	9,3	10,0	11,8
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,76	2,36	2,89	3,24	3,43	3,68	4,23

De nieuwe conclusies bij deze begroting 2026 zijn:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2025 t/m 2030) tussen de 2,36 en 4,23. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2025 t/m 2030) tussen 3,1 en 6,2. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2.

We kunnen stellen dat het weerstandsvermogen nu (begroting 2026) iets beter is geworden dan ten tijde van de perspectiefnota 2026. Kijkend naar het einde van de planhorizon was bij de perspectiefnota 2026 sprake van een absoluut weerstandsvermogen van € 10,7 miljoen, waar dit nu bij de begroting 2026 € 11,8 miljoen is.

Het absolute weerstandsvermogen is hiermee gestegen met € 1,1 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere verwachte winstneming én lagere risico's voor de grondexploitatie Tussen de Leijen.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen blijven wij steeds oog houden voor het evenwicht tussen een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting en een gezond weerstandsvermogen.

Beleidsbegroting

Programmaplan

Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Dienstverlening

Onze gemeente biedt producten en diensten aan inwoners, ondernemers en organisaties. In ons werk staan zij centraal. Daarbij werken we actief samen met onze partners. Onze servicenormen zijn leidend in onze dienstverlening. Dit betekent o.a. dat we begrijpelijk communiceren naar onze inwoners en ze op de hoogte houden van het verloop van hun (aan)vragen. Waar passend betrekken we inwoners bij ons beleid. Vanuit de Visie op dienstverlening ontwikkelen we onze dienstverlening continu door, organisatiebreed.

Verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Op 29 april 2021 is de beleidsnotitie "Verduurzaming en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed" vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is de koers uitgezet voor het verduurzamen en onderhoud van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Door het vastgoed te verduurzamen en te onderhouden geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld.

Op 29 maart 2021 is het gemeentelijk sport- en beweegbeleid 2021-2025 "Gilze en Rijen beweegt!" vastgesteld en de beleidsnotitie "Verduurzaming en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed". Hierin zijn de gemeentelijke sportaccommodaties opgenomen.

Door de komende jaren uitvoering te geven aan beide plannen verduurzamen we het gehele gemeentelijke vastgoed. De uitvoering vindt gefaseerd plaats tussen 2022-2030.

DOELSTELLINGEN 2026

0.1 Updaten en uitvoering geven aan Visie op Dienstverlening

De Visie op dienstverlening is in 2025 vernieuwd en ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraden. In 2026 gaan we aan de slag om de ambities uit de visie stap voor stap te realiseren. We maken hiervoor een uitvoeringsplan en zorgen dat we de voortgang kunnen monitoren en meten. Zo geven we toekomstgericht invulling aan een zo klantgericht en efficiënt mogelijke dienstverlening.

0.2 Verduurzamen en onderhouden gemeentelijk maatschappelijk vastgoed

In 2026 zetten we de verduurzaming en het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voort. Cultureel Centrum De Schakel verduurzamen we met de inmiddels toegekende duurzaamheidssubsidie. Voor het Rijksmonument 't Oude Raadhuis doen we aanvullend onderzoek

voor toekomstbestendig beheer en onderhoud (inclusief verduurzaming), met als doel het gebouw in goede staat en toekomstbestendig in gebruik te houden.

0.3 Huisvesting bestuurszetel Gilze en Rijen (in huidig gemeentehuis)

In 2025 wordt het Voorlopig Ontwerp voor de bestuurszetel afgerond, ook wordt de Nota van uitgangspunten voor het huidige gemeentehuis opgesteld. Op basis van het Voorlopig Ontwerp van de bestuurszetel wordt in 2026 de aanbesteding voor de uitvoering van het werk afgerond. De aannemer werkt het Voorlopig Ontwerp in samenspraak met de gebruikers verder uit tot een Definitief ontwerp en zal de benodigde vergunningen aanvragen en de uitvoering voorbereiden en realiseren. Na verhuizing van de ambtenaren naar het ABG-kantoor wordt gestart met de bouwwerkzaamheden. Deze zijn in 2027 gereed, hierna gaat het college en de raad verhuizen naar de nieuwe locatie.

Op basis van de Nota van Uitgangspunten wordt in 2026 de herontwikkeling van het gemeentehuis aanbesteed. Hierna zal de geselecteerde ontwikkelaar, nadat het huidige gemeentehuis leeg is, starten met de herbestemming van het oude gemeentehuis.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
0.1.1	Uitvoering geven aan Visie op dienstverlening.	We stellen een plan op voor uitvoering van de Visie op dienstverlening
0.1.2	Uitvoering geven aan Visie op dienstverlening.	We stellen instrumenten op waarmee we de doorontwikkeling van onze dienstverlening monitoren en meten. De rapportage hierover bedden we in in de P&C-cyclus
0.2.1	Uitvoering geven aan het verduurzamen van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.	Onder andere: * Verduurzaming De Schakel
0.2.2	Onderhoud en mogelijk extra verduurzamen van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed	Planvorming toekomstbestendig beheer en onderhoud 't Oude Raadhuis.
0.3	Huisvesting bestuurszetel Gilze en Rijen	Starten aanbesteding verkoop gemeentehuis

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

0.4 Informatie, Innovatie & ICT

De afdeling Informatie, Innovatie en ICT ondersteunt het geïntegreerd gebruik van consistente gegevens voor dienstverlening, bedrijfsvoering en bestuurlijke advisering. In 2026 ligt de focus op veilig en hybride (samen)werken via het Microsoft-platform, verdere cloudmigratie, en de herstructurering van het Equalit-platform. Daarnaast worden transparantie en digitale ontsluiting versterkt in lijn met de wetgeving Open Overheid. Innovaties omvatten AI-ondersteunde processen, uitbreiding van datagedreven werken met voorspellende analyses, en opschaling van digitale veiligheid. De migratie naar cloudgebaseerde werkplekken zorgt voor meer flexibiliteit, standaardisatie en lagere kans op kwetsbaarheden.

0.5 Dienstverlening

De afdeling dienstverlening verzorgt het eerstelijns klantcontact. Bij het Klantcontactcentrum helpen we inwoners zowel online als offline. Team burgerzaken richt zich op complexere burgerzakenproducten. Team klantcommunicatie adviseert over en organiseert pro-actieve

communicatie in begrijpelijke taal. De BRP-straat (gesitueerd in Gilze en Den Bosch), verzorgt de inschrijving van vreemdelingen in de basisregistratie persoonsgegevens (BRP) die zich in Nederland willen vestigen.

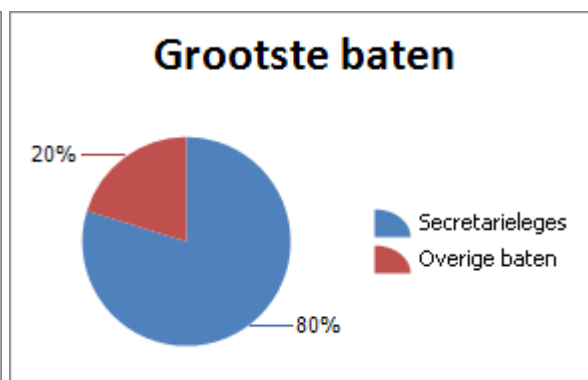
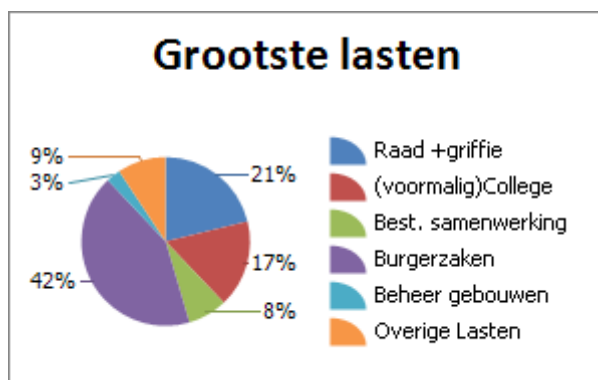
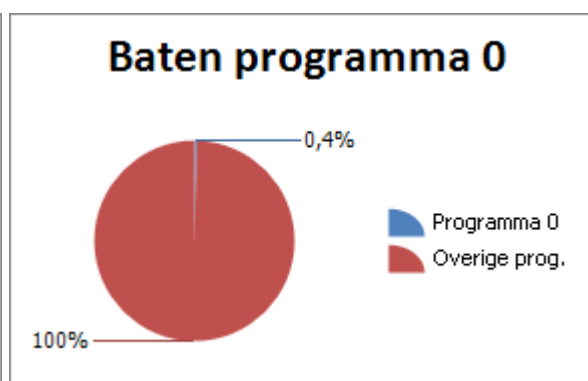
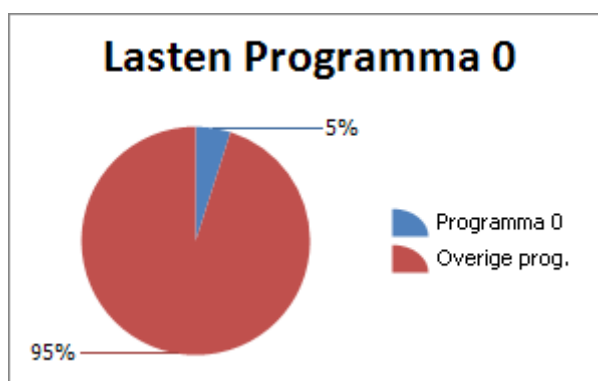
0.6 Uitvoering geven aan het onderhouden en verduurzamen gemeentelijk maatschappelijk vastgoed

In 2026 gaan we door met de uitvoering van het verduurzamen en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed. We vervolgen de vastgestelde aanpak volgens de opgestelde planning.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 0	5.277	5.665	5.162	5.009	5.086	5.083
Totaal baten programma 0	1.589	805	407	409	411	413
Saldo lasten en baten programma 0	-3.688	-4.860	-4.755	-4.600	-4.675	-4.670

Indicatoren

Voor verscheidene indicatoren betreffende programma 0 wordt verwezen naar de rapportage afkomstig van het KCC. Hierin worden diverse uitgedachte cijfers verantwoord. Om dubbele documentatie te voorkomen nemen we in de begroting geen kopie op te nemen.

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

				Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N			
1. In 2026 zijn de kosten voor de griffie hoger dan in 2025. Dit komt enerzijds door de uitbreiding van de griffie medio 2025, anderzijds doordat de griffie medewerkers per 1 juli 2025 vanuit de ABG in dienst van de gemeente zijn gekomen.	L	115	N			
2. In 2026 zijn er gemeenteraadsverkiezingen, hiervoor is budget opgenomen in de begroting. In 2025 waren bij het opstellen van de begroting 2025 geen verkiezingen voorzien.	L	114	N			
3. In 2025 waren eenmalige middelen opgenomen voor het Plan strategische gronden. Doordat deze kosten worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een voordeel op dit programma en een nadeel op het taakveld reserves.	L	100	V			
4. In 2025 hebben we eenmalig extra baten ontvangen voor de inhaalslag BRP straat. Als gevolg van minder inkomsten voor de BRP straat, zijn ook de lasten verlaagd.	L	599	V			
	B	400	N			
5. Overige afwijkingen.	L	33	V			
	B	2	V			
Totaal		105	V			

Veiligheid

Wat willen we bereiken?

We streven naar een veilige leefomgeving voor alle inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente. De afgelopen jaren zijn stappen gezet op enkele aandachtsgebieden, zoals de bestrijding van ondermijnende criminaliteit in het buitengebied en de formatie en zichtbaarheid van onze BOA's. In regionaal verband zetten we in op een adequate organisatie voor de beheersing van crises en rampen.

DOELSTELLINGEN 2026

1.1 Uitvoering geven aan het integraal veiligheidsbeleid 2022-2026

In 2022 is het integraal veiligheidsbeleid 2022-2026 voor de gemeente Gilze en Rijen vastgesteld. In dit beleidsplan staan de thema's en onderwerpen waar aandacht aan besteed wordt deze periode. De specifieke doelen voor 2026 beschrijven we in het focusblad 2026. Wel moet worden opgemerkt dat gezien de dagelijkse casuïstiek er geprioriteerd wordt en daar waar nodig maken we keuzes om alle onderwerpen van het integraal veiligheidsbeleid te behandelen.

1.2 Veiligheidsvraagstukken

De druk op de afdeling veiligheid is de afgelopen jaren flink toegenomen. Problematiek op de thema's: sociale crisis, verward gedrag, opvang vluchtelingen, (overlast) huisvesting arbeidsmigranten en mensenhandel nemen toe. Daarnaast worden we steeds vaker betrokken bij gemeentelijke projecten. Door de bovengenoemde thema's, staan de onderwerpen uit het integraal veiligheidsbeleid onder druk en kunnen deze onderwerpen niet behandeld worden zoals bedoeld is. Daarom is het van belang om flexibel te blijven in de uitvoering hiervan.

1.3 Bluswatervoorzieningen aanleggen en onderhouden

Door gewijzigd beleid van Brabant Water komt er op sommige plaatsen te weinig bluswater uit de brandkranen of zijn brandkranen gesaneerd. Met minder bluswater via de drinkwaterleiding moeten we zoeken naar alternatieven voor het waarborgen van voldoende bluswater. De afgelopen jaren hebben we meerdere geboorde brandblusvoorzieningen aangelegd. Momenteel zitten we in de beheersfase waarbij we inspringen op de ontwikkelingen bij Brabant Water en ontwikkeling van gebieden en gebouwen. Daarnaast blijft het onderhouden en bereikbaar houden van deze voorzieningen onverminderd doorgaan.

1.4 Maatschappelijke weerbaarheid

De toenemende spanningen op het wereldtoneel, hybride dreigingen en klimaatverandering zijn ook op lokaal niveau voelbaar. De vele uitdagingen vragen om een weerbare samenleving, waarin

inwoners zelfredzaam zijn, de basisbehoeften van inwoners vervuld blijven en de continuïteit van de maatschappij wordt gewaarborgd. Weerbaarheid kenmerkt zich door het aanpassingsvermogen van inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) partners om zich tegen verstoringen of ontwrichtingen te beschermen. Een weerbare en veerkrachtige samenleving kan dus zowel het risico van verstoringen minimaliseren als zich snel herstellen en zich aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Gezamenlijk, met de gemeenten om ons heen en de veiligheidsregio, bereiden we ons voor op het meest realistische scenario's. Dit doen we omdat de verantwoordelijkheid hiervoor gedeeltelijk is belegd bij de lokale overheden. In 2026 hebben wij daar financiële middelen voor nodig voor (structurele) capaciteit en (incidenteel) om met de inwoners en ondernemers van onze gemeente in gesprek te gaan.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
1.1	Uitvoering integraal veiligheidsbeleid 2022-2026.	Uitvoering geven aan de onderwerpen die zijn beschreven op het focusblad 2026.
1.2	Uitvoering geven aan diverse veiligheidsvraagstukken.	Specifiek uitvoering geven aan de onderwerpen huisvesting arbeidsmigranten, mensenhandel, sociale crisis en verward gedrag.
1.3	Bluswatervoorzieningen aanleggen en onderhouden.	Het onderhouden van bestaande voorzieningen en het aanleggen van nieuwe voorzieningen.
1.4	Uitvoering geven aan het weerbaarder maken van de samenleving.	In gesprek gaan met inwoners en stakeholders en het gezamenlijk verder vormgeven van het plan van aanpak.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

1.5 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

Samen met onze ketenpartners werken we dagelijks aan een veilig Gilze en Rijen. We monitoren wat er leeft en anticiperen hierop. Veiligheid binnen de gemeente is 24/7 in beweging. In het structurele overleg tussen de burgemeester en de afdeling veiligheid wordt het dagelijkse actuele beeld besproken en kunnen prioriteiten (eventueel in afstemming met de politie) worden bijgesteld. We hebben daarbij oog voor jongeren, kwetsbaren, het buitengebied en het AZC.

1.6 Aanpak ondermijning

Ondermijnende criminaliteit tast de fundamenten van onze samenleving aan. Het is vaak voor inwoners minder zichtbaar dan overlast, maar het is een voedingsbodem voor allerlei vormen van overlast en criminaliteit. Ondermijning is niet alleen een probleem van openbare orde en veiligheid. Het raakt ook alle afdelingen in onze organisatie. In 2026 zetten we daarom wederom in op de aanpak van ondermijning op verschillende fronten, zowel in preventieve als in repressieve zin binnen de daarvoor beschikbare capaciteit.

1.7 Een bevolkingszorgorganisatie die breed inzetbaar is.

Sinds 1 oktober 2016 is de crisisbeheersing/rampenbestrijdingsorganisatie op districtsniveau Hart van Brabant georganiseerd zoals opleidingen, trainingen en oefeningen. Ook operationeel werken we samen, bijvoorbeeld tijdens grote branden, de coronapandemie en de opvang van (Oekraïense) vluchtelingen. We zien dat crisistypen veranderen en dat daarmee de vraag aan de lokale overheid ook anders is (bijvoorbeeld uitbraak infectieziekten, vluchtelingenopvang, maatschappelijke onrust

en cyberaanvallen). Maatschappelijke ontwikkelingen en recente ervaringen uit huidige crisissen zijn de aanleiding om deze districtelijke crisisbeheersingsorganisatie verder te ontwikkelen, waarbij de uitgangspunten kwaliteit, kwantiteit en kostenefficiëntie gewaarborgd blijven.

1.8 Prestaties monitoren en faciliteren vrijwillige brandweer

Binnen de gemeente zijn twee vrijwillige brandweerkorpsen. Als gemeente faciliteren we onze lokale vrijwilligers zodat ze adequaat kunnen handelen bij incidenten. Samen met de Veiligheidsregio monitoren we of de brandweezorg ook aan de afgesproken prestatienormen voldoen.

1.9 Spoorzone en Rijen-zuid

De gemeente Gilze en Rijen werkt aan het vernieuwen van de spoorzone en Rijen-zuid. Vanuit openbare orde en veiligheid zijn we bij de ontwikkeling van deze grote projecten betrokken.

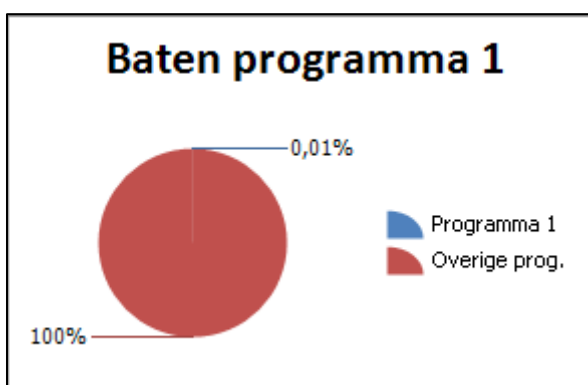
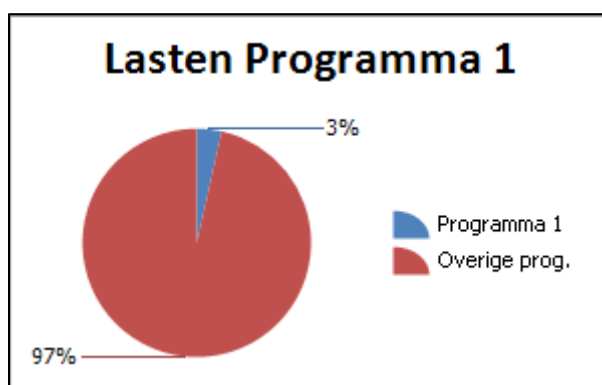
1.10 Vliegbasis Gilze-Rijen

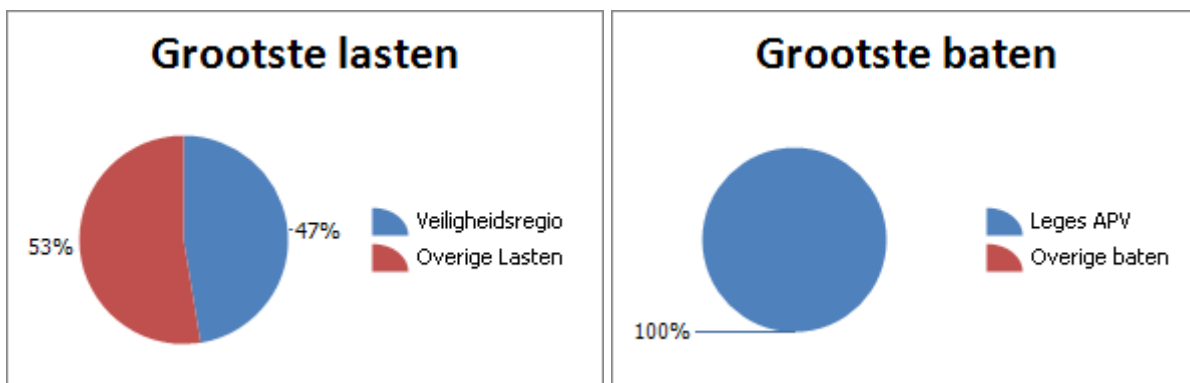
We hebben doorlopend contact met de vliegbasis over alle onderwerpen die veiligheid raken. Samen met de Veiligheidsregio beoefenen we volgens een vastgestelde frequentie het rampbestrijdingsplan en trekken we samen op waar dat mogelijk is.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 1	3.935	3.796	3.660	3.773	3.883	4.022
Totaal baten programma 1	38	11	11	11	12	12
Saldo lasten en baten programma 1	-3.897	-3.786	-3.649	-3.761	-3.871	-4.011

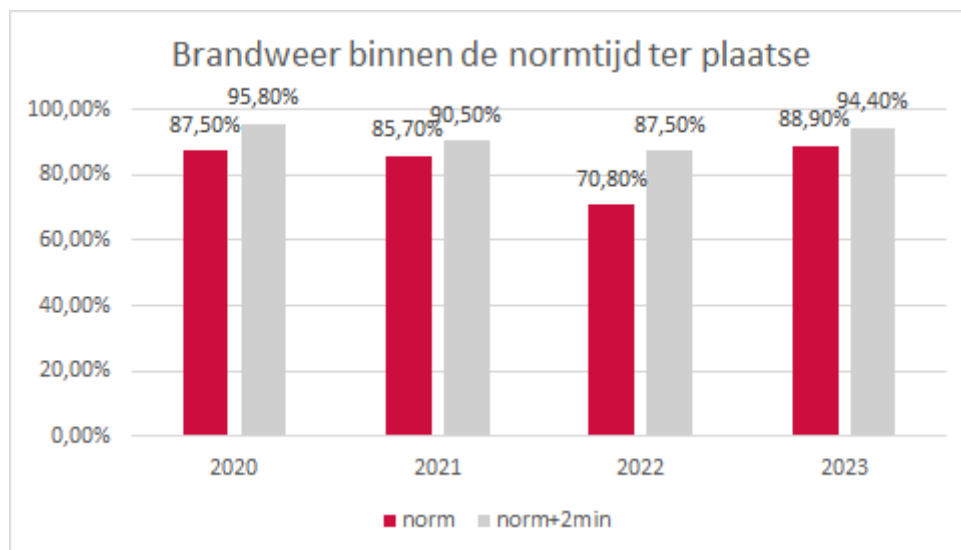
Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. Op basis van de vastgestelde begroting 2026 van de ABG, wordt in 2026 een hoger bedrag doorbelast aan dit programma, voornamelijk als gevolg van de CAO aanpassingen.	L	41	N
2. De bijdrage aan de veiligheidsregio is hoger dan in 2025 met name als gevolg van indexering en CAO aanpassingen.	L	38	N
3. In 2025 hadden we eenmalige uitgaven in het kader van niet gesprongen explosieven.	L	227	V
4.. Overige afwijkingen.	L	12	N
	B	0	
Totaal		136	V

Indicatoren

Indicator: Het % dat de brandweer binnen de normtijd ter plaatse was per periode.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken?

Mobiliteit

Een goede bereikbaarheid van en binnen onze vier kernen blijft belangrijk. We willen daarbij een beter evenwicht realiseren tussen ruimte voor autoverkeer en ruimte voor fietsers, voetgangers en deelmobiliteit. Het wegennet richten we op een veilige en duurzame manier in. We willen een fietsvriendelijke gemeente zijn. Ons beleid moet bijdragen aan het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. Als we straten gaan herinrichten streven we in de bebouwde kom van alle kernen zoveel als mogelijk naar een maximumsnelheid van 30 km per uur. Hierbij geldt dat niet alles tegelijk kan. Bij herinrichtingsprojecten betrekken we de inwoners en houden we rekening met alle gebruikers, ook in het kader van inclusie. We zetten ons in voor fietsverbindingen. We maken ons sterk voor het behoud van goed openbaar vervoer. We geven daarnaast ruimte aan partners voor het aanbieden van alternatieven zoals deelvervoer.

In woonwijken zorgen we in samenspraak met bewoners voor voldoende publieke laadpalen. We maken hierbij gebruik van de plannen die de provincie en de netbeheerder al hebben. Al onze ambities hebben een plek in het programma mobiliteit.

Veilig en goed onderhouden wegen

Wij streven naar een veilige, toegankelijke en toekomstbestendige infrastructuur. Wegen zijn een belangrijke basis die direct bijdraagt aan een prettig leefklimaat en verkeersveiligheid. Daarom investeren we in veilig en goed onderhouden wegen in onze dorpen. De aanpak sluit aan bij het Masterplan Integraal Beheer Openbare Ruimte. De hierin opgenomen prioriteiten zijn leidend en vertalen we naar concrete uitvoerbare projecten gebaseerd op objectieve gegevens zoals technische staat en veiligheid zodat beschikbare middelen doelgericht worden ingezet.

Openbare verlichting

Goed functionerende openbare verlichting is belangrijk voor sociale- en verkeersveiligheid. Daarom voorzien we ook de laatste conventionele lantaarnpalen van energiezuinige LED-varianten. Hierdoor verlagen we het energieverbruik en de CO₂-uitstoot (tot 70% besparing t.o.v. 2013), zijn er minder storingen en onderhoud door de langere levensduur van LED (ca. 25 jaar) en zorgen de mogelijkheid tot dynamisch dimmen en telemanagement voor extra besparingen.

DOELSTELLINGEN 2026

2.1.1 Programma mobiliteit

In de gemeente Gilze en Rijen stimuleren we schone en duurzame vormen van mobiliteit, stimuleren en faciliteren we de transitie van fossiele mobiliteit naar elektrische mobiliteit en verduurzamen we

de mobiliteit van onze eigen organisatie. Binnen het programma Mobiliteit wordt ook uitvoering gegeven aan deze doelstellingen. We richten ons hierbij op verkeersveilige, bereikbare en leefbare kernen. We geven uitvoering aan ons programma mobiliteit: we voeren de Quick Win maatregelen uit, we stellen uitvoeringsplannen per deelthema op en actualiseren de nota parkeernormen.

2.1.2 Verbetermaatregelen fietsplan

In het fietsplan zijn drie programmalijnen opgenomen; de positie van de fietser versterken, de fietser faciliteren en samen fietsen (educatie en stimulering). In het fietsbeleidsplan zijn daarvoor maatregelen opgenomen. In 2023 hebben we verder invulling gegeven aan het fietsbeleidsplan door een concreet uitvoeringsplan voor verbetermaatregelen op te stellen voor de drie programmalijnen. Dit plan geeft inzicht in waar en wanneer we welke maatregelen en tegen welke kosten gaan uitvoeren. Het uitvoeringsplan is een concrete invulling van het investeringsplan.

In 2026 gaan we verder met de uitvoering verbetermaatregelen van het programma fiets, we ronden het uitvoeringsplan fiets af en integreren de vervolgstappen hieruit in onze uitvoeringsplannen onder het programma mobiliteit.

2.2. Veilig en goed onderhouden wegen

2.2.1 Rijen Noord-Oost

In 2026 gaan we verder met het herinrichten in Rijen Noord-Oost:

De Breebroek (deelproject 4) en Wouwerbroek (deelproject 5) ontsluiten op de Zaaren (deelproject 6). Om te voorkomen dat bouwverkeer over nieuw aangelegd openbaar gebied rijdt, is voor deze fasering gekozen.

- Voor deelproject 4 Breebroek is het definitief ontwerp gereed en besproken met de omgeving. De start van de uitvoeringswerkzaamheden is voorzien in het vierde kwartaal 2025.
- Voor deelproject 5 Wouwerbroek is het voorlopig ontwerp afgerond en besproken met de omgeving.
- Voor deelproject 6 Zaaren is het ontwerp- en participatieproject gestart in 2025.

2.2.2 Opwaarderen Schorsstraat

In de 1e turap 2022 is het opwaarderen Schorsstraat als investering opgenomen. Het opwaarderen naar een hoofd fietsroute sluit ook aan bij het fietsbeleidsplan. Bij de planuitwerking houden we rekening met de cultuur historische, technische- en verkeerskundige haalbaarheid. De voorbereiding is gestart. De start uitvoering was voorzien voorjaar 2025. Op 10 februari 2025 is de motie veiligheid voor fietsers Schorsstraat aangenomen. De raad heeft het college gevraagd om uiterlijk het laatste kwartaal van 2025 een nieuw voorstel te presenteren (raad van 3 november 2025) waarin zowel de variant half verharding als asfalt zijn uitgewerkt. Met aandacht voor de thema's veiligheid, cultuurhistorische waarde, onderhoud, financiën en afsluiting voor doorgaand gemotoriseerd verkeer. De start uitvoering is hierdoor vertraagd naar 2026.

2.2.3 Marijkestraat

De gemeenteraad heeft op 10 juli 2023 een amendement aangenomen voor de herinrichting van de gehele Marijkestraat. In het laatste kwartaal 2023 is het participatietraject opgestart en het definitief ontwerp is naar tevredenheid van alle betrokkenen tot stand gekomen. De gemeenteraad heeft op 17 juni 2024 het uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Tijdens de voorbereidingstijd van Enexis zijn we in het tweede kwartaal van 2025 gestart met de rioleringswerkzaamheden. In het derde kwartaal 2025 start Enexis met het vernieuwen van hun elektra netwerk. In het eerste kwartaal van 2026 start de uitvoering van de bovengrondse herinrichting.

2.2.4 Van Heinsbergstraat

De riolering in de Van Heinsbergstraat is in zeer slechte staat en moet op korte termijn vervangen worden. Dit wordt integraal opgepakt met het groot onderhoud vanuit groen. De voorbereiding is eind 2024 gestart. De start uitvoering is voorzien eind 2025 en loopt door in 2026.

2.2.5 Vervangen asfaltverharding Alphensebaan

De oorspronkelijke constructiegedeelte van Bolberg-Klaverstraat tot aan de gemeentegrens is aan het einde van de levensduur. Een reconstructie is noodzakelijk. De asfaltverharding en teerhoudende fundering wordt in zijn geheel opgebroken en opnieuw opgebouwd. In 2025 startten we met de voorbereiding. De uitvoering is voorzien in 2026.

2.3. Duurzame integrale herinrichting Masterplan uitvoeren jaarschijf 2026

In het Masterplan integraal beheer openbare ruimte zijn in de jaarschijf 2025 (voorbereiden)-2026 (uitvoeren) de onderstaande projecten opgenomen:

2.3.1 Wethouder van de Wildenbergstraat

Deze straat heeft zijn technische levensduur bereikt. De riolering is aan vervanging toe, de beplanting is versleten en aan vervanging toe en de bomen zijn matig tot slecht en veroorzaken veel wortelopdruk. De verharding bevat veel oneffenheden en verzakkingen. Trottoirs zijn slecht begaanbaar door wortelopdruk en opstaande trottoirbanden. De inrichting van de straat is verouderd en parkeerplaatsen zijn vrij smal en verkeerstechnische aanpassingen zijn noodzakelijk. De voorbereiding is gestart. Start uitvoering is voorzien in 2026.

2.3.2 Kennedylaan

De riolering in de Kennedylaan is aan vervanging toe. We leggen een hemelwaterriool aan en koppelen het hemelwater van de woningen af. De huidige asfaltverharding en voetpaden zijn aan groot onderhoud toe. We maken van de gelegenheid gebruik om de Kennedylaan ook als 30 km gebied in te richten. Dit houdt in dat we de huidige asfaltverharding vervangen voor gebakken klinkers. De voorbereiding is gestart. Start uitvoering is voorzien in 2026.

2.3.3 Baroniestraat

De rijbaan in de Baroniestraat tussen de Nassaulaan en Brabantpark is aan groot onderhoud toe. We brengen een puinfundering aan en hergebruiken de bestaande gebakken klinkers zoveel als mogelijk. De riolering kunnen we relinen. Er is weinig groen aanwezig waardoor er bij deze herinrichting een kans ontstaat voor vergroening. We maken de kruisingen gelijkwaardig en brengen kruispuntplateaus aan. De voorbereiding is gestart. Start uitvoering is voorzien in 2026.

2.3.4 Kloosterstraat

De riolering in de Kloosterstraat tussen Tuinstraat en Burgemeester Sweensplein is aan vervanging toe. We leggen tevens een hemelwaterriool aan en koppelen het hemelwater van de woningen af. In de straat staan grote bomen in verharding. Deze zijn in goede conditie en maken onderdeel uit van de groenstructuur (nevenstructuur). Er liggen kansen voor groeiplaatsverbetering. Vanuit het oogpunt verkeer schoolomgeving in relatie tot kwetsbare deelnemers heeft deze straat ook prioriteit. De voorbereiding is gestart. Start uitvoering is voorzien in 2026.

2.3.5 Lange Wagenstraat

Eind 2024 zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart. In 2025 heeft het ontwerp- en participatieproces plaatsgevonden zodat we in 2026 met de uitvoering kunnen starten.

2.3.6 Ridderstraat

Het deel van de Ridderstraat tussen Strijp en de komgrens is opgenomen in het vastgestelde uitvoeringsprogramma fiets 2023-2026 in de lijst met gewenste verbetermaatregelen met een doorkijk naar 2027 en verder. Doel is om dit deel van de straat veiliger in te richten. We herinrichten dit deel als een 30 km per uur zone door een plateau aan te brengen op het kruispunt Vogelvlucht/Ridderstraat, de rijbaan te versmallen en meer groen te creëren. Het eenrichtingsfietspad aan de westzijde verwijderen we en vormen we om tot groen. Met deze ingrepen verhogen we de verkeersveiligheid, in het bijzonder voor kwetsbare en onervaren verkeersdeelnemers die gebruikmaken van de route naar Sportpark Verhoven. Dit sluit aan bij de doelstellingen uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid van de rijksoverheid en ons lokale fietsbeleid.

2.4 Afronden Mgr. Schaepmanstraat

Het gedeelte van de straat tussen de Heemskerkstraat en de Colijnstraat. De riolering is dringend aan vervanging toe. Het wegdek is dringend aan onderhoud toe en we willen een 30 km per uur zone en 2 verkeersplateaus aanleggen. Vanwege koppelkansen met het lopende project Tropical Margriethal zijn we de voorbereiding gestart in 2025. De uitvoering start in 2026.

2.5. Duurzame integrale herinrichting Masterplan voorbereiden jaarschijf 2026

In het Masterplan integraal beheer openbare ruimte zijn in de jaarschijf 2026 (voorbereiden)-2027 (uitvoeren) de volgende projecten opgenomen om in 2026 te starten met de voorbereiding. Dit zijn de Windvang, Burgemeester Molstraat, Willem Alexanderhof, Burgemeester Sweensplein deel oost en zuid, Tilburgsebaan en Nieuwstraat.

2.6 Verduurzamen en vervangen van masten en armaturen van de openbare verlichting

De voorbereiding is in 2025 gestart: de aanbesteding heeft plaatsgevonden en het werk is gegund. Vanwege de levertijd van materialen is de start van de uitvoering voorzien in de tweede helft van 2025. De uitvoering loopt door in 2026.

2.7 Fietsvoorziening Gilze-Riel

In 2025 werkten we varianten voor een vrijliggende fietsverbinding uit. We stelden grondeigenaren en omwonenden in de gelegenheid om hierop te reageren. In het vierde kwartaal van 2025 vragen we de raad om een besluit te nemen over een voorkeursvariant voor een vrijliggend fietspad, het benodigde budget en de manier van grondverwerving. Afhankelijk van deze besluitvorming werken we in 2026 het ontwerp verder uit, zetten we grondverwerving door en starten we een ruimtelijke procedure op.

2.8 Mary Zeldenrustlaan

Op 16 januari 2025 is een bewonersavond gehouden met toelichting van het schetsontwerp. Op basis van de reacties wordt een Voorlopig Ontwerp opgesteld. Dit wordt besproken met de werkgroep (een afvaardiging van de bewoners rond Mary Zeldenrustlaan), waarna vastgesteld wordt wat wel/niet binnen het budget past. Dit wordt aan college aangeboden in het laatste kwartaal van 2025. Vervolgens kan het Definitief ontwerp en bestek uitgewerkt worden.

2.9 Wilhelminaplein

Het Definitieve Ontwerp is uitgewerkt tot en met de Technische Ontwerpfase en de aanbesteding voor de uitvoerende partij is succesvol afgerond. De start van de bouwwerkzaamheden volgt in oktober 2025 met een geplande oplevering in de eerste helft van 2026.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
2.1.1	Uitvoeren programma mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • uitvoeren quick win verbetermaatregelen • opstellen uitvoeringsplannen op deelthema's • actualiseren nota parkeernormen
2.1.2	Uitvoeringsprogramma fiets	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren en afronden overige verbetermaatregelen uitvoeringsprogramma fiets en integreren in het uitvoeringsprogramma mobiliteit
2.2.1	Duurzame herinrichting Rijen Noord-Oost	<ul style="list-style-type: none"> • Deelproject 4 Breebroek uitvoeren en afronden; • Deelproject 5 Wouwerbroek voorbereiden en starten met uitvoering; • Deelproject 6 Zaaren afronden definitief ontwerp.
2.2.2	Opwaarderen Schorsstraat	Start uitvoering
2.2.3	Duurzame herinrichting Marijkestraat	Start uitvoering bovengrondse herinrichting
2.2.4	Duurzame herinrichting Van Heinsbergstraat	Continueren uitvoering en opleveren
2.2.5	Vervangen asfaltverharding Alphensebaan	Uitvoeren en opleveren
2.3	Duurzame herinrichting Masterplan uitvoeren jaarschijf 2026	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren Wethouder van den Wildenbergstraat • Uitvoeren Kennedylaan • Uitvoeren Baroniestraat • Uitvoeren Kloosterstraat • Uitvoeren Lange Wagenstraat • Uitvoeren Ridderstraat
2.4	Duurzame herinrichting Mgr. Schaepmanstraat	Uitvoeren Mgr. Schaepmanstraat
2.5	Duurzame herinrichting Masterplan voorbereiden jaarschijf 2026	<ul style="list-style-type: none"> • start voorbereiding Windvang • start voorbereiding Burg. Molstraat • start voorbereiding Willem Alexanderhof • start voorbereiding Burg. Sweensplein (oostelijk en zuidelijk deel) • start voorbereiding fietspaden Tilburgsebaan • start voorbereiding Nieuwstraat
2.6	Vervangen/verduurzamen masten en armaturen van de openbare verlichting	Continueren vervangen van de circa 115 masten en 823 armaturen.
2.7.1	Fietsvoorziening Gilze-Riel	Opstellen technische uitwerking voorkeursvariant
2.7.2	Fietsvoorziening Gilze-Riel	Starten verwerven gronden
2.7.3	Fietsvoorziening Gilze-Riel	Starten ruimtelijke procedure
2.8	Mary Zeldenrustlaan	Uitwerken Definitief ontwerp en bestek
2.9	Herontwikkelen Wilhelminaplein	Oplevering werkzaamheden

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

2.10 Masterplan openbare ruimte

We hebben een integraal masterplan (meerjarenprogrammering) openbare ruimte opgesteld. Dit masterplan moet het strategische inzicht op het gebied van openbare ruimte vergroten en de opgave in beeld brengen waar we voor staan. Hierbij worden alle onderdelen van de openbare ruimte betrokken en integraal bekeken, zoals groen, grijs, riolering, verlichting, etc. Ook moet het masterplan de relatie leggen met de beheersaspecten planning, capaciteit en geld. De straten als onderdeel van het Masterplan zijn reeds opgenomen bij de doelstellingen. Het Masterplan wordt jaarlijks geactualiseerd en betrokken bij de perspectiefnota.

2.11 Uitvoeren onderhoud verhardingen op basis van het vastgestelde uitvoeringsprogramma

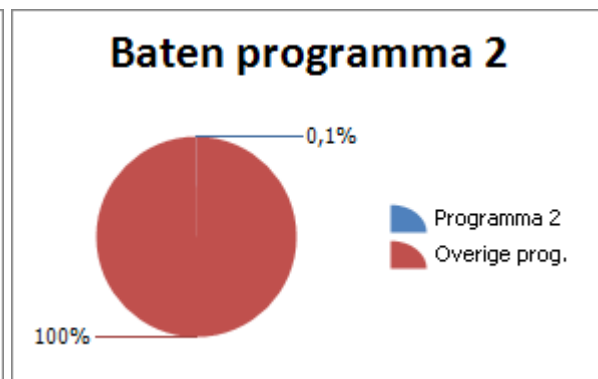
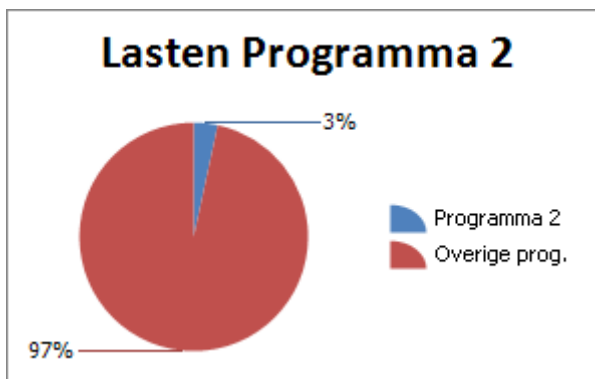
We voeren het geprogrammeerd groot en klein onderhoud wegen uit. In 2022 heeft de globale visuele wegininspectie plaats gevonden. In 2025 voeren we een nieuwe wegininspectie uit. Hieruit volgt een nieuw wegbeheerplan 2026-2030 met bijbehorend uitvoeringsprogramma.

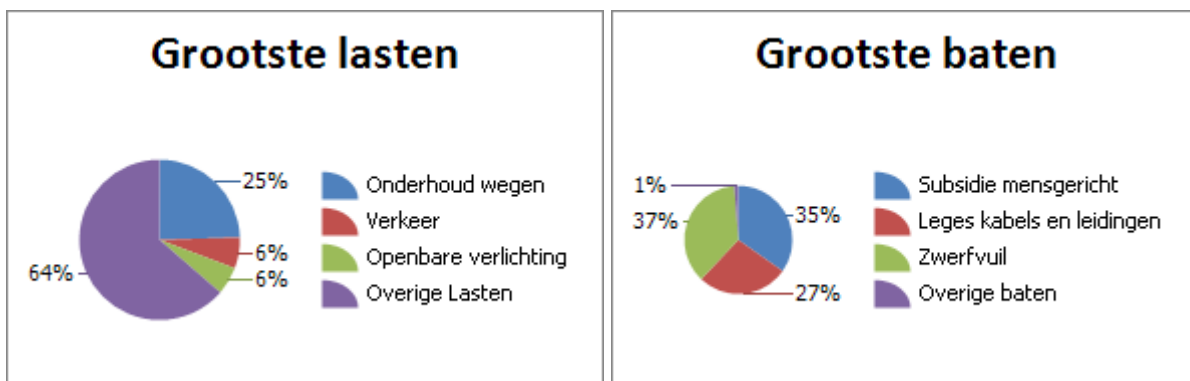
Bij een deel van de wegen is sprake van achterstallig onderhoud (kwaliteitsniveau D). Dit kan leiden tot schades, kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. In 2025 en 2026 gaan we dit herstellen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 2	2.646	3.448	3.544	3.940	4.147	4.270
Totaal baten programma 2	152	81	82	82	83	83
Saldo lasten en baten programma 2	-2.494	-3.367	-3.463	-3.858	-4.065	-4.187

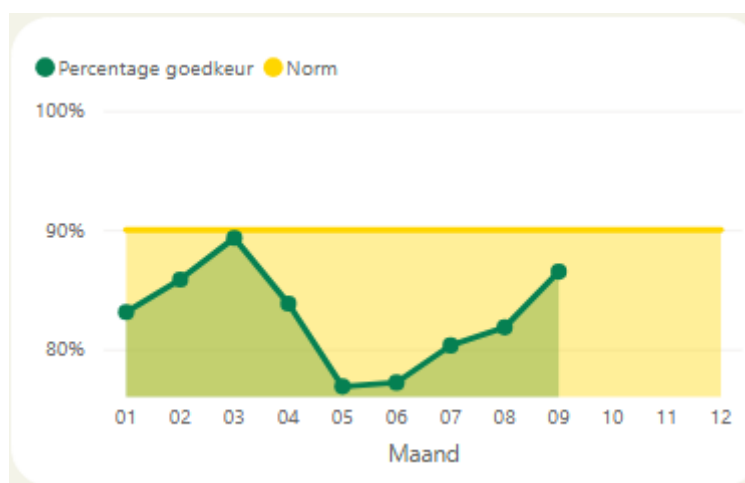
Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. In de begroting 2025 waren incidentele middelen opgenomen voor het Masterplan Openbare ruimte (€ 29.000) en het actualiseren van de parkeernota en beleid laadpalen (€ 18.000).	L	47	V
2. In de begroting 2026 zijn incidentele middelen opgenomen voor het opstellen van uitvoeringsprogramma mobiliteit op deelprogramma's	L	50	N
3. Door hogere rentelasten rekenen we in de begroting 2026 meer rente toe aan onze investeringen (€ 92.000). Daarnaast hebben we hogere afschrijvingslasten door actualisatie van het MIP (€ 24.000).	L	116	N
4. Overige afwijkingen.	L B	22 1	V V
Totaal		96	N

Indicatoren

Indicator: Beeldkwaliteit van de openbare ruimte.

Beeldkwaliteit is een gemiddelde van alle beheergroepen binnen het groenonderhoudsbestek. De norm (dikke gele lijn) is 90%. De keuringsresultaten zijn weergegeven met de groene lijn.

Economie

Wat willen we bereiken?

Een goede economische structuur is van groot belang voor de ontwikkeling van onze bedrijven en voor de werkgelegenheid en leefbaarheid in onze gemeente. In samenwerking met de ondernemersverenigingen en de bedrijven in onze gemeente, zetten wij in op de versterking van deze structuur.

De gemeente Gilze en Rijen heeft een sterk economisch profiel. Door de groeiende economie neemt de werkgelegenheid toe. Dat is goed voor de inwoners van onze gemeente. Met de regio Hart van Brabant, Midpoint Brabant, GRIC, Gilze Onderneemt en Winkeliersvereniging Rijen en andere ondernemersverenigingen beschikken we over goede samenwerkingspartners.

Op lokaal en regionaal niveau zetten wij in op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor onze bedrijven.

Gemeente Gilze en Rijen wil een aantrekkelijke gemeente zijn om te verblijven, te recreëren en te ondernemen. We werken aan een vitale verblijfseconomie en een leefbare en inclusieve samenleving. Om dit te bereiken is het programma vrijetijdseconomie van kracht. Om de ambities uit het programma te verwezenlijken werken we de komende jaren aan drie speerpunten; Gilze en Rijen ontwikkelen als recreatieve toegangspoort voor de regio, ruimte bieden voor (aanbod)ontwikkeling en het uitdragen van de verhalen uit de rijke historie. Hierin werken we samen met onze uitvoeringspartners en door actieve deelname binnen diverse regionale samenwerkingsverbanden.

DOELSTELLINGEN 2026

3.1 Ontwikkelen uitbreiding Midden-Brabant Poort, fase II

In 2026 wordt de ruimtelijke procedure voorbereid en vindt de omgevingsdialog plaats met omwonenden en belanghebbenden. Indien mogelijk wordt het plan eind 2026 formeel in procedure gebracht.

3.2 Programma werklocaties

In 2025 zijn nieuwe regionale afspraken gemaakt over de bedrijventerreinen. Als vervolg hierop, stellen we een programma op voor bedrijventerreinen, winkelgebieden en kantoorlocaties (werklocaties). Hiermee kunnen we strategisch sturen op ons ruimtegebruik en het optimale vestigingsklimaat voor onze bedrijven. We werken dit uit in een omgevingsprogramma binnen de Omgevingswet.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
3.1	Ontwikkelen Midden Brabant Poort, fase II.	Vorbereiden ruimtelijke procedure
3.2	Programma werklocaties	Uitwerken programma

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

3.3 Economische ontwikkeling en promotie

We werken samen met ondernemers, onderwijs en andere overheden aan de economische ontwikkeling van onze gemeente. Dat doen we bijvoorbeeld door een actieve rol in de regio en in Midpoint Brabant. Zowel lokaal als regionaal werken wij aan de economische promotie van onze gemeente.

3.4 Ondernemers

De Bedrijvencontactfunctionaris is de contactpersoon voor alle ondernemers in de gemeente en voor bedrijven die zich hier willen vestigen. We informeren ondernemers over economische ontwikkelingen, bouw mogelijkheden, ruimtelijke plannen en actuele onderwerpen. We werken aan het ondernemingsklimaat, o.a. door het Keurmerk Veilig Ondernemen. Het Ondernemersfonds wordt ingezet om de collectiviteit onder ondernemers te bevorderen.

3.5 Programma vrijetijdseconomie

De gemeente wil zich profileren als recreatieve toegangspoort voor de regio door routes te verbeteren en waar mogelijk het openbaar vervoer te versterken. We bieden ruimte aan nieuwe initiatieven, met duidelijke kaders en ondersteuning voor ondernemers. Hierin staan kwaliteit en duurzaamheid voorop. We benutten onze rijke historie door lokale verhalen te verwerken in promotie en productontwikkeling. Dit maakt gemeente Gilze en Rijen een aantrekkelijke bestemming voor dag- en verblijfsrecreatie.

3.6 Toerisme de Baronie

Toerisme de Baronie is de samenwerkingspartner van de gemeente Gilze en Rijen om activiteiten te ontplooiën op het gebied van vrijetijdseconomie. De gemeente Gilze en Rijen geeft in samenspraak met Toerisme de Baronie ieder jaar aan waar in de uitvoering de accenten komen te liggen. Deze accenten worden in de vorm van prestatieafspraken vastgelegd in de jaarlijkse subsidiebeschikkingen. De speerpunten uit het programma vrijetijdseconomie van de gemeente zijn hierin leidend en richtinggevend.

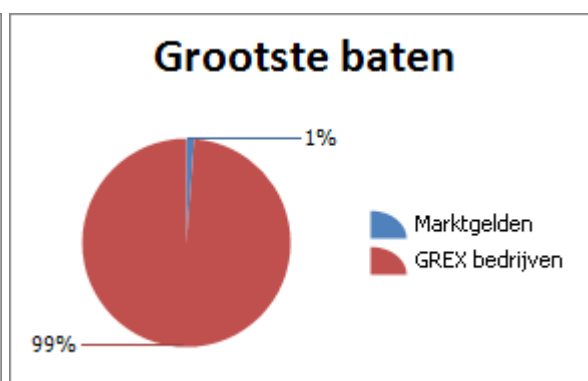
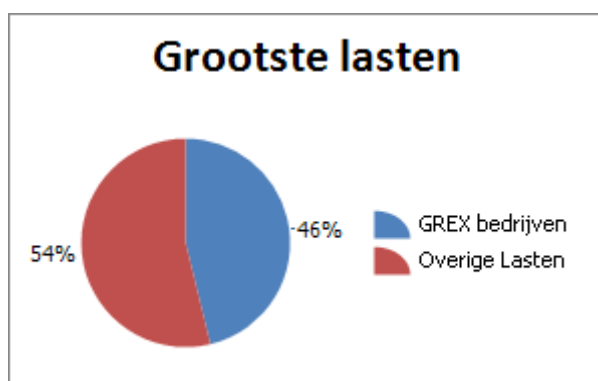
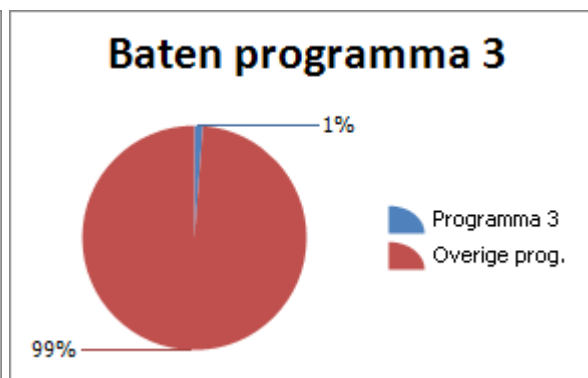
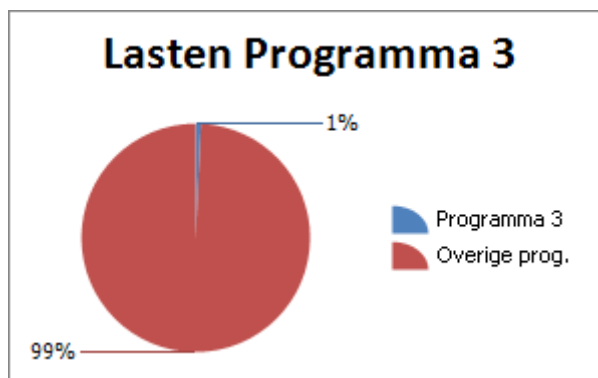
3.7 Regionale samenwerking vrijetijdseconomie

We participeren bestuurlijk en ambtelijk actief binnen regionale overlegstructuren en maken hier optimaal gebruik van om onze ambities te verwezenlijken. Zo nemen we ambtelijk en bestuurlijk deel aan LandStad de Baronie en maken we deel uit van het kernteam vrijetijdseconomie in de regio Hart van Brabant en Stedelijke Regio Breda-Tilburg. We dragen in overleg met Routebureau Brabant zorg voor onze bestaande en nieuwe routestructuren en houden orde door snel te acteren op wijzigingen en suggesties uit het veld.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 3	722	105	767	1.402	1.409	1.417
Totaal baten programma 3	653	1.669	1.265	1.076	1.078	1.079
Saldo lasten en baten programma 3	-69	1.564	498	-325	-331	-337

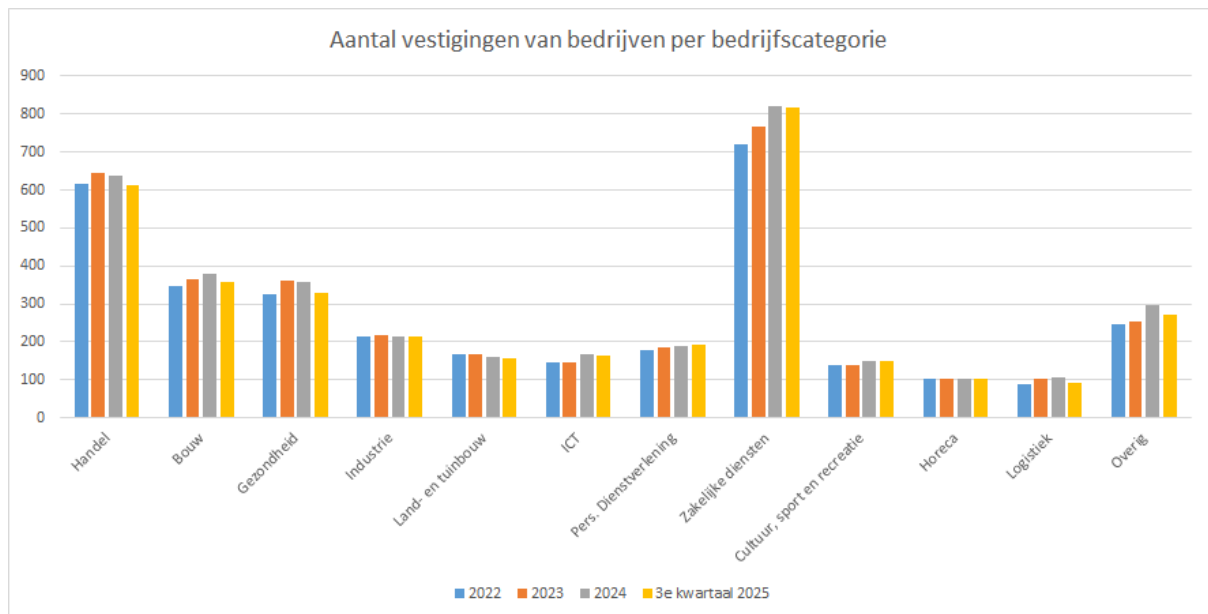
Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. Voor de grondexploitatie bedrijventerreinen zijn in 2026 zowel de lasten hoger en de baten lager dan in 2025. Per saldo gaat het om een bedrag van € 1.032.000 nadelig. Doordat het resultaat grondexploitatie wordt verrekend met de algemene reserve grondexploitatie is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een nadeel op dit programma en een voordeel op het taakveld reserves.	L B	626 406	N N
2. In de begroting 2026 is een budget opgenomen voor het opstellen van een programma voor bedrijventerreinen, winkelgebieden en kantoorlocaties (werklocaties).	L	30	N
3. Overige afwijkingen.	L B	6 2	N V
Totaal		1.066	N

Indicatoren

Indicator: Het aantal vestigingen van bedrijven in de gemeente per jaar per bedrijfscategorie.

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Samen met onderwijspartners, ouders en maatschappelijke partners willen we kinderen voorbereiden op hun toekomst, waarin ze optimaal mee kunnen doen en bij kunnen dragen aan de samenleving. Dit doen we door het aanleren van de benodigde kennis en vaardigheden in de ontwikkeling naar volwassenheid en verantwoordelijk burgerschap, het bevorderen van kansengelijkheid en het borgen van passend onderwijs dichtbij. In de gezamenlijke Lokale Educatieve Agenda hebben we onze ambities en doelen bepaald, waar we in 2026 verder invulling aan geven. In 2025 hebben we de samenwerking met de onderwijspartners verstevigd: ze zijn kernpartner bij de doorontwikkeling van de zogenaamde Sterke Lokale Teams. De school is ook een plaats waar ouders, kinderen en buurtgenoten elkaar ontmoeten en waar ook buiten schooltijd gelegenheid kan zijn voor activiteiten. De school kan op die manier als fysieke ontmoetingsplek (in de wijk) bijdragen aan het versterken van de sociale (pedagogische) basis.

Het in 2025 vastgestelde integraal huisvestingsplan (IHP) vormt de basis voor realisatie en/of behoud van goede onderwijsvoorzieningen.

DOELSTELLINGEN 2026

4.1 Voorzien in goede onderwijsvoorzieningen

In 2025 stelde de gemeenteraad een nieuw integraal huisvestingsplan (IHP) vast. Schoolbesturen en gemeente hebben hierin gezamenlijk bepaald hoe zij de komende periode zorgen voor goede gebouwen die bijdragen aan goed onderwijs. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2026 wordt de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting hierop aangepast en aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarnaast is het wetsvoorstel planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, in voorbereiding. De invoering hiervan is vertraagd. Zodra de wetswijziging een feit is, passen we de verordening aan op basis van deze nieuwe wet.

4.2 Realiseren van kinderopvang op het AZC

Op het AZC werken we aan een kinderopvangvoorziening, specifiek peuteropvang (2 tot 4 jaar) met voorschoolse educatie. Hiermee vergroten we de ontwikkelkansen voor kinderen die hier voor kortere of langere tijd wonen en realiseren we een doorgaande lijn richting de basisschool. Kinderopvang draagt bovendien bij aan snellere inburgering van ouders/verzorgers, zo kunnen stathouders bijvoorbeeld sneller starten met hun inburgeringstraject.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
4.1	Voorzien in goede onderwijshuisvesting	We actualiseren de verordening onderwijshuisvesting
4.2	Realiseren van kinderopvang op het AZC	We realiseren kinderopvang op het AZC

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

4.3 Terugdringen onderwijsachterstanden

We zetten in op het terugdringen van onderwijsachterstanden. Dat doen we met behulp van de peutermonitor en de resultatenmonitor.

4.4 Uitvoeringsagenda LEA

We werken samen met onderwijspartners aan de, op basis van de in 2025 uitgevoerde evaluatie, geactualiseerde uitvoeringsagenda van de Lokale Educatieve Agenda.

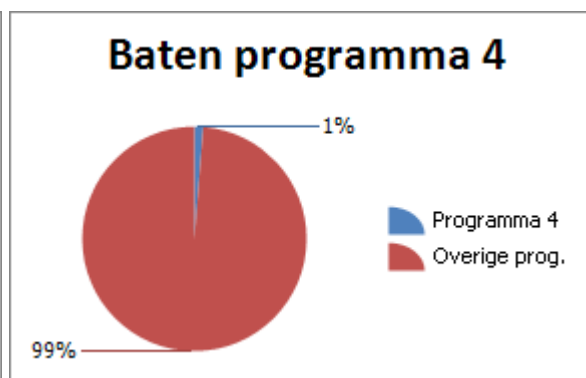
4.5 Pilot thuiszitters

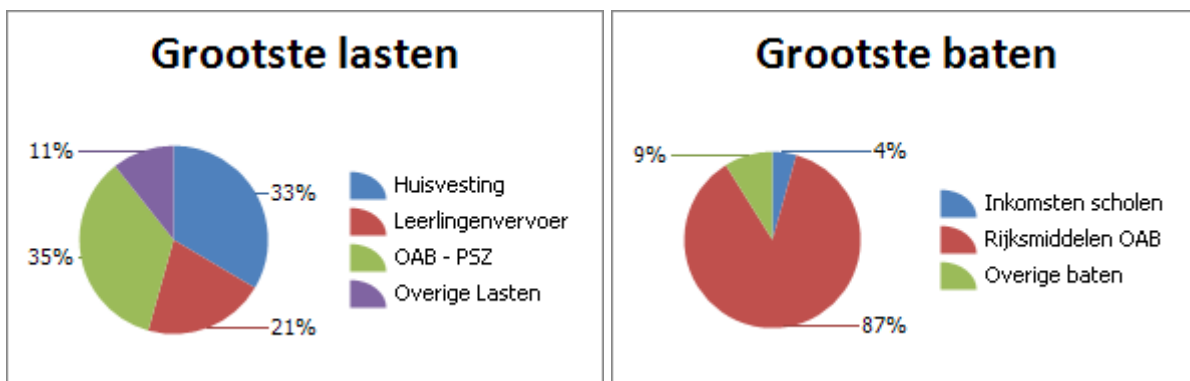
De pilot is gericht op kinderen die niet naar school gaan, omdat er voor hen geen passend onderwijs beschikbaar is. De resultaten van deze pilot zijn hoopgevend: veel kinderen ontwikkelen zich positief en kunnen uitstromen naar een passende vorm van onderwijs en/of werk, waardoor jeugdzorg voorkomen of verkort kan worden. In 2026 onderzoeken we of we deze werkwijze rondom thuiszitters structureel kunnen borgen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 4	2.657	3.309	3.253	3.213	3.199	3.241
Totaal baten programma 4	853	1.598	1.311	1.311	1.311	1.311
Saldo lasten en baten programma 4	-1.804	-1.712	-1.942	-1.903	-1.889	-1.930

Toelichting budgetverschillen

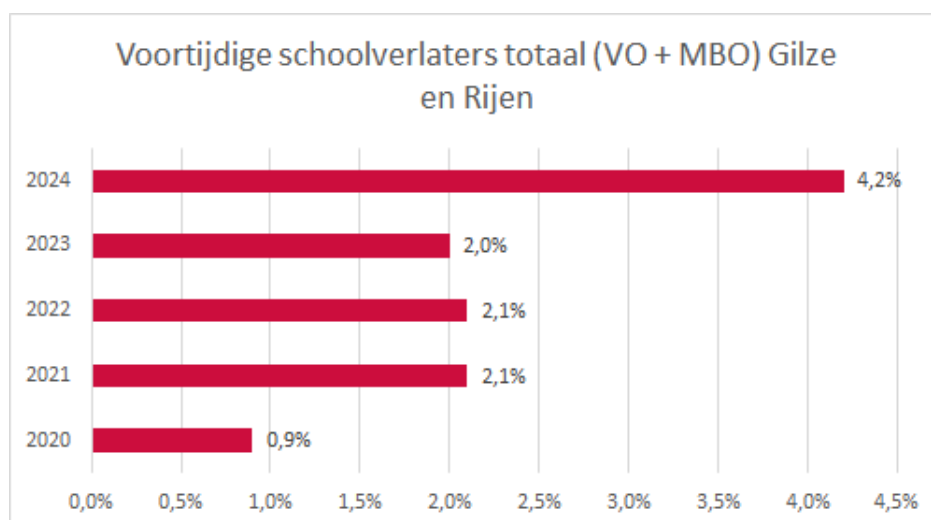
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	L/B	Bedrag	V/N
1. De lasten voor onderwijshuisvesting zijn hoger dan in 2025, met name door de Tijdelijke uitbreiding en eerste inrichting van basisschool De Bolster. Doordat deze kosten worden verrekend met de bestemmingsreserve onderwijs is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een nadeel op dit programma en een voordeel op het taakveld reserves.	L	231	N
2. In 2025 hadden we incidentele lasten en baten opgenomen voor de uitgaven in het kader van Nationaal Programma Onderwijs (NPO), onderdeel van het coronaherstartplan.	L	287	V
	B	287	N
Totaal		231	N

Indicatoren

Indicator: Het percentage vroegtijdige schoolverlaters onder de 23 ten opzichte van het totaal aantal onderwijs deelnemers (die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan).

Dit betreffen jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie, zijnde een havo/vwo/mbo-2 diploma, het onderwijs verlaten. De indicator komt vanuit de website "Waar staat je gemeente".

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen voor iedereen

Sporten en bewegen bevorderen (positieve) gezondheid en zijn belangrijk voor een sterke sociale basis. We zetten ons samen met maatschappelijke partners en verenigingen in om sport en bewegen laagdrempelig mogelijk te maken, ook voor inwoners voor wie sport en bewegen niet vanzelfsprekend is.

Cultuur

Kunst en cultuur brengen mensen samen, verbinden en leveren een positieve bijdrage aan de gemeenschappelijke sociale basis, onze gemeenschap en aan het welzijn van inwoners. We zetten in op het stimuleren van ontwikkeling van en deelname aan culturele activiteiten in de vrije tijd en op de scholen via cultuureducatie. We bieden ruimte en bieden waar nodig ondersteuning aan initiatieven van inwoners en verenigingen.

Media

Bibliotheken spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van (digitale) basisvaardigheden, zoals lezen en schrijven, en in de ontplooiing van inwoners. Met het informatiepunt digitale overheid (IDO) en de activiteiten voor inwoners met lage basisvaardigheden als waardevolle ontmoetingsplek, is de bibliotheek een steeds belangrijker partner in de sociale basis.

Openbaar groen

Het openbaar groen levert een belangrijke bijdrage aan het woongenot. De klimaatverandering maakt duidelijk dat we groen moeten koesteren, uitbreiden en als het kan de kwaliteit verbeteren. We moeten ook groen durven vernieuwen als de noodzaak daarvoor aanwezig is. Een mooie groene omgeving is niet alleen waardevol voor inwoners, maar ook belangrijk voor recreatie en toerisme. We gebruiken klimaatkaarten om groen toe te voegen op plaatsen waar zich kansen voordoen om een verbetering aan te brengen in de leefomgeving.

Het programma beleidsontwikkeling groen beschrijft de kansen voor meer en beter groen. We investeren in groenonderhoud, -vernieuwing en -uitbreiding zodat inwoners weer trots kunnen zijn op hun buurt. Bij initiatieven van bewoners investeren we in het verbeteren van parken, vergroenen van pleinen en straten en het biodiverser maken van speelvelden, plantvakken nabij bomen en extra perkjes. Bij herinrichtingsprojecten streven we naar extra ruimte voor groen en water. We investeren in het verbeteren van de wandelpaden in het Wolfsweidepark. We voeren de duurzame herinrichting Rijen Noord-Oost uit. We zorgen voor goed beheer en onderhoud van bestaand openbaar groen door

de juiste boom op de goede plek, goede groeiplaatsen, goede kwaliteit, goede diversiteit van typen bomen. We geven meer aandacht aan het ecologisch beheer van sloten en bermen. We streven bij kappen van bomen naar compensatie in de omgeving.

Erfgoed

Erfgoed vormt de basis van onze identiteit. Archeologie laat zien dat onze gemeente een rijke bewoningsgeschiedenis kent. Onze unieke militaire geschiedenis, historische gebouwen, oude dorpskernen en historische groenstructuren maken onze gemeente tot een sfeervolle en aangename plek om te verblijven. Om bestaande waarden te behouden en versterken zetten we in op het vertellen van het historische verhaal van Gilze en Rijen. Dit verhaal dient als basis voor ruimtelijke planvorming en als input voor de omgevingsvisie en andere ruimtelijke visies. Ook kan het worden ingezet voor de beleving van erfgoed.

DOELSTELLINGEN 2026

5.1 Herijking sport- en sportaccommodatiebeleid

We ontwikkelen een vervolgaanpak op het sport en beweegbeleid 2021-2025: 'Gilze en Rijen Beweegt'. Dat doen we in twee parallelle sporen:

- Herijking sportaccommodatiebeleid: onderhoud, beheer en exploitatie maken hier deel van uit.
- Doorontwikkeling sport- en beweegbeleid: dat doen we in samenhang met de ontwikkeling van een 'Aanpak voor gezond leven' (zie programma 7).

5.2 Herijken subsidiekader Theek5

Binnen de bestaande middelen herijken we de afspraken met Theek5, zodat deze aansluiten op de voorgenomen wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (WSOB) en het nieuwe normenkader (beoogd per 1-1-2027).

5.3 Vervanging voorzieningen Skatepark Rijen

In 2025 realiseren we het skatepark in Rijen. Het groen en de landschappelijke inpassing worden in 2026 aangelegd.

5.4 Vervanging natuurgrasveld VV Rijen

Natuurgrasveld 3 van VV Rijen is aan vervanging toe om VV Rijen van goede natuurgrasvelden te kunnen blijven voorzien. De uitvoering zal in overleg met de vereniging in 2026 plaatsvinden.

5.5 Aanplant 30 bomen per jaar extra in kernen

Om hittestress te verminderen planten we 30 extra bomen per jaar. In de raad van 10 juli 2023 is een amendement aangenomen om dit te continueren. We beoordelen hierbij de centrumgebieden Gilze, Rijen, Molenschot en Hulten als eerste. In 2026 gaan we hiermee verder.

5.6 Kwaliteitsimpuls groen

We zetten in op meer groen en het verbeteren van de kwaliteit van het groen in de openbare ruimten. Zo willen we planten in plantvakken vervangen en tevens meer biodivers inrichten. We faciliteren initiatieven van bewoners en/of pakken van dit budget meldingen over groen in straten aan.

5.7 Uitvoering programma beleidsontwikkeling groen

Eind 2025 is een nieuw programma beleidsontwikkeling groen vastgesteld. Hierin zijn onze ambities vastgelegd. Tevens zijn ook de benodigde stappen benoemd om te komen tot het gewenste ambitieniveau. In 2026 starten we met de uitvoering van het meerjarige uitvoeringsplan.

5.8 Biodiversiteit

We inventariseren welke grasvelden en plantvakken we meer biodiverser in kunnen richten. Ook in 2026 willen we initiatieven van bewoners faciliteren en/of meldingen over straten in het kader van biodiversiteit van dit budget aanpakken.

5.9 Wolfsweidepark

In het investeringsplan is een bedrag opgenomen voor het Wolfsweidepark. We verbeteren de kwaliteit van het groen in het park. Vanuit de werkgroep hebben we een initiatief hiervoor ontvangen. Uit dit plan hebben we een aantal Quick Wins uitgevoerd waaronder de aanplant van bomen, het creëren van doorkijkjes over de vijver en het inzaaien van bloemenmengsels. Van het restant budget verbeteren we de wandelpaden.

5.10 Atletiekvereniging Spiridon

In 2025 zijn er problemen met de onderlaag van de atletiekbaan aan het licht gekomen: de top laag komt los van de onderlaag. Daarom moeten we de top laag vervangen. Naar nu blijkt, is eerst nader onderzoek nodig naar onderlaag. Mogelijk moet er eerst iets aan de onderlaag gebeuren, voordat we de nieuwe top laag kunnen aanbrengen. We brengen dit in 2026 in beeld en bepalen daarna de vervolgstappen. We hebben tijdelijke maatregelen getroffen, zodat de atletiekvereniging in 2026 de banen kunnen gebruiken.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
5.1	Herijking sport- en sportaccommodatiebeleid	We herijken ons beleid op sportaccommodaties
5.2.1	Herijken subsidiekader Theek5	We implementeren de nieuwe bibliotheek wet
5.2.2	Herijken subsidiekader Theek5	We monitoren de uitvoering van het subsidiekader voor Theek5
5.3	Realiseren nieuwe skatebaan in Rijen	Aanleggen groen en realiseren landschappelijke landpassing
5.4	Vervangen Natuurgrasveld VV Rijen.	We vervangen natuurgrasveld 3
5.5	Aanplant 30 bomen per jaar extra in kernen.	We planten 30 bomen in 2026
5.6	Kwaliteitsimpuls groen.	We brengen diverse groenverbeteringen aan (vervangen plantvakken, biodiverser maken bestaande plantvakken, omvormen gazon naar meer biodiverse beplanting).
5.7	Uitwerking programma beleidsontwikkeling groen	We starten met de uitvoering van het uitvoeringsplan.
5.8	Meer biodivers maken van de gemeente.	We verhogen de biodiversiteit in grasvelden en plantvakken.
5.9	Verbeteren kwaliteit Wolfsweidepark.	We verbeteren de wandelpaden.
5.10	Atletiekvereniging Spiridon	We brengen de problematiek en scenario's in beeld, op basis waarvan besluitvorming plaatsvindt.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

5.11 Bestrijding exoten

Het bestrijden van de eikenprocessierups blijft de komende jaren een belangrijk aandachtspunt. We bestrijden de eikenprocessierups zo goed als mogelijk, maar er dient rekening gehouden te worden met extra overlast. We gaan meer inzetten op natuurlijke beheersing met natuurlijke vijanden. Ook andere exoten zorgen voor steeds meer overlast. Daar waar noodzakelijk en mogelijk, pakken we de bestrijding daarvan in deze lijn op.

5.12 Onderhoud groen conform de opgenomen beeldkwaliteit

We willen het reguliere onderhoud op orde hebben zodat het zoveel als mogelijk voldoet aan de gewenste beeldkwaliteit. Met ingang van 2023 is het integraal onderhoud openbare ruimte ABG gemeenten opnieuw aanbesteed voor de periode 2023-2026. In 2026 loopt het laatste contractjaar af en is er de mogelijkheid om het contract al dan niet met één jaar te verlengen. We evalueren dit uiterlijk in het tweede kwartaal van 2026.

5.13 Ecologisch maaibeheer/ beheerplan bermen en sloten

Vanaf 2021 werken we in samenwerking met Waterschap Brabantse Delta, 14 West-Brabantse gemeenten en Staatsbosbeheer met een nieuw bestek en beheerplan "maai-onderhoud bermen en watergangen- kwaliteit en ecologie". Het huidige contract voor het ecologisch berm- en sloot beheer liep af in 2024 en vanaf 2025 werken we met een nieuw contract dat qua opzet gelijk is aan het voorgaande contract. We continueren het beheerplan bermen en sloten.

5.14 Geprogrammeerd groen (groot onderhoud/vervanging)

We voeren het mono programma groot onderhoud groen uit. Ook in 2026 inventariseren we welke slecht groeiende bomen een betere groeiplaats dienen te krijgen of vervangen moeten worden.

5.15 Boombehoud en -verwijdering

Vanaf 2026 werken we met een herzien afwegingskader boombehoud en -verwijdering inclusief duidelijke regels voor herplant.

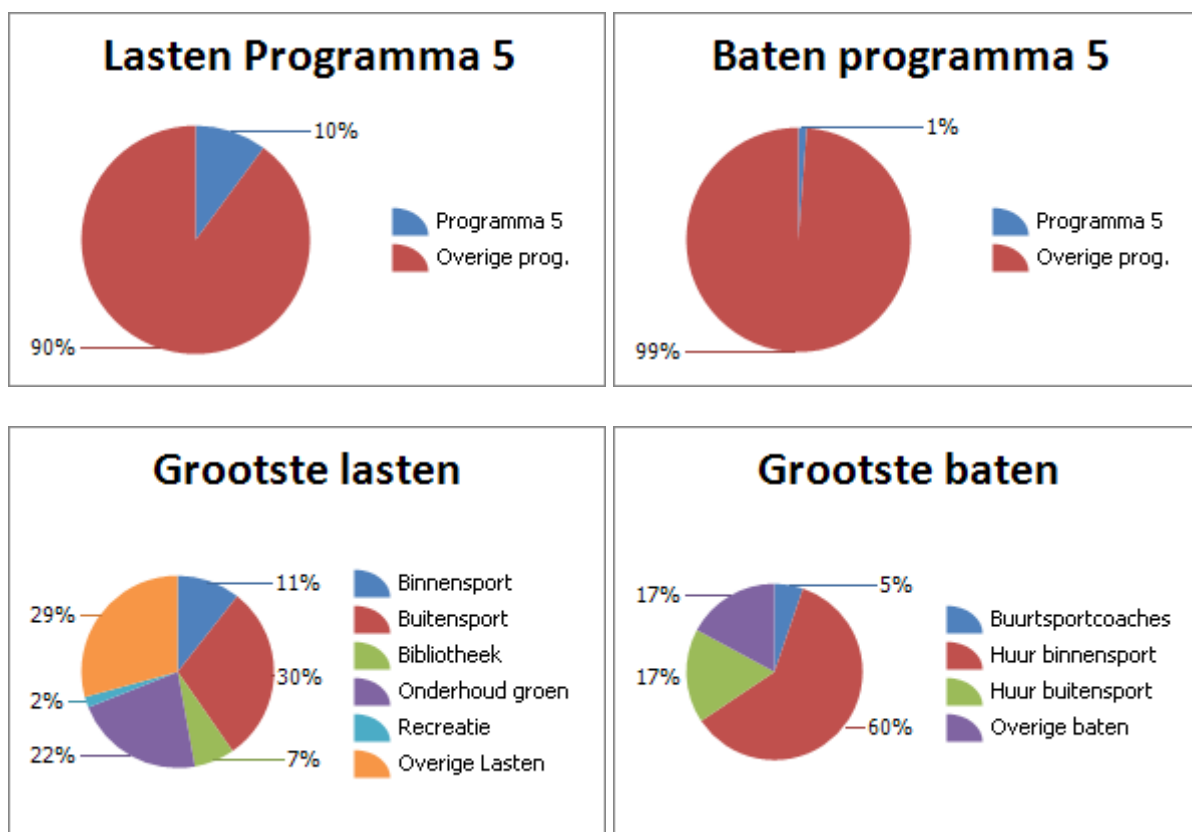
5.16 Boomspiegeltuintjes

We zetten het actief promoten voor het adopteren van boomspiegeltuintjes voort.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 5	10.447	11.030	10.590	10.071	10.002	10.142
Totaal baten programma 5	2.682	1.153	1.161	1.169	1.174	1.177
Saldo lasten en baten programma 5	-7.764	-9.877	-9.430	-8.902	-8.828	-8.965

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. In 2025 waren incidenteel extra middelen begroot voor de buurtsportcoaches.	L	40	V	
2. Kapitaallasten voor sportaccommodaties zijn in 2026 lager dan in 2025. Dit is voornamelijk het gevolg van de Sporthal Gilze .	L	289	V	
3. In 2025 was eenmalig € 40.000 opgenomen voor een bijdrage investering gebouwenbeheersysteem Den Butter.	L	40	V	
4. In 2025 was incidenteel een hoger bijdrage geraamd voor kwaliteitsverbetering landschap.	L	25	V	
5. In 2026 is extra budget opgenomen voor vervanging speeltoestellen.	L	36	N	
6. Kapitaallasten voor openbaar groen zijn in 2026 lager dan in 2025. Dit is voornamelijk het gevolg van het project gebiedsontwikkeling Wouwervallei (fase 1).	L	165	V	
7. In de begroting 2025 waren extra middelen opgenomen voor inventarisatie sloten en duikerbuizen (digitaal inmeten).	L	74	V	
8. Door hogere rentelasten rekenen we in de begroting 2026 meer rente toe aan onze investeringen.	L	113	N	
9. Op basis van de vastgestelde begroting 2026 van de ABG, wordt in 2026 een hoger bedrag doorbelast aan dit programma, voornamelijk als gevolg van de CAO aanpassingen.	L	105	N	
10. Overige afwijkingen.	L	53	V	
	B	8	V	
Totaal		448	V	

Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

Wij willen een gemeente zijn waar alle inwoners naar vermogen mee kunnen doen en naar elkaar omkijken. We vinden het belangrijk dat inwoners terug kunnen vallen op hun eigen netwerk, informele vormen van hulp en ondersteuning en formele hulp als dat écht nodig is. Inwoners weten waar ze terecht kunnen met een hulpvraag en voelen zich gehoord en gesteund. Samen met onze partners in het maatschappelijk veld gaan we naar de inwoners toe. We gaan de wijken in om samen met hen te werken aan zorgzame buurten. Wij intensiveren de samenwerking met onze partners zoals GGD, huisartsen, onderwijs, Dorpsteam en VIPvoorElkaar.

De vergrijzing vraagt onze aandacht. We bieden onze senioren passende hulp en ondersteuning. Dat kan geïndiceerde zorg zijn in het kader van de Wmo, maar we zorgen ook voor meer vrij toegankelijke voorzieningen. Zo zorgen we ervoor dat mantelzorgers worden ontlast. In de jeugdhulp gaat veel veranderen. Voor jongeren ontwikkelen we lokaal (andere) vormen van hulp en ondersteuning die wij samen met onze partners gaan bieden. Zo is hulp voor onze jongeren en gezinnen dichtbij.

Dit alles doen we binnen de kaders die de gemeenteraad heeft meegegeven in de vorm van de ombuigingen in het kader van het ravijnjaar en de strategie voor het versterken van de sociale basis.

DOELSTELLINGEN 2026

6.1 Uitvoeren strategie versterken sociale basis

De beweging richting het versterken van de sociale basis gaan we, samen met inwoners en maatschappelijke partners, verder vormgeven. Ontwikkelingen die hierin landen zijn in ieder geval de aanpak voor mantelzorgondersteuning en verenigingsondersteuning. We verbinden de opbrengsten aan andere doelstellingen.

6.2 Doorontwikkelen inrichting toegang, ondersteuning en hulp (Sterk Lokaal Team)

We geven uitvoering aan de plannen die we met partners hebben ontwikkeld voor de doorontwikkeling van toegang, ondersteuning en hulp. We realiseren met onze partners de basis voor een sterk lokaal team waarin bestaande taken in samenhang worden vormgegeven en uitgevoerd. Professionals gaan werken op (fysieke, geografische of digitale) ontmoetingsplekken die voor inwoners 'logisch' zijn. Zo kunnen zij dichtbij en beter aansluiten bij de leefwereld van inwoners en vrijwilligers, en met hen samen sterke netwerken vormen. Op deze ontmoetingsplekken gaan een aantal ontwikkelingen hand in hand: gemeenschapsversterking, (realisatie van) preventieve en

collectieve hulp, en ontwikkeling van sterke lokale teams. Naast de ontmoetingsplekken, ontwikkelen we met partners een brede integrale toegang die voor alle inwoners goed vindbaar is.

6.3 Uitvoeren maatregelenpakket ravijnjaar

De gemeenteraad heeft ombuigingsvoorstellen vastgesteld waar we in 2026 verder aan werken.

Voor ouderen - Vitaal ouder worden

We stimuleren ontmoeting, beweging en zingeving met laagdrempelige activiteiten en dagbesteding, goede samenwerking met huisartsen en ouderenzorg, en extra steun voor mantelzorgers. Ook de lokale aanpak wonen met zorg pakken we verder op.

Voor jeugd - Kansrijk opgroeien

We versterken ons preventieve aanbod, bijvoorbeeld rond echtscheiding, en maken afspraken met scholen en huisartsen om kinderen en gezinnen eerder en beter te kunnen helpen. Ook verbeteren we (regionaal) de manier waarop we zorg inkopen.

6.4 Inclusie

In 2026 richten we ons samen met de werkgroepen (beleid, schouwen/activiteiten, communicatie) op verbreding van het draagvlak voor inclusie in de samenleving. We ondersteunen en faciliteren de werkgroepen en brengen hen onder de aandacht binnen en buiten de ABG-organisatie.

6.5 Basisondersteuning (dorpsteams en VIPvoorElkaar)

We maken nieuwe afspraken over de uitvoering van de basisondersteuning vanaf 2027. De strategie voor het versterken van de sociale basis en de plannen die zijn gemaakt voor doorontwikkeling van toegang, ondersteuning en hulp vormen hiervoor een belangrijk fundament.

6.6 Bestaanszekerheid bevorderen - Participatiewet in balans

De Participatiewet wordt de aankomende jaren herzien. Met het programma 'Participatiewet in balans' worden stappen gezet om door uitkeringsgerechtigden én professionals ervaren hardheden in de Participatiewet weg te nemen. Kernbegrippen hierin zijn vereenvoudiging, vertrouwen en de menselijke maat.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
6.1	Uitvoeren strategie versterken sociale basis	Samen met partners en inwoners geven we invulling aan het versterken van de (gemeenschappelijke) sociale basis
6.2.1	Doorontwikkelen inrichting toegang, ondersteuning en hulp (Sterk Lokaal Team)	We ontwikkelen netwerksamenwerking rondom vier ontmoetingsplekken
6.2.2	Doorontwikkeling inrichting toegang, ondersteuning en hulp (Sterk Lokaal Team)	We bieden ondersteuning en hulp aan kinderen en gezinnen vanuit het sterke lokale team
6.2.3	Doorontwikkeling inrichting toegang, ondersteuning en hulp (Sterk Lokaal Team)	We ontwikkelen een brede algemene toegang op ABG-niveau
6.3.1	Uitvoeren maatregelenpakket ravijnjaar	We realiseren preventief en/of collectief aanbod rondom vitaal ouder worden
6.3.2	Uitvoeren maatregelenpakket ravijnjaar	We realiseren preventief en/of collectief aanbod rondom kansrijk opgroeien
6.4.1	Inclusie	We ondersteunen en faciliteren de werkgroepen

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
6.4.2	Inclusie	We zorgen voor aandacht voor inclusie binnen en buiten de ABG-organisatie
6.5	Basisondersteuning (dorpsteams en VIPvoorElkaar)	We maken nieuwe afspraken over de invulling van de basisondersteuning vanaf 2027
6.6	Bestaanszekerheid bevorderen - Participatiewet in balans	We bereiden de wetswijzigingen voor en implementeren deze

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

6.7 (Voorbereiden) inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Vanwege de val van het kabinet is de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo voor onbepaalde tijd uitgesteld. Deze wijziging was bedoeld om de kosten beter beheersbaar te maken en de Wmo-doelgroep beter te bereiken. We blijven de landelijke ontwikkelingen volgen en bereiden ons voor wanneer hierover meer duidelijk wordt.

6.8 Regionaal transformatieteam

In het sociaal domein werken we samen met de regio Hart van Brabant. Regionale sturing op de transformatie op inhoudelijke opgaven is nodig, omdat de opgaven steeds groter en integraler worden. Het regionale transformatieteam en transformatieplan zijn in 2025 gestart en krijgen in 2026 verdere uitvoering. We vertegenwoordigen de lokale gemeenten in regionale overleggen om te sturen op opgaven en om te zorgen voor een goede balans tussen regionale samenwerking en lokale aanpak.

6.9 Wonen met zorg

We voeren de regionale visie wonen met zorg uit in samenwerking met regiogemeenten. Hiervoor geven we onder andere uitvoering aan afspraken over het huisvesten van door het rijk benoemde urgente doelgroepen. Daarnaast ronden we de lokale aanpak wonen met zorg (voor ouderen) af waarmee we in 2025 startten. Deze voegen we als addendum toe aan het programma wonen. Ook voeren we de regionale aanpak dak- en thuisloosheid uit. Onderdeel daarvan is de voortzetting van huisvesting aan de Kapittelstraat. Daarvoor is verlenging van de huidige vergunning nodig.

6.10 Kind- en gezinsbescherming

In samenwerking met de regio gaan we het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming stevig verbinden met de ontwikkelingen binnen de inrichting van de toegang en de stevige lokale teams.

6.11 Inburgering

De wet over het intrekken van voorrang op huisvesting voor statushouders is nog in behandeling. Dit kan gevolgen hebben voor de uitvoering en financiering van het inburgeringsbeleid. Vanaf 1 januari 2026 vervalt de aparte uitkering (SPUK) voor de onderwijsroute die inburgeraars voorbereidt op een mbo-, hbo- of universitaire opleiding. De financiering wordt dan onderdeel van de reguliere uitkering voor alle leerroutes. We gaan dit scherp monitoren, omdat deze onderwijsroute duurder is.

6.12 Jeugdzorg op het AZC

Samen met partners op het AZC werken we toe naar een gezamenlijke visie op de inzet van jeugdhulp voor jeugdigen op het AZC. Dit is de eerste stap die volgt uit het onderzoek naar jeugdhulp op het AZC. Op basis van deze gesprekken worden vervolgafspraken gemaakt. We houden u via de prognoses op de hoogte. Jeugdzorg op het AZC blijft namelijk een belangrijk deel van de kosten. We blijven hier aandacht voor houden.

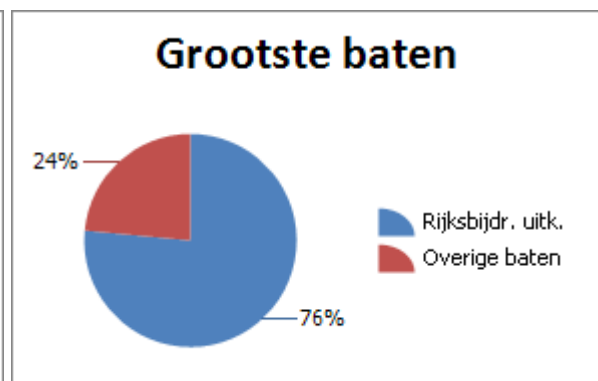
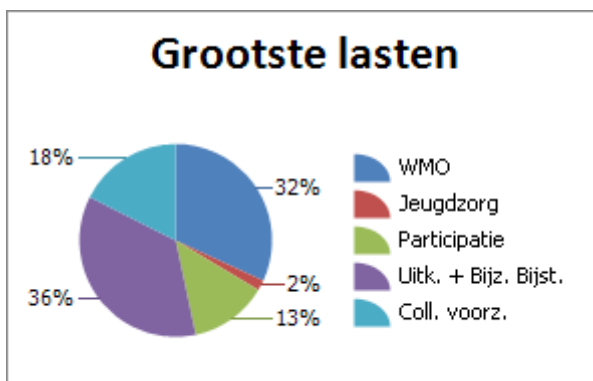
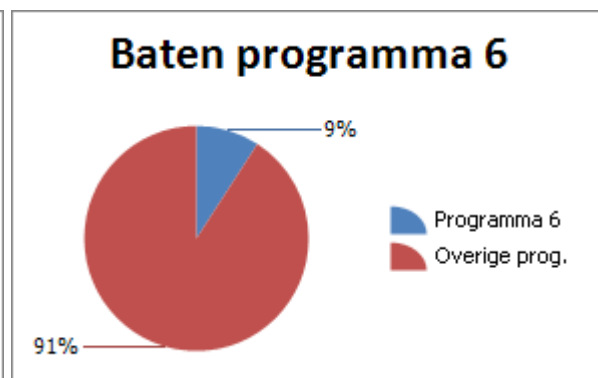
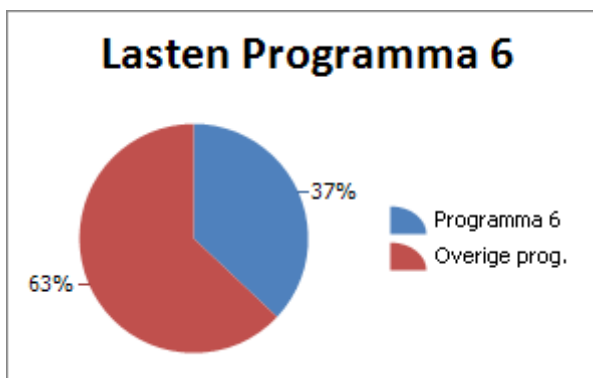
6.13 Beheersen kosten jeugdzorg

De kosten voor jeugdzorg nemen elk jaar toe. Zowel landelijk als regionaal worden er stappen ondernomen om de beheersbaarheid te bevorderen en de kostenstijging te beperken. Regionaal zetten we in op aanpassingen van de inkoopafspraken. Lokaal continueren we succesvolle interventies, zoals buurtgezinnen en de jongerenaanjager. Ook het versterken van de sociale basis en de inrichting van het sterke lokale team dragen bij aan de kostenbeheersing.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 6	40.192	40.748	38.857	38.700	39.092	39.264
Totaal baten programma 6	10.263	10.158	9.629	8.511	8.858	8.870
Saldo lasten en baten programma 6	-29.929	-30.589	-29.229	-30.188	-30.233	-30.394

Toelichting budgetverschillen

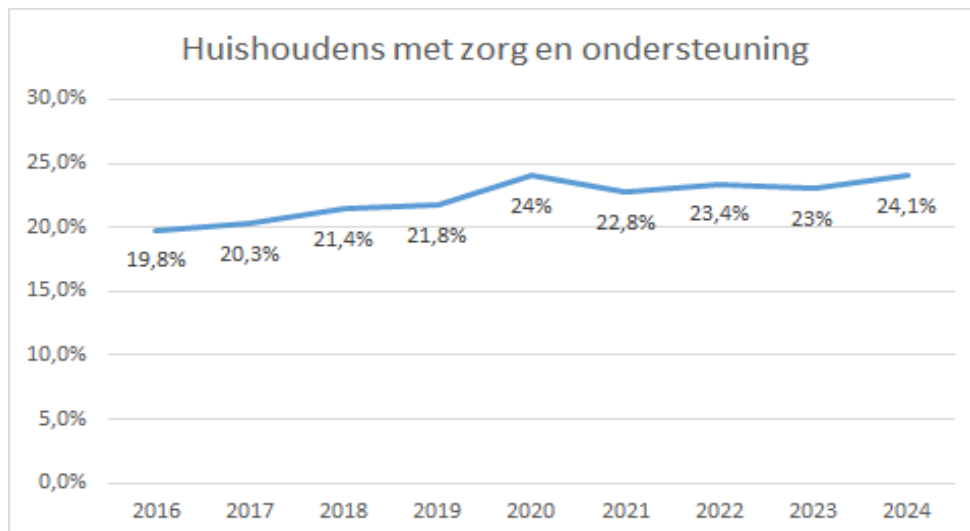
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N
1. In 2025 hebben we SPUK inburgering ontvangen, voor 2026 is deze toekenning nog niet ontvangen. Vandaar dat de baten en lasten in 2026 lager zijn geraamd. Daarnaast waren in 2025 nog incidentele lasten voor Inburgering begroot (€ 123.000).	L B	685 562	V N
2. In 2025 was een eenmalige bijdrage aan de huisvesting Scouting Rijen opgenomen.	L	487	V
3. De baten in het kader van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn in 2026 lager dan in 2025. We hebben de lasten overeenkomstig verlaagd.	L B	96 96	V N
4. In 2025 waren incidentele middelen voor het sociaal domein beschikbaar voor o.a. aanpak wachttijden jeugd (€ 70.000), doorontwikkeling toegang hulp (€ 54.000), Maatregelen ravijnjaar versoering individuele maatwerkvoorzieningen (€ 110.000) Kansrijk opgroeien (€ 50.000) en vitaal ouder worden (€ 50.000).	L	519	V
5. In 2026 ramen we hogere rijksmiddelen in het kader van de BUIG dan in 2025.	B	125	V
6. De begrote kosten voor re-integratie zijn hoger dan in 2026, onder andere door een taakmutatie van uit de meicirculaire 2025.	L	54	N
7. Op basis van de vastgestelde begroting 2026 van de ABG, wordt in 2026 een hoger bedrag doorbelast aan dit programma, voornamelijk als gevolg van de CAO aanpassingen.	L	33	N
8. De begrote lasten voor de WMO zijn in 2026 lager als gevolg van het voorstel Wmo maatwerkvoorzieningen uit het maatregelenpakket ravijnjaar.	L	226	V
9. Overige afwijkingen.	L B	35 4	N V
Totaal		1.362	V

Indicatoren

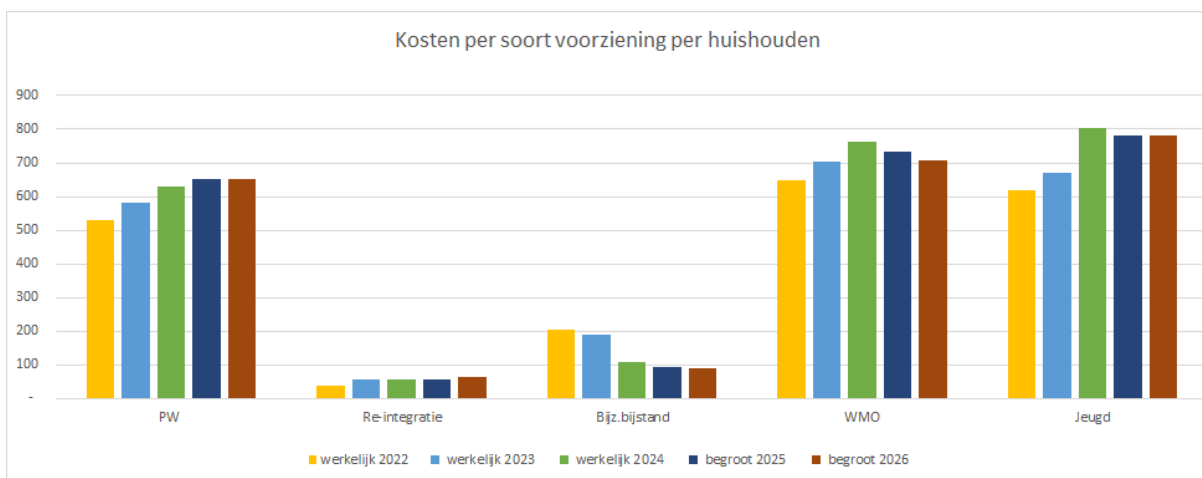
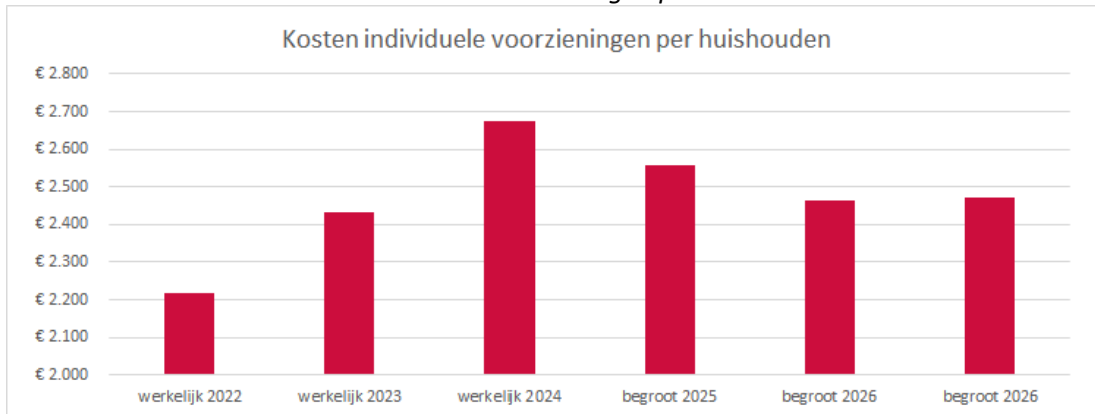
Indicator: Huishoudens met zorg en ondersteuning

Het aantal huishoudens met een voorziening in het sociaal domein (specialistische ondersteuning in het kader van Jeugdwet, Participatiewet of Wmo).

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Indicator: De kosten van alle individuele voorzieningen per huishouden.

Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken?

Een gezond en actief leven voor onze inwoners

Om het stelsel van zorg en ondersteuning voor iedereen betaalbaar en beschikbaar te houden zijn in 2023 het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en in 2025 het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) gesloten. Het rijk, gemeenten en zorgverzekeraars maakten afspraken om met elkaar de beweging 'van zorg en ziekte naar gezondheid en preventie' te maken.

Als gemeente zetten we ons daarom, samen met regiogemeenten en lokale partners, in om gezond leven voor onze inwoners gemakkelijker te maken. Dat betekent dat we vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid nog meer inzetten op preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl, op het intensiveren van de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein, en op het bevorderen van een gezonde leefomgeving.

Riolering

Klimaatverandering zorgt steeds meer voor zware regenval en droogte. Riolering is een belangrijk onderdeel in de waterketen. We maken zoveel als mogelijk werk- met- werk om gelijktijdig onze doelstellingen op klimaatadaptie te realiseren. Ook koppelen we zoveel mogelijk regenwater af als er werkzaamheden aan de riolering zijn. Bij de aanpak van het watervraagstuk werken we samen met Waterschap Brabantse Delta.

Het beleid en het beheer van de riolering heeft de gemeente Gilze en Rijen vastgelegd in het breed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). In 2020 is er een nieuw vGRP voor de periode 2021-2025 vastgesteld. Hier benoemen we de activiteiten om de riolering te onderhouden en te verbeteren. We geven uitvoering aan het bestaand vGRP) en breiden dit uit naar een water- en rioleringsplan, waarbij we uitdrukkelijk water, bodem en klimaat meenemen. Ook in 2026 blijft dit onder de omgevingswet van kracht tot het moment dat het nieuwe Water- en RioleringPlan is vastgesteld.

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit is belangrijk omdat dit een rechtstreeks verband heeft met gezondheid en leefomgeving. We produceren in onze gemeente veel fijnstof vanwege een vliegveld, spoor- en autowegen. Het Schone Lucht Akkoord willen we realistisch ten uitvoering brengen. Om te weten hoe de luchtkwaliteit zich in onze gemeente ontwikkelt en wat het doet met onze gezondheid is het belangrijk om te gaan meten. Daartoe willen we onderzoeken waar en op welke wijze de

luchtkwaliteit gemeten kan worden, zodat we aan de hand daarvan maatregelen kunnen treffen op het gebied van volksgezondheid, ruimtelijke ordening, verkeer en milieu. In 2023 en 2024 is er in Gilze en Hulten een luchtkwaliteitsmeting uitgevoerd. Hieruit volgt dat we voldoen aan de gestelde normen. We sluiten zoveel als mogelijk en realistisch aan bij het Schone Lucht Akkoord en zetten in op voorlichting over de nadelen van houtstook.

Duurzaamheid

De gemeente Gilze en Rijen heeft een grote opgave op het gebied van duurzaamheid. In 2024 is daarom de Strategie duurzaamheid opgeleverd en vastgesteld en in 2025 de Uitvoeringsagenda Duurzaamheid. Hierin staat beschreven aan welke thema's de gemeente samen, dichtbij en zichtbaar gaat werken en welke ambities we op de verschillende duurzaamheidsthema's hebben. Via gerichte inzet van communicatie en participatie betrekken we onze inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties, want een duurzame toekomst maken we samen.

DOELSTELLINGEN 2026

7.1 Gezond leven bevorderen

We maken dit concreet in een integrale 'aanpak voor gezond leven' dat zich richt op laagdrempelig activiteitenaanbod (waaronder sportstimulering), op preventieve, collectieve hulp en ondersteuning en op een gezonde leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners en verenigingen. Hierin leren we van de ervaringen uit onder andere het GALA plan, het sportakkoord, het sportbeleidsplan en van de strategie sociale basis. Ook de ambities uit de omgevingsvisie kunnen hierin landen. Daarnaast geven we uitvoering aan het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA). Dit (onderhandelings-)akkoord bouwt voort op het GALA en IZA en geeft gemeenten en het sociaal domein een gelijkwaardige positie in de beoogde transformatie van zorg naar gezondheid en welzijn. We stellen een plan van aanpak op in samenwerking met de regio en geven de lokale implementatie vorm.

7.2 Suïcidepreventie

Om het aantal suïcides in Nederland te verminderen, treedt de wet integrale aanpak suïcidepreventie naar verwachting op 1 januari 2026 in werking. Gemeenten worden hiermee verplicht om lokaal beleid te ontwikkelen dat aansluit op de landelijke agenda suïcidepreventie. Ter voorbereiding op deze wet hebben we in samenwerking met regiogemeenten een plan van aanpak ontwikkeld.

7.3 Kwaliteitsimpuls beweeg-, speel- en ontmoetingsmogelijkheden

Om bij te dragen aan een gezonde en veilige leefomgeving voor jeugdigen, investeren we in de periode 2025/2026 € 150.000 in een kwaliteitsimpuls voor beweeg-, speel- en ontmoetingsmogelijkheden. Deze investering richt zich in ieder geval op de wijk Vijf Eiken/Brabantpark en het Burgemeester Sweensplein in Rijen. De jeugd is actief betrokken bij deze trajecten. Voor beide locaties geldt een grote betrokkenheid vanuit de wijk, waarmee de behoefte aan verbetering van de buitenruimte breed wordt gedragen. Ook sluit de kwaliteitsimpuls aan op de uitkomsten van het onderzoek van de jongerenaanjager.

7.4 Hitteplan voor kwetsbare inwoners

Steeds vaker hebben we te maken met periodes van hoge temperaturen. Met een hitteplan willen we bereiken dat kwetsbare inwoners hier beter op voorbereid zijn.

7.5 Doorontwikkelen VANG-doelstellingen

Met de visie op de buitendienst onderzoeken we ook wat de beste vorm is om in de toekomst het inzamelen van huishoudelijk afval te organiseren. We nemen dit mee in de visie op de Buitendienst, die eind 2025 gereed zal zijn. In 2026 verandert de huidige manier van afvalinzameling niet.

7.6 Visie op de Buitendienst

In 2024 heeft de WOR-bestuurder het "advies van de ondernemingsraad (de OR) op het voorgenomen besluit om de afvalinzameling van Gilze en Rijen uit te besteden" ontvangen. Het college heeft hiervan kennis genomen en heeft besloten het ABG-bestuur te verzoeken om op basis van dit advies een visie op stellen voor de ABG-buitendienst, waar de toekomstbestendige inzameling van afval onderdeel van uitmaakt. Deze visie zal eind 2025 gereed zijn.

7.7 Riolering: meer inzicht in het voorkomen van wateroverlast

Door de motie afkoppelen is alleen gekeken naar het afkoppelen van verhardoppervlak van de riolering. Alternatieven om wateroverlast te voorkomen zijn onvoldoende bekeken. Nieuwe rekenmethoden geven een beter inzicht van de locaties van water op straat cq. wateroverlast. In 2023 hebben we opdracht gegeven om een nieuwe berekening uit te voeren, waarbij we ook de invloed van het oppervlaktewater meenemen. De uitkomsten en de consequenties verwachten we in 2026. De berekeningsresultaten vormen de basis voor de aanpassingen aan het rioolstelsel en eventueel de openbare ruimte.

7.8 Relinen riolering

In de Perspectiefnota 2026 is binnen de gesloten exploitatie riolering een investering voor het relinen van de riolering opgenomen. Het bestaande riool krijgt een nieuwe binnenwand waarbij de weg niet opengebrouwen hoeft te worden. In 2026 gaan we verder met het relinen als onderdeel van onze reguliere onderhoudswerkzaamheden.

7.9 Uitvoering Programma Duurzaamheid

In 2026 geven we verder uitvoering aan de in 2025 opgestelde Uitvoeringsagenda Duurzaamheid. Hiermee zetten we concrete stappen om de duurzaamheidsambities op het gebied van energie, circulariteit, mobiliteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente te realiseren. De voortgang hierop monitoren we zoveel mogelijk datagedreven (op basis van bestaande bronnen en aansluitend bij landelijke formats).

7.10 Energietransitie

In 2026 zetten we samen met woningcorporaties en lokale initiatieven in op de verdere isolatie van (huur)woningen in het kader van de Lokale Aanpak Isolatie, als onderdeel van de warmtetransitie. Met het Warmteprogramma wordt verder richting gegeven aan het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving.

Als ondersteuning en stimulans voor inwoners is er het fysieke en digitale Energieloket en bieden we naast de landelijke subsidielingen een Duurzaamheidslening aan.

7.11 Klimaatadaptatie en biodiversiteit

We sluiten in Gilze en Rijen aan bij de landelijke ambitie en willen in 2030 beter voorbereid zijn op extremer weer. Daarom nemen we maatregelen bij de inrichting van de openbare ruimte en ondersteunen en stimuleren we inwoners om zelf maatregelen te nemen. Ook stellen we hiervoor een hitteplan op.

7.12 Circulariteit

In Gilze en Rijen werken we aan een circulaire economie via de Centrum Green Deal Gilze en Rijen, Green Deal Zorg 3.0 en de nog op te stellen Green Deals voor Broekakkers en Haansberg. Daarnaast werken we aan Quick Wins op de Milieustraat, implementeren we de Handreiking Duurzaam Bouwen verder, nemen we circulariteit op in gebiedsontwikkelingen zoals de visie Rimpelaar en stimuleren we lokale initiatieven die bijdragen aan circulariteit.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstellingen	Specifieke activiteit
7.1.1	Gezond leven bevorderen	We ontwikkelen een lokale aanpak voor gezond leven inclusief sport- en beweegbeleid
7.1.2	Gezond leven bevorderen	We stellen een plan van aanpak voor het AZWA op in samenwerking met de regio.
7.1.3	Gezond leven bevorderen	We geven de lokale implementatie van het AZWA vorm.
7.2	Suïcidepreventie	We implementeren en voeren het regionaal plan van aanpak suïcidepreventie uit
7.3.1	Kwaliteitsimpuls beweeg-, speel- en ontmoetingsmogelijkheden	We ontwikkelen en realiseren mogelijkheden voor spelen, bewegen en ontmoeten op Burgemeester Sweensplein
7.3.2	Kwaliteitsimpuls beweeg-, speel- en ontmoetingsmogelijkheden	We ontwikkelen en realiseren mogelijkheden voor spelen, bewegen en ontmoeten in de wijk Vijf Eiken / Brabantpark)
7.4	Hitteplan voor kwetsbare inwoners	We ontwikkelen een hitteplan samen met inwoners, maatschappelijke partners en regiogemeenten
7.5	Doorontwikkelen VANG-doelstellingen	Maatregelen nemen om te komen tot een meer hoogwaardige recycling.
7.6	Visie op de Buitendienst	Implementeren visie buitendienst
7.7	Riolering: meer inzicht in het voorkomen van wateroverlast	Het opstellen van een WRP
7.8	Relinen riolering	Continueren uitvoeren relinen riolering
7.9	Uitvoering programma Duurzaamheid	Uitvoering vastgestelde uitvoeringslijnen
7.10.1	Energietransitie	Uitvoering Lokale Aanpak Isolatie (vanuit Nationaal Isolatie Programma)
7.10.2	Energietransitie	Vaststellen Warmteprogramma
7.11	Klimaatadaptie en biodiversiteit	Vorbereiden opstellen integraal hitteplan
7.12	Circulariteit	Implementeren Convenant Biobased Bouwen en Telen ter stimulering van circulaire economie.

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

7.13 Wet publieke gezondheid

De GGD Hart van Brabant en GGD West-Brabant onderzoeken hoe zij de samenwerking kunnen intensiveren. We volgen de ontwikkelingen en beoordelen vanuit onder andere het inwonersperspectief en bedrijfsvoering. We houden u hierover op de hoogte.

7.14 GALA en IZA

Rondom het GALA en het IZA voeren we onder andere de volgende activiteiten uit:

- Uitvoeren GALA plan en sportakkoord, waaronder actieplan sociale veiligheid, uitvoeren en monitoren subsidieregeling Lokaal SportAkkoord, lokaal implementeren ketenaanpakken, bevorderen mentale gezondheid (0-100) en uitbreiding mogelijkheden voor laagdrempelige ontmoeting zoals de ontwikkeling van het Alzheimercafé.

- Samenwerking huisartsen versterken door samenwerkingsafspraken te maken rondom jeugd, ouderen en mentale gezondheid, en implementeren sociaal verwijzen middels vaste contactpersonen.
- Bijdragen en uitvoeren IZA regioplan. De afgelopen twee jaar is hard gewerkt aan het ontwikkelen en uitwerken van ambities en plannen. De nadruk komt steeds meer te liggen op regionale en lokale implementatie ervan. Dit vraagt een hogere inzet van onze medewerkers en die van onze partners.
- Uitwerken en implementeren transformatieplannen Samen Mentaal Sterk en Digitale Voordeur (huisartsenzorg). De transformatieplannen voorzien in dekking/vergoeding van de kosten die gemeenten hiervoor maken.

7.15 Bijdragen aan een gedragen luchthavenbesluit

Wij zijn blij met de vliegbasis Gilze-Rijen binnen onze gemeentegrenzen, maar willen niet dat de overlast door geluid en trillingen (Rattle Noise) toeneemt. Ook willen we dat de contouren zo min mogelijk over onze dorpskernen vallen en op die manier onder andere bouwmogelijkheden beperken. We hebben daarom overleg met het ministerie van Defensie om te lobbyen voor en te ondersteunen op de weg naar een gedragen luchthavenbesluit. Dit heeft geresulteerd in een ondertekende intentieverklaring tussen Defensie, de gemeente in samenspraak met omwonenden. Jaarlijks wordt deze intentieverklaring geëvalueerd. Ook is de pilot ten aanzien van het treffen van maatregelen aan woningen binnen het Rattle-Noise aandachtsgebied reeds gestart. Daarnaast loopt een separaat proces (Joint Fact Finding) ten aanzien van het aspect schade als gevolg van Rattle-Noise.

Eind mei 2025 is de planMER betreffende het Nationaal Plan Ruimte voor Defensie (NPRD) gepubliceerd. Vanuit de gemeente hebben wij hier, net als op de NRD, een zienswijze op ingediend.

7.16 Schone Lucht Akkoord

Met de gemeenteraad is afgesproken dat we aansluiten bij het Schone Lucht akkoord, binnen gestelde kaders. In 2024 hebben we de regionale verkenning om met meerdere gemeenten in de regio Hart van Brabant samen te werken met de Provincie afgerond. Dit heeft ertoe geresulteerd dat het college in 2025 besloten heeft om deel te nemen aan het Schone Lucht Akkoord, de gemeenteraad is hier separaat over geïnformeerd. In 2026 wordt hiervoor de uitvoeringsagenda opgesteld. Hierin zetten we vooral in op communicatie en stimuleringsmaatregelen.

7.17 Riolering en Water

In 2026 leggen we de focus op het verder op orde brengen van het planmatig beheer van de riolering. We brengen voor het reguliere onderhoud in beeld waar de komende jaren kleine onderhoudsmaatregelen nodig zijn voor de riolering, gemalen en drukriolering. Uiteindelijk streven we ook naar het in beeld brengen van het groot onderhoud/vervanging. Dit doen we door grotere delen van het de rioolstelsels te reinigen en inspecteren, datakwaliteit te verbeteren en diverse vervanging/relining projecten op te starten.

7.18 We werken in de regio samen aan verschillende duurzaamheidsthema's

Wij blijven samen met onze partners (in regioverband) uitvoering geven aan de regionale klimaatagenda, door het borgen van klimaatadaptatie in beleid en projecten in de openbare ruimte. Daarnaast zetten we in op mee-koppelkansen bij bestaande en nieuwe projecten. We dragen in 2026 in regionaal verband bij aan de uitvoering van de REKS en het Publiek Ontwikkelbedrijf REKS BV. We werken samen met partijen (o.a. Midpoint Brabant en ondernemersverenigingen) om duurzaamheid bij bedrijven verder te stimuleren.

7.19 Grondstof

Met een reductie van de hoeveelheid restafval dragen we bij aan een circulaire economie. Dit richt zich zowel op bewoners (zie ook het VANG-programma) als op bedrijven. Op hoofdlijnen betekent dit dat we met een goede afvalscheiding inzetten op meer hoogwaardige recycling. We leggen meer nadruk op kwalitatief beter ingezamelde afvalstromen en de mogelijkheden die er zijn om afval te beperken, door inzet op preventie, hergebruik en recycling.

7.20 Zwerfafval

In het vierde kwartaal 2025 wordt de Rijksbijdrage voor het terugdringen van zwerfafval aan de gemeenten uitgekeerd. De bijdrage wordt uitgekeerd naar rato van het aantal inwoners. De hoogte van de bijdrage is momenteel nog niet bekend. Als dit wel bekend is, zal bezien worden welke werkzaamheden we voor het terugdringen van zwerfafval kunnen uitvoeren.

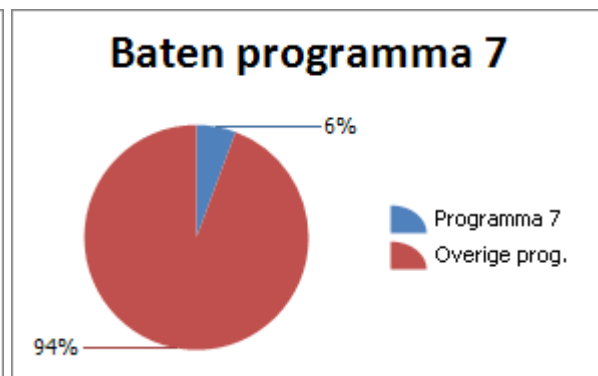
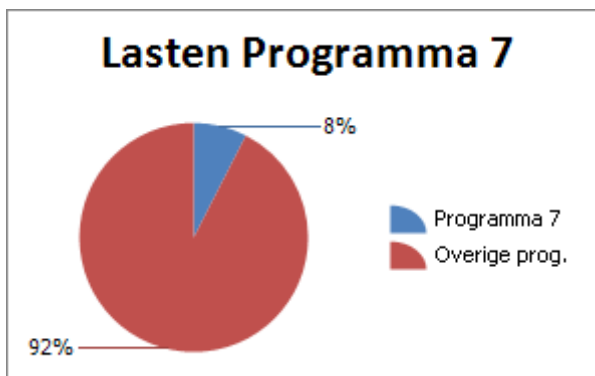
7.21 Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

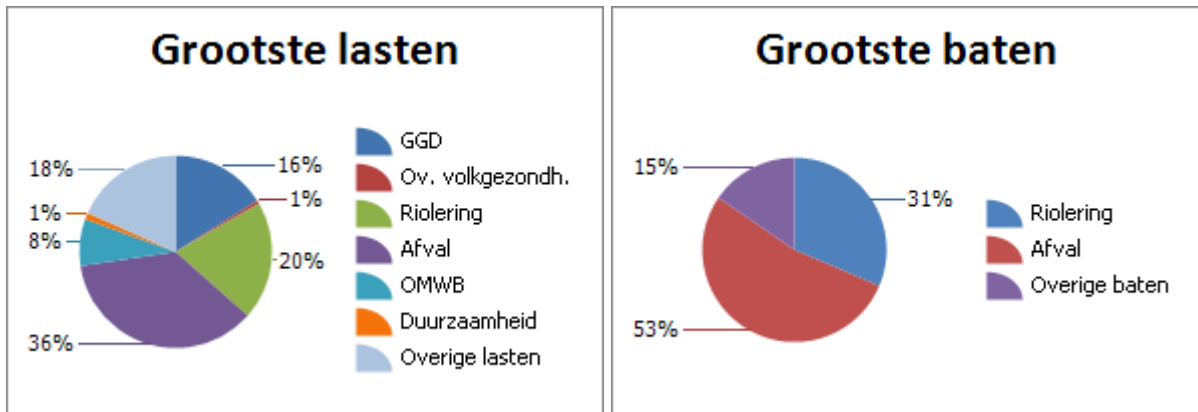
De Gemeenschappelijke regeling OMWB voert de taken voor de gemeente uit op het gebied van milieu. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsprogramma op, op basis van de begroting van de OMWB. De kaderbrief en de begroting van de OMWB leggen we ieder jaar voor aan de raad, met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 7	7.923	8.564	7.909	8.177	8.246	8.436
Totaal baten programma 7	6.180	6.230	5.980	6.187	6.219	6.352
Saldo lasten en baten programma 7	-1.743	-2.334	-1.928	-1.990	-2.027	-2.084

Toelichting budgetverschillen

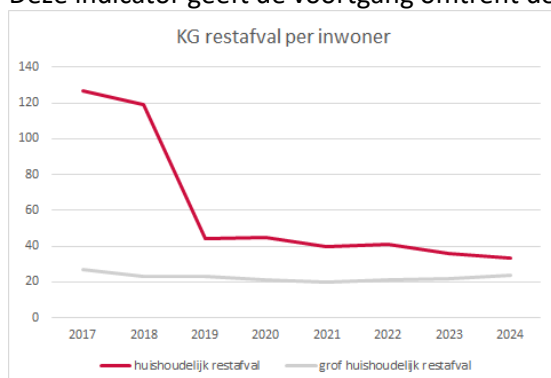
De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

		Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N	
1. In 2026 is de bijdrage aan de GGD Hart voor Brabant hoger dan in 2025, als gevolg van indexering.	L	56	V	
2. In 2025 waren extra budgetten opgenomen om de achterstanden op het gebied van riolinspectie in te lopen, om die reden zijn de lasten in 2026 lager. De begrote opbrengst is hoger door indexering, echter de baten als gevolg van de onttrekking aan de voorziening zijn lager.	L	101	V	
	B	101	N	
3. In 2026 is de bijdrage aan de Omgevingsdienst hoger dan in 2025. Dit komt met name door bijstelling van het werkprogramma 2025, indexering van de bijdrage en doordat het tarief naar boven is bijgesteld op basis van de kadernota 2026.	L	39	N	
4. We hebben incidenteel budget voor duurzaamheid overgezet van 2024 naar 2025. Vandaar dat het budget 2025 hoger is dan in 2026. Daarentegen hebben we in 2026 lagere baten. Vanuit het vGRP wordt niet langer een bijdrage van € 70.000 geleverd in klimaatsubsidies. Deze subsidies worden voortaan gedekt uit de andere duurzaamheidsmiddelen. In 2025 hebben we middelen voor klimaatadaptatieprojecten ontvangen, voor 2026 hebben we deze toekenning nog niet. Vandaar dat de baten en lasten in 2026 lager zijn geraamd.	L	546	V	
	B	138	N	
5. Overige afwijkingen.	L	9	N	
	B	11	N	
Totaal		405	V	

Indicatoren

Indicator: Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar.

Deze indicator geeft de voortgang omtrent de reducering van de hoeveelheid restafval per inwoner.

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

We willen dat onze gemeente een aantrekkelijke, duurzame en gezonde leefomgeving is en blijft. Een plek waar mensen prettig kunnen wonen, werken en recreëren. Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met de bestaande groene omgeving en zorgen we voor een hoogwaardige, leefbare inrichting van de ruimte. We streven naar een goede balans tussen vernieuwing en behoud van het karakter van onze dorpen. We geven bij nieuwbouw de voorkeur aan inbreiding boven uitbreiding.

Ook het buitengebied verdient aandacht. We willen dit gebied vitaal en toekomstbestendig ontwikkelen, met oog voor natuur, landbouw en recreatie.

We vinden het belangrijk dat inwoners en ondernemers actief meedoen in de ontwikkeling van hun woon- en leefomgeving. De Omgevingswet biedt kansen om met de samenleving te bouwen aan een gemeente waarin ruimte is voor initiatieven en maatwerk.

De Omgevingsvisie vormt de basis voor ons beleid. Deze werken we verder uit in programma's en het omgevingsplan. Zo bouwen we stap voor stap aan het Omgevingshuis van Gilze en Rijen, met behulp van de instrumenten van de Omgevingswet.

DOELSTELLINGEN 2026

8.1 Uitvoering Programma Wonen

Wonen is een belangrijk thema, zowel in de huidige als in de komende raadsperiode. In de gemeente Gilze en Rijen streven we naar voldoende betaalbare en comfortabele woningen voor alle inwoners in alle levensfasen. Een integrale aanpak is nodig, want het thema wonen raakt meerdere beleidsvelden. Kader en richting worden mede bepaald door de SRBT-woondeal, regionale woningmarktonderzoeken en de regionale woonzorgvisie.

In het Programma Wonen zijn de lokale ambities geformuleerd. Dit programma dient als bouwsteen voor de omgevingsvisie en geeft uitvoering aan het woonbeleid van Gilze en Rijen. Het vormt daarmee de basis voor de aanpak van het woningtekort. In 2026 gaan we aan de slag met de volgende maatregelen: Herijken beleidsregels (pre)mantel(zorg)woningen (maatregel 6), afspraken woningcorporaties woningdelen (maatregel 13) en vertalen regionale woon-zorgvisie naar lokale woon-zorgagenda (maatregel 23).

8.2 Programma grondbeleid en kostenverhaal

In het Programma grondbeleid en kostenverhaal stellen we de kaders voor het gemeentelijk grondbeleid en voor het kostenverhaal. Het grondbeleid zal daarvoor geactualiseerd worden. Daarnaast is het kostenverhaal bij particuliere grondexploitaties onder de Omgevingswet ingrijpend gewijzigd. Ook dit actualiseren we.

8.3 Verkennen herontwikkelingsmogelijkheden stationsgebied

In de Ontwikkelstrategie SRBT hebben we samen met de regio de toekomstperspectieven voor middelgrote stationsgebieden geschetst. Het toekomstperspectief gaat uit van een schaa sprong van de kernen met een NS station naar een meer stedelijk milieu door de ontwikkeling van (nieuwe) stedelijke woonwerkmilieus rond stations. De opgave is versterking van de kwaliteiten van kernen en van de knooppuntfunctie van stations. We stellen regionaal een ruimtelijke onderzoeks- en ontwikkelstrategie op voor die schaa sprong. Gemeenten gebruiken die als kader voor de ontwikkeling van hun stationsgebieden. In 2025 maken we een plan van aanpak met procesplanning en mogelijk einddoel en resultaat. In 2026 pakken we de inhoudelijke werkzaamheden op.

8.4 Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen

We werken aan een nieuwe entree voor Rijen, een veilige, ongehinderde onderdoorgang van het spoor voor langzaam verkeer, een aantrekkelijk gebied, veilige perrons en geluidswerende maatregelen. Maar ook een frisse, groene en moderne uitstraling van de stationsomgeving die past binnen de dorpskern Rijen.

In 2025 is gestart met conditioneringswerkzaamheden en start de aanbesteding voor de uitvoering van het project onderdoorgang. Uitvoering staat gepland voor 2027-2028.

8.5 Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)

De werkzaamheden bouwrijp maken zijn opgestart in het tweede kwartaal van 2025. Naar verwachting is het gehele projectgebied bouwrijp in het tweede kwartaal van 2026. In 2026 wordt het woonrijp maken van de noordelijke helft uitgewerkt met technische ontwerpen. Na oplevering van de woningen gaan we het gebied gefaseerd woonrijp maken.

In 2025 sluiten we verkoopovereenkomsten over het overgrote deel van de 175 bouw kavels in het noordelijke deel. Voor de laatste bouw kavels in het noordelijke deel willen we in het laatste kwartaal van 2025 de overeenkomsten sluiten, waarna in 2026 de levering van de gronden plaatsvindt. De bouw van de eerste woningen start in het eerste kwartaal van 2026. Oplevering is gepland voor 2027 en 2028.

We werken aan een oplossing van de stikstofproblematiek in de zuidelijke helft. Afhankelijk daarvan bepalen we in 2026 de strategie voor de verkoop van de 200 bouw kavels in de zuidelijke helft.

8.6 Herinrichten openbare ruimte Rijen-Zuid (zgn. Militaire wijk) (Rijen)

In 2024 zijn de nieuwe woningen van fase 1 opgeleverd. Voor oplevering is eveneens de aangrenzende openbare ruimte heringericht. In 2024 is eveneens gestart met de voorbereidende werkzaamheden van het bouw en woonrijp maken van de laatste derde fase. De oplevering van deze woningen is in het vierde kwartaal van 2025.

Recent is de voorbereiding van vier te realiseren speelplekken opgestart. De inrichting van deze vier speelplekken is afgestemd met de bewonerswerkgroep Militaire Wijk plaats. De realisatie van deze vier speelplekken is volgend op de werkzaamheden van de uitvoeringswerkzaamheden van fase 3.

In het kader van het project Spoorzone Rijen zijn twee brandweerroutes voorzien in de Militaire Wijk. De keuze van de twee routes heeft in nauw overleg plaats gevonden met de bewonerswerkgroep Militaire Wijk en diverse bewoners van Atalanta. In afstemming met de uitvoeringswerkzaamheden

van fase 3 zijn de twee brandweerroutes in uitvoering. Financiering van deze twee brandweerroutes vindt plaats vanuit het project Spoorzone Rijen

Als afronding van het project zal in het plantseizoen van 2025-2026 de beplanting worden aangebracht. Voor dit onderdeel geldt eveneens dat het beplantingsplan wordt afgestemd met de bewonerswerkgroep Militaire Wijk.

8.7 Ontwikkelen Vliegende Vennen Noordoost, fase III (Rijen)

In 2025 is het woonrijp maken van het gebied afgerond. De beplanting wordt in het eerste kwartaal van 2026 aangebracht.

8.8 Versterken leefbaarheid Hulten (Hulten)

De verbreding N282 tot aan de Julianastraat, tijdelijke maatregelen door Hulten op de provinciale weg en de herinrichting Oude Baan Hulten naar fietsstraat zijn gerealiseerd in 2025. De uitvoeringsovereenkomst tussen Provincie Noord-Brabant en gemeente Gilze en Rijen blijft van kracht. Zodra er voldoende stikstofruimte is zal het laatste deel van de verbreding N282 worden gerealiseerd en kan de afwaardering van de Rijksweg naar een autoluwe herinrichting plaatsvinden. De afspraken worden gemonitord. Er is op dit moment geen uitzicht dat de werken in 2026 of 2027 kunnen starten.

8.9 Woningbouw Hulten, locatie Oude Baan

De toetsing van het plan vindt plaats op basis van de conceptuitgangspunten voor Rattle Noise van het ministerie. De voorbereiding vindt plaats voor het opstarten van de ruimtelijke procedure, naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026.

8.10 Hergebruiken of -ontwikkelen schoollocatie Hulten

Er is in 2025 gebleken dat er vanuit de inwoners van Hulten vraag is naar woningbouw in Hulten. Er is in 2025 onderzocht of er in de bestaande bebouwing (tijdelijke) woningbouw mogelijk is, er is geconstateerd dat dit niet mogelijk is. Vanwege Rattle Noise zijn er veel aanpassingen aan het gebouw nodig zijn waardoor het financieel een onhaalbaar plan wordt. Er wordt verder onderzocht op wat voor manier nieuwbouw mogelijk is op de schoollocatie in Hulten.

8.11 Gebiedsvisie Rijens Broek

Samen met de gemeente Tilburg is een ruimtelijke verkenning uitgevoerd van het gebied Rijens Broek, tussen Rijen en de Reeshof in Tilburg. In deze verkenning is het gebied geanalyseerd op watersysteem, landbouw, cultuurhistorie, recreatieve mogelijkheden en relevante ruimtelijke aspecten. Een ontwikkeling waardoor het gebied een groene buffer kan vormen behoort tot de mogelijkheden, maar daarbij zullen meerdere partijen waaronder bewoners, bedrijven en grondeigenaren bij betrokken moeten worden. In 2026 zal een groot deel van dit gebiedsproces worden doorlopen.

8.12 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is op 1 januari 2024 gelijktijdig met de Omgevingswet in werking getreden. Inmiddels werken we ruim anderhalf jaar met het nieuwe stelsel, waarin het toezicht op de bouwkwaliteit is geprivatiseerd. De rol van de gemeente is hierdoor veranderd. Zij beoordeelt niet langer zelf de technische bouwkwaliteit, maar een onafhankelijke kwaliteitsborger beoordeelt of het bouwwerk voldoet aan de technische eisen.

In 2024 en 2025 hebben we ervaring opgedaan met het nieuwe stelsel, dat voorlopig alleen geldt voor nieuwbouw binnen gevolgklasse 1, zoals grondgebonden woningen en kleine bedrijfspanden. Verbouwingen vallen voorlopig nog niet onder het stelsel.

8.13 Herontwikkelen locatie Tropical/Magriethal (Rijen)

Het streven van de ontwikkelaar van het woongebouw is dat de “Heikant Staete” in het eerste kwartaal van 2026 gereed is. De aanleg van de buitenruimte (fase 2) kan starten als het casco van het woongebouw gereed is. Het doel is dat de buitenruimte in het voorjaar van 2026 gereed is.

Wat gaan we ervoor doen?

Nr.	Doelstelling	Specifieke activiteit
8.1.1	Uitvoeren programma Wonen	Herijken beleidsregels (pre)mantel(zorg)woningen
8.1.2	Uitvoeren programma Wonen	Afspraken woningcorporaties woningdelen
8.1.3	Uitvoeren programma Wonen	Vertalen regionale woonzorgvisie naar lokale woonzorgagenda
8.2	Programma grondbeleid en kostenverhaal	Opstellen programma
8.3.1	Verkennen herontwikkelingsmogelijkheden stationsgebied	Uitwerken plan van aanpak
8.3.2	Verkennen herontwikkelingsmogelijkheden stationsgebied	Starten onderzoeksfase
8.4.1	Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen	Afronden aanbesteding spoorse werkzaamheden
8.4.2	Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen	Starten met voorbereiding van het uitvoeren van de spoorse werkzaamheden
8.4.3	Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen	Afronden onteigeningsproces van twee percelen
8.4.4	Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen	Uitvoeren conditioneringswerkzaamheden
8.4.5	Ontwikkelen Programma Spoorzone Rijen	Starten aanbesteding gemeentelijke scope
8.5.1	Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)	Afronden bouwrijp maken
8.5.2	Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)	Vorbereiden woonrijp maken
8.5.3	Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)	Verkoop bouwkvavels
8.5.4	Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)	Start bouw eerste woningen
8.5.5	Ontwikkelen Tussen de Leijen (Rijen)	Vorbereiden uitgifte overige bouwgrond
8.6	Herinrichten openbare ruimte Rijen-Zuid (zgn. Militaire wijk)	* Aanbrengen beplanting * Realiseren van speelplekken
8.7	Vliegende Vennen Noordoost, fase III (Rijen)	Aanbrengen beplanting
8.8	Versterken leefbaarheid Hulten (Hulten)	Monitoren afspraken uit uitvoeringsovereenkomst
8.9	Woningbouw Hulten	Opstellen wijziging omgevingsplan
8.10	Hergebruiken of -ontwikkelen schoollocatie Hulten	Verkennen van de haalbaarheid van wonen op de locatie.
8.11	Gebiedsvisie Rijens Broek	Opstellen gebiedsvisie
8.12	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	De consequenties van de Wet voor de vergunningverlening en het (bouw-) toezicht blijven monitoren en dienstverlening garanderen.
8.13	Herontwikkelen locatie Tropical-Magriethal	Opleveren openbare ruimte fase 2

REGULIERE TAKEN (GOING CONCERN)

8.14 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht dient iedere gemeente te beschikken over een actueel VTH-beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een jaarverslag. De provincie houdt toezicht op deze verplichtingen.

Eind 2024 is het beleidsplan 2025-2029 vastgesteld. Dit plan vormt samen met het uitvoeringsprogramma de basis voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Aangepaste werkwijze vergunningverlening onder de Omgevingswet

Begin 2025 zijn de gevolgen van de Omgevingswet en de Wkb voor de werkzaamheden en capaciteit in kaart gebracht.

In 2026 werken we volledig volgens de nieuwe systematiek. We maken gebruik van het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) en een geactualiseerd VTH-systeem. Werkprocessen en standaarddocumenten zijn aangepast.

Inwoners en ondernemers kunnen via het Omgevingsloket eenvoudig aanvragen en meldingen doen. Ondersteuning wordt geboden via het team vergunningen en onze website.

8.15 Omgevingswet

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet is in werking getreden op 1 januari 2024. Er is een overgangstermijn tot 31 december 2031 om het tijdelijk omgevingsplan definitief te maken. Een belangrijk onderdeel is het herzien en opnemen van alle gebiedsdekkende bestemmingsplannen in het definitieve omgevingsplan.

Omgevingsplan

In 2026 werken we verder aan de basisregelset van het omgevingsplan. Daarnaast gaan we aan de slag (samen met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant) met het opstellen van de generieke milieuregels. Indien mogelijk gaan we starten met de gebiedsindeling en inventarisatie van de gemeentegronden, die straks samen met de basisregelset de basis vormt van het omgevingsplan. Hiervoor is juridische, milieutechnische, planologische en tekencapaciteit benodigd.

8.16 Prestatieafspraken met woningcorporatie Leystromen

Op basis van de meerjarige prestatieafspraken 2025 – 2027 stellen we voor 2026 uitvoeringsafspraken vast met Leystromen.

8.17 Regionale samenwerking thema wonen

We nemen deel aan regionale overlegstructuren op bestuurlijk en ambtelijk niveau. We gebruiken deze overlegstructuren zo optimaal mogelijk om onze ambities te verwezenlijken. Zo maken we onder andere ambtelijk deel uit van het kernteam Wonen van de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) via de woontafel. Bestuurlijk nemen we deel aan de Fair Share-opgaven van de SRBT. Binnen de regio Hart van Brabant sluiten we aan bij overleg over uitwerking van de regionale woonzorgvisie.

8.18 Wet Versterking regie volkshuisvesting

De wet Versterking regie volkshuisvesting zorgt voor de wettelijke verankering van alles wat op het gebied van volkshuisvesting in gang is gezet. Een gemeente kan specifieke doelgroepen, eigen inwoners en mensen met bepaalde beroepen ondersteunen bij het vinden van een betaalbare huurwoning of nieuwbouw koopwoning.

8.19 Transitie buitengebied | gebiedsgerichte aanpak Ulvenhoutse Bos

Het Ulvenhoutse Bos is een Natura 2000-gebied in de gemeente Breda. Het bos heeft te maken met een te hoge stikstofdepositie en verdroging. Mede daardoor worden kwaliteitsdoelstellingen niet gehaald en vergunningen niet verleend. De provincie Noord-Brabant heeft een Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) ontwikkeld om met gebiedspartners te werken aan natuurherstel in Natura 2000-gebieden. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de Natura 2000-gebieden zelf, maar ook naar het gehele beïnvloedingsgebied daarvan. In het geval van het Ulvenhoutse Bos ligt een deel van de gemeente Gilze en Rijen (en Alphen-Chaam) in dit beïnvloedingsgebied. Wij werken als gemeente op bestuurlijk en ambtelijk niveau mee in deze gebiedsgerichte aanpak.

8.20 Meewerken aan beekdalherstel Wouwervallei

Fase 1 om van de Gilzewouwerbeek een klimaatadaptieve Wouwervallei te maken en de natuurwaarden te verhogen, wordt naar verwachting uiterlijk in de eerste helft van 2026 gerealiseerd.

8.21 Ecologische verbindingszone Grootte Leij/Natuurnetwerk Brabant

Ten behoeve van de haalbaarheid van de ecologische verbindingszone (EVZ) Grootte Leij heeft de provincie Noord-Brabant een alternatief tracé opgenomen in haar beleid. Het doel is om in 2027 de EVZ gerealiseerd te hebben.

8.22 Stimuleringsregeling Landschap

De Stimuleringsregeling Landschap (nu Stila, voorheen Stika) subsidieert particulieren om landschapselementen aan te leggen en te beheren. De provincie verdubbelt het bedrag dat de gemeente hiervoor inzet. De provincie zet een veldcoördinator in als contactpersoon voor particulieren die gebruik willen maken van de regeling.

8.23 Van Gogh Nationaal Park

Gilze en Rijen werkt samen met meerdere medeoverheden en andere partners in Van Gogh Nationaal Park (NP). Van Gogh NP is aangewezen als nationaal park. Het samenwerkingsverband gebruikt het masterplan en het uitvoeringsagenda 2024-2028 als basis voor de samenwerking.

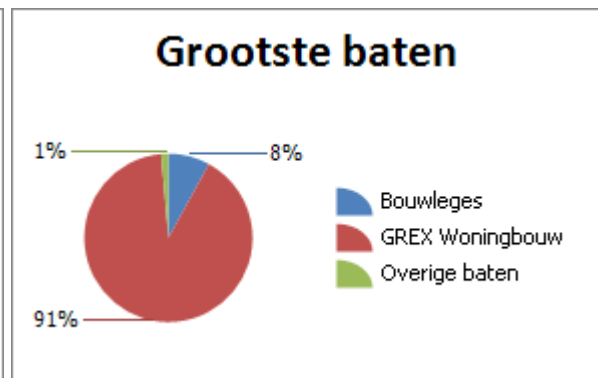
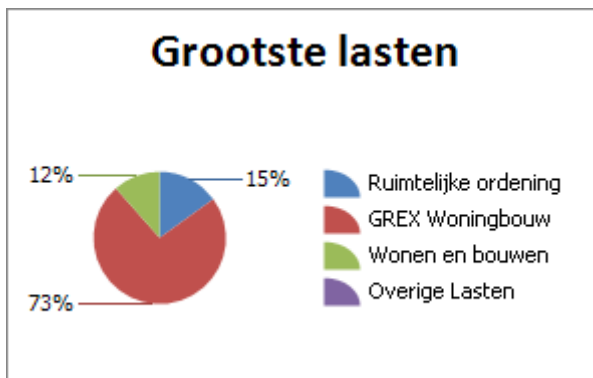
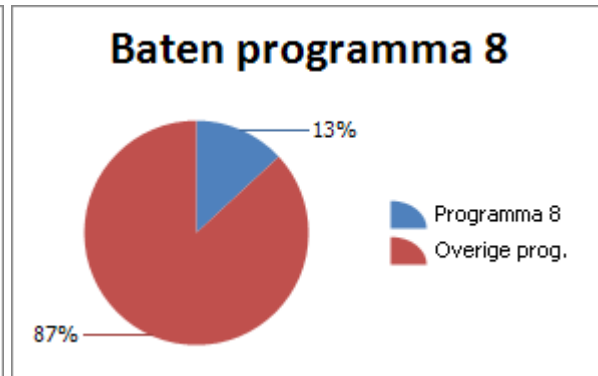
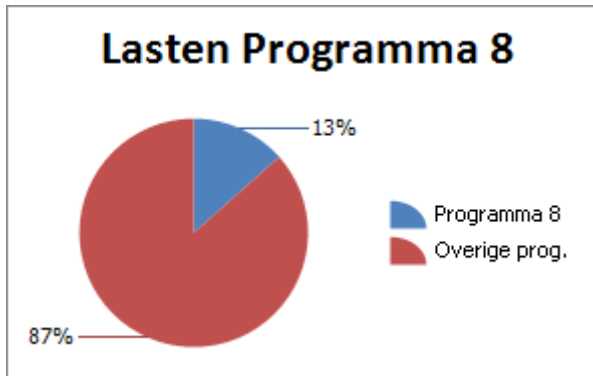
8.24 Regionale en provinciale visievorming

Binnen de SRBT (Stedelijke Regio Breda-Tilburg) hebben we met 19 gemeenten en 4 waterschappen in samenspraak met Provincie en Rijk ontwikkelprincipes uitgewerkt die in samenhang het ambitiepakket en de beleidsinhoudelijke basis vormen om de gemeentelijke wensen in de diverse Rijksvisies en Rijksprogramma's in te brengen. Daarmee beogen we gezamenlijke financiering van gezamenlijke opgaven. Via het 'Uitvoeringsprogramma SRBT' zorgen we voor regie op onze opgaven en ambities. Gezamenlijk werken we o.a. aan een 'dorpenstrategie' en de van de 'herijking woondeal'. De voornemens en afspraken worden vertaald binnen de specifieke gemeentelijke context en vastgelegd in de omgevingsvisie en programma's.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal lasten programma 8	2.006	15.120	14.102	9.005	9.079	8.607
Totaal baten programma 8	6.106	14.512	13.818	6.886	6.969	5.872
Saldo lasten en baten programma 8	4.100	-607	-285	-2.118	-2.110	-2.735

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

				Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	L/B	Bedrag	V/N			
1. Voor de grondexploitatie woningbouw zijn in 2026 zowel de verwachte lasten als de baten lager dan in 2025. Per saldo gaat het om een bedrag van € 219.000 voordelig. Doordat het resultaat grondexploitatie wordt verrekend met de algemene reserve grondexploitatie is het effect budgettair neutraal. Dit leidt tot een voordeel op dit programma en een nadeel op het taakveld reserves.	L	943	V			
	B	724	N			
2. Op basis van de vastgestelde begroting 2026 van de ABG, wordt in 2026 een hoger bedrag doorbelast aan dit programma, voornamelijk als gevolg van de CAO aanpassingen.	L	39	N			
3. Door hogere rentelasten rekenen we in de begroting 2026 meer rente toe aan onze investeringen.	L	72	N			
4. In 2025 is een incidenteel budget opgenomen voor dashboard woningbouw (€ 26.000) en voor de landelijke beëindigingsregeling veehouderijen (€ 56.000).	L	79	V			
5. In 2025 zijn incidentele middelen geraamd voor diverse onderwerpen: uitvoeren programma wonen, onderzoek inbreidingslocaties, bestemmingsplan Aeroparc en uitwerkingsbudget Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT).	L	112	V			
6. Overige afwijkingen.	L	6	N			
	B	30	V			
Totaal		324	V			

Indicatoren

Voor indicatoren betreffende programma 8 wordt verwezen naar de woningbouw prognose. Hierin worden de cijfers verantwoord. Om dubbele documentatie te voorkomen nemen we in de begroting geen kopie op te nemen.

Algemeen

Algemene Dekkingsmiddelen

Algemeen

Binnen de begroting onderscheiden we algemene en specifieke dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen zijn de inkomsten die direct samenhangen met een bepaald programma. Dat kunnen de inkomsten zijn van het Rijk met een specifiek bestedingsdoel, de opbrengsten van gronden of opbrengsten uit verleende diensten zoals het verstrekken van een paspoort. Ook de rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn specifieke dekkingsmiddelen. De specifieke dekkingsmiddelen verantwoorden we steeds binnen het betreffende programma.

De algemene dekkingsmiddelen zijn dekkingsmiddelen die we vrij kunnen aanwenden. Dit geld is op voorhand dus niet gebonden aan een bepaald programma of doel, maar zetten we in om tekorten op de programma's te dekken. De dekking bestaat voor het grootste gedeelte uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de lokale heffingen die niet bestedingsgebonden zijn. De overige dekkingsmiddelen bestaan uit rentebaten en dividend.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Jaarlijks ontvangt elke gemeente volgens een bepaalde verdeelstelsel een uitkering uit het Gemeentefonds. Deze uitkering is bestemd voor de bekostiging van autonome taken van de gemeente, taken die veelal dicht bij de burger liggen. Het verdeelstelsel is opgenomen in de Financiële verhoudingswet. In de verdeling wordt rekening gehouden met onderlinge verschillen in de kosten waar gemeenten voor staan en met de draagkracht van de gemeenten (de belastingcapaciteit). Karakteristiek voor de algemene uitkering is dat elke gemeente vrij is in de besteding. De omvang van de algemene uitkering is voor de gemeente een gegeven, maar de gemeente kan zelf bepalen aan welke voorzieningen zij haar geld besteedt (eigen prioriteitenstelling).

Het gemeentefonds is goed voor een dekking van ca. 54% van de totale gemeentelijke lasten en hiermee de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De actuele begroting van het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025.

Belastingen

Het streven is om - gegeven onze gemeentelijke kerntaken, dienstverleningspakket en ambities - de lasten voor inwoners zo laag als mogelijk te houden. Ons doel daarbij is om bij de 20% goedkoopste gemeenten van Nederland te blijven horen wat betreft gemeentelijke woonlasten.

Voor nadere informatie over de belastingen wordt ook verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Overhead

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces worden gerekend tot de overhead. Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevend in het primaire proces.
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O/HRM.
4. Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie met uitzondering van communicatie met de klant.
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en huisvesting.
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. Managementondersteuning in het primair proces.

De totale overheadkosten van de gemeente Gilze en Rijen worden in 2026 geraamd op een bedrag van € 10.097.062. Een groot deel van deze kosten wordt gemaakt en verantwoord in de ABG-organisatie.

Specificatie overheadkosten	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	2025 na wijziging	2026 PRIM	2027	2028	2029
Aandeel overheadkosten in bijdrage ABG	9.061.800	9.425.381	9.502.461	9.873.232	10.401.517	10.793.452
Salariskosten secretaris (100%)	86.452	89.947	89.947	89.947	89.947	89.947
Strategische capaciteit	-	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
VNG	57.168	55.615	55.615	55.615	55.615	55.615
(Juridische) advieskosten	844	18.808	18.808	18.808	18.808	18.808
Planning en control incl. administratie	3.044	16.044	16.044	16.044	16.044	16.044
Digitalisering Archief	130.120	76.682	76.682	76.682	76.682	76.682
Aansprakelijkheid	52.510	55.680	55.680	55.680	55.680	55.680
Bestuurszetel	-	100.000	151.825	533.825	561.949	559.199
	9.391.938	9.968.157	10.097.062	10.849.833	11.406.242	11.795.427

Vennootschapsbelasting

Publiekrechtelijke rechtspersonen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen en Gemeenten, zijn Vennootschapsbelasting (VpB) plichtig indien, en voor zover, zij een onderneming drijven.

Er is sprake van een onderneming indien cumulatief voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- Een duurzame organisatie van **kapitaal en arbeid**;
- die deelneemt aan het **economische verkeer**;
- met het oogmerk om **winst** te behalen.

Van alle gemeentelijke activiteiten wordt 'slechts' het grondbedrijf aangemerkt als winstgevend onderneming.

Om te kunnen bepalen wat de daadwerkelijke belastingdruk op het grondbedrijf wordt, dient het BBV resultaat gecorrigeerd te worden naar het fiscale resultaat. In het oog springende verschillen tussen beide winstbepalingen zijn:

- Slechts de werkelijk betaalde rente mag als kosten opgevoerd worden;
- grondbedrijf vreemde activiteiten moeten geëlimineerd worden;
- toekomstige prijsstijgingen mogen niet opgevoerd worden als kosten/baten;
- kapitaalstortingen en onttrekkingen moeten geëlimineerd worden.

Vanwege verrekenbare verliezen uit het verleden zal er tot en met 2026 naar verwachting geen sprake zijn van betaling van vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

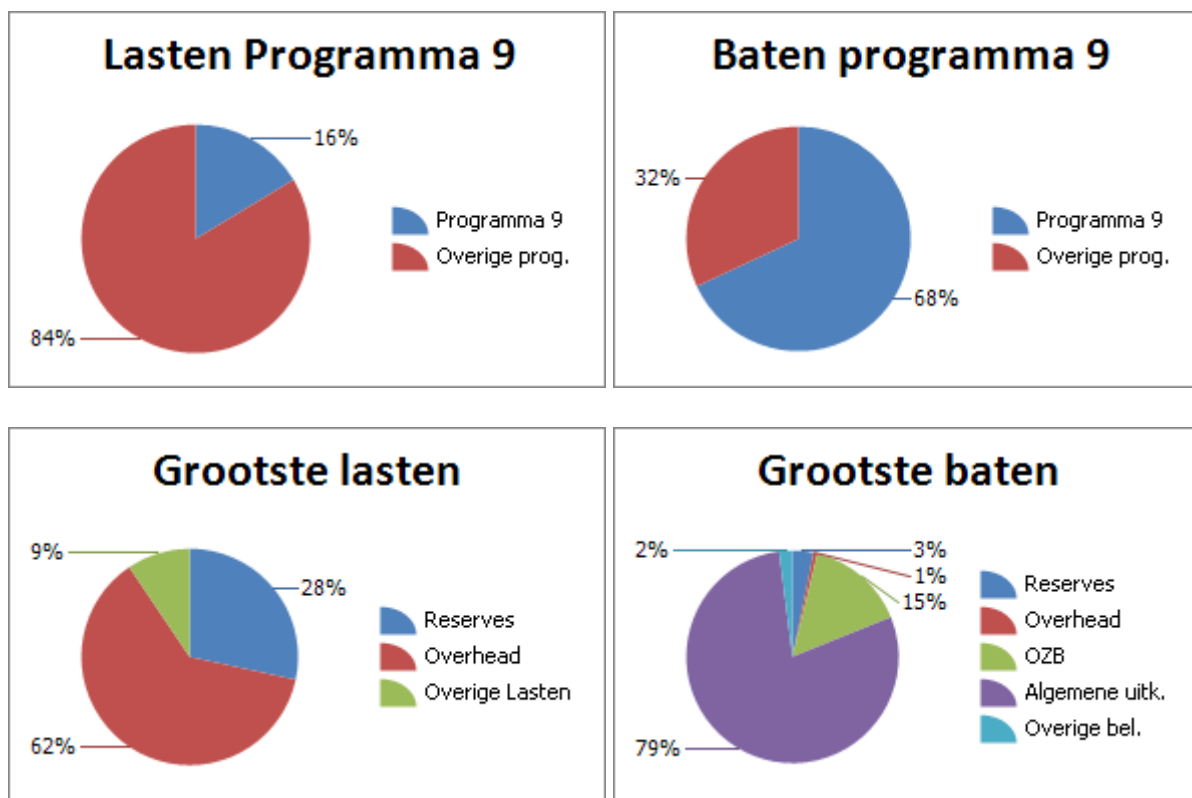
Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorzien uitgaven is geraamd. Er zijn geen voorschriften of normen voor de omvang van deze post.

De afgelopen jaren hebben uitgewezen dat deze post nauwelijks wordt gebruikt. Als onderdeel van het maatregelenpakket ravijnjaar is de post onvoorzien afgeramd naar € 1.

Wat gaat het kosten?

Bedragen X € 1.000

Lasten / Baten			Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
			2024	2025	2026	2027	2028	2029
9A	Algemene dekkingsmiddelen	L	657	959	1.617	2.143	3.253	3.580
		B	63.270	67.762	69.047	71.071	72.556	75.350
9B	Overhead	L	9.917	10.441	10.658	11.403	11.825	12.211
		B	525	472	428	420	419	415
9C	Vennootschapsbelasting	L	0	0	0	92	92	92
		B	0	0	0	0	0	0
9D	Onvoorzien	L	0	0	0	0	0	0
		B	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten programma 9 Algemeen			10.574	11.399	12.275	13.638	15.170	15.883
Totaal baten programma 9 Algemeen			63.795	68.234	69.475	71.491	72.975	75.766
Saldo lasten en baten programma 9 Algemeen			53.221	56.835	57.200	57.853	57.805	59.883

Toelichting budgetverschillen

De belangrijkste verschillen tussen de ramingen in begroting 2026 en begroting 2025 zijn:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000		
	L/B	Bedrag	V/N
1. De baten vanuit de onroerende zaakbelasting zijn in 2026 € 285.000 hoger dan in 2025, dit komt door de trendmatige indexering.	B	285	V
2. De algemene uitkering 2026 is hoger dan in 2025. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de loon-prijscompensatie (uitkeringsfactor 0,21 hoger).	B	993	V
3. We hebben in 2026 een hogere financieringsbehoefte als gevolg van (voorgenomen) investeringen, hierdoor hebben we hogere rentelasten (€ 519.000). De omslagrente 2026 is hoger waardoor we ook meer rente moeten toerekenen aan de andere programma's (€ 586.000). Per saldo leidt dit op dit programma tot een voordeel van € 67.000.	L	67	V
4. Voor de out-of-pocket-kosten hebben wij de middelen voor indexering op één centrale post geraamd. De incidentele aanspraken 2025 zijn afgeramd van de stelpost in dat jaar. Daarnaast is de stelpost 2026 hoger dan in 2025 als gevolg van het reguliere indexeringspercentage.	L	734	N
5. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2025 van de ABG, wordt in 2025 een hoger bedrag doorbelast aan het taakveld overhead dan in 2024.	L	393	N
6. De geraamde afschrijvingslasten zijn in 2026 lager dan in 2025, enerzijds door investeringen in klimaatbeheersing en archief die in 2025 helemaal zijn afgeschreven (€ 30.000) en anderzijds door de voorbereidingskosten bestuurszetel die in 2025 ineens afgeschreven worden (€ 140.000).	L	170	V
7. Overige afwijkingen.	L	14	V
	B	37	N
Totaal		365	V

Subsidies

Subsidiebeleid

Met subsidies maken we activiteiten van inwoners, verenigingen en organisaties mogelijk, omdat die activiteiten een belangrijke bijdrage leveren aan het behalen van onze beleidsdoelen in het sociaal domein. Het gaat dan bijvoorbeeld om activiteiten gericht op meedoen van alle inwoners (jong tot oud), op het gebied van sport en bewegen of kunst, cultuur en educatie.

Jaarlijks nemen we in de begroting een overzicht op met daarin vermeld het subsidieplafond voor activiteitensubsidies en de begrote bedragen voor basisvoorzieningen (per onderdeel. In het subsidieregister zijn na afloop van het kalenderjaar de subsidietoekenningen terug te vinden.

Onderstaande bedragen zijn exclusief indexering. Wanneer tot indexering wordt overgegaan, dekken we dit vanuit de stelpost indexeringen die is opgenomen in onze meerjarenbegroting en wordt het subsidieplafond gecorrigeerd. Tot slot zijn onderstaande bedragen gebaseerd op de afspraken die we hebben gemaakt met de basisvoorzieningen tot en met eind september.

Wanneer er in het restant van 2024 nog afspraken worden gemaakt, die effect hebben op de subsidie 2025, dan wordt ook hiervoor het subsidieplafond gecorrigeerd.

Subsidies basisvoorzieningen

De onderstaande subsidies aan basisvoorzieningen zijn opgenomen in de begroting 2026 (exclusief indexering):

Subsidies voor basisvoorzieningen	
Mantelzorgondersteuning	
Lokaal Steunpunt Mantelzorg	€ 120.000
Basisondersteuning (dorpsteam)	
Samenwerkingsverband basisondersteuning (pervoerder ContourdeTwern)	€ 1.688.000
Preventief aanbod jeugdhulp	
Waygroup	€ 30.000
Bestaanszekerheid	
Voedselbank Gilze-Rijen	€ 30.000
Cultureel erfgoed (inclusief harmonieën)	
Stichting Dorpsbelang Molenschot	€ 2.000
Heemkring Molenheide	€ 8.500
Stichting Sint Nicolaas Comité Gilze	€ 1.500
Sint Nicolaas Comité Rijen	€ 1.500
Koninklijke Harmonie St. Cecilia	€ 11.000
Harmonie Vlijt en Eendracht	€ 12.000
Stichting Cultuurplaats	
Stichting Cultuurplaats	€ 290.000
Bibliotheekvoorziening	
Theek 5	€ 621.455
Taalhuis	€ 37.000

Subsidies voor basisvoorzieningen	
Speel-o-theek voorziening	
Stichting Kind en Spel (speel o'theek)	€ 2.800
Maatschappelijke accommodaties	
Gemeenschapshuis Hulten (The Chump)	€ 25.300
Gemeenschapshuis Molenschot De Molenwiek	€ 87.684
Stichting Culturele Centra Gilze en Rijen (CCGR)	€ 727.858
Gillesa Groep - Scouting Gilze	€ 7.200
Stichting Scouting Bonifaas - Scouting Rijen	€ 5.250
Anti-discriminatievoorziening (Advies- en meldpunt)	
RADAR	€ 24.402
Ontwikkelingsstimulering voor 2 tot 4 jarigen (voor- en vroegschoolse educatie)	
Kindcentrum Rijen B.V. / De Vliegwereld	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
Humankind / POV Speeldoos	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
Nuwelijn / Stichting Muzerij	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
Dreumesclub (Stichting Muzerij)	Ntb o.b.v. werkelijk bezette kindplaatsen
EHBO verenigingen	
E.H.B.O. - vereniging Sint Christoffel	€ 1.950
Preventie, informatie en advies en ondersteuning in het kader van de aanpak van seksueel geweld	
Stichting Blauwe Maan (via gemeente Tilburg)	€ 17.211
Collectieve preventie GGZ en Verslavingszorg	
GGZ Breburg	€ 7.300
Novadic-Kentron	€ 7.153
Slachtofferhulp	
Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 10.000
Sport- en beweegvoorzieningen	
Sport'sCool	€ 1.391
Kinderarmoede	
Stichting Leergeld	€ 53.357
Jeugdfonds sport en cultuur	€ 60.000

Activiteitensubsidies

Het subsidieplafond voor activiteitensubsidies bedraagt in 2026 € 327.099

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn na de doeluitkeringen en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds de belangrijkste bron van inkomsten. In de paragraaf Lokale heffingen doen wij verslag van:

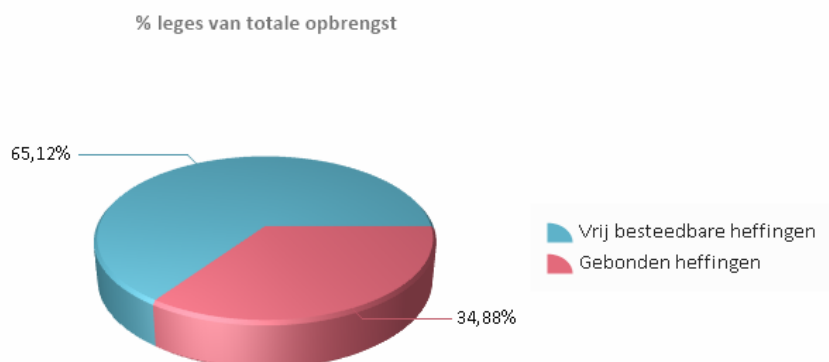
- De geraamde inkomsten;
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De berekeningswijze van de gemeentelijke tarieven en welke beleidsuitgangspunten hieraan ten grondslag liggen;
- De ontwikkeling van de lokale lastendruk;
- Het kwijtscheldingsbeleid.

Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn met € 17,6 miljoen goed voor 17% van de gemeentelijke inkomsten in Gilze en Rijen. In onderstaand overzicht zijn de inkomsten voor de jaren 2024 tot en met 2026 weergegeven. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in gebonden heffingen (aan te wenden voor doel) en vrij besteedbare heffingen.

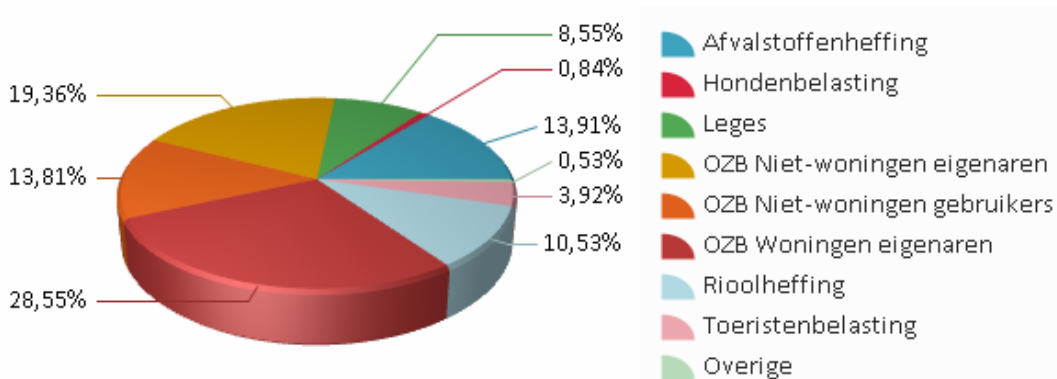
De inkomsten uit lokale heffingen nemen in 2026 naar verwachting met € 468.000 toe ten opzichte van 2025. Deze hogere inkomsten zitten verspreid over diverse heffingen.

De in deze paragraaf genoemde tariefvoorstellen voor 2026 zijn indicatief, de definitieve tarieven worden momenteel uitgewerkt en later meegenomen in het raadsvoorstel voor de nieuwe belastingverordeningen 2026.

Heffingen	Realisatie 2024	Begroot 2025	Begroting 2026
Gebonden heffingen			
Afvalstoffenheffing	2.167.212	2.381.000	2.445.287
Leges	1.973.156	1.473.448	1.503.970
Markten en kermissen	41.529	46.299	46.729
Rioolheffing	1.415.737	1.786.590	1.851.154
Totaal Gebonden heffingen	5.597.634	5.687.337	5.847.140
Vrij besteedbare heffingen			
Forensenbelasting	0	45.000	46.215
Hondenbelasting	109.946	143.416	147.288
OZB Niet-woningen eigenaren	2.583.610	3.313.993	3.403.471
OZB Niet-woningen gebruikers	1.931.080	2.363.704	2.427.524
OZB Woningen eigenaren	4.433.243	4.887.937	5.019.911
Toeristenbelasting	671.203	670.556	688.661
Totaal Vrij besteedbare heffingen	9.729.082	11.424.606	11.733.070
Totaal opbrengsten	15.326.716	17.111.943	17.580.210

% leges van totale opbrengst

Gebonden heffingen

Bij de gebonden heffingen is kostendekkendheid het uitgangspunt. De gebruiker betaalt in principe de integrale kosten van de geleverde producten en diensten. Een meer dan kostendekkende heffing is niet toegestaan; daarentegen kunnen bestuurlijke overwegingen aanleiding zijn tot het vaststellen van lagere tarieven.

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de paragraaf lokale heffingen inzicht verschaffen in de berekeningswijze van de gemeentelijke tarieven. Naast de kosten op de betreffende taakvelden wordt namelijk nog een aantal posten extracomptabel toegerekend aan de tarieven, zoals overhead, rente en BTW. Hieronder wordt achtereenvolgens ingegaan op de tariefberekeningen van de afvalstoffen-, de rioolheffing en de gemeentelijke leges (retributies).

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht om huishoudelijk afval op te halen. Van de opbrengst afvalstoffenheffing betaalt de gemeente de inzamelings- en verwerkingskosten, maar ook de exploitatie van de milieustraat.

Inwoners van Gilze en Rijen betalen een vastrecht en een tarief per inworp van een zak restafval. Inwoners uit het buitengebied betalen per lediging van de restafvalcontainer. De afvalstoffenheffing wordt geïncasseerd door Brabant Water.

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing, dit houdt in dat de geïnde gelden aangewend moeten worden voor het doel. Uitgangspunt in Gilze en Rijen is een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing: de tarieven bewegen mee met de ontwikkeling van de toerekenbare kosten. De voorziening afvalstoffenheffing vormt de sluitpost van de exploitatie. De voorziening heeft een egaliserende functie. Ze kan worden gebruikt om via het tarief te sparen voor grote uitgaven in de toekomst (onderhoud, vervanging) of om ongewenste schommelingen van het tarief op te vangen.

In onderstaande tabel is de exploitatieopzet van de afvalstoffenheffing 2026 afgezet tegen die van 2025.

	2025	2026
Kosten taakvelden		
Begroting gemeente	€ 1.542.975	€ 1.566.657
Begroting ABG (60%)	€ 807.364	€ 780.094
Inkomsten taakvelden	-€ 548.983	-€ 548.983
Netto kosten taakveld Afval	€ 1.801.356	€ 1.797.768
Toe te rekenen kosten:		
Overhead ABG (40%)	€ 538.243	€ 520.063
BTW	€ 302.622	€ 313.557
Totale kosten	€ 2.642.221	€ 2.631.388
Opbrengst heffingen	€ 2.381.000	€ 2.445.287
Opbrengst milieustraat	€ 90.000	€ 90.000
Dekking	94%	96%
Mutatie voorziening (positief = toevoegen, negatief = onttrekken)	-€ 171.221	-€ 96.101

De toerekenbare kosten voor de heffing nemen per saldo in 2026 af met € 11.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting 2025.

Zoals vermeld in de perspectiefnota 2026, worden de tarieven met ingang van 2026 met 2,7% verhoogd. In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2026 afgezet tegen het tarief 2025.

	2025	2026	wijziging
vastrecht	€ 168,00	€ 172,54	€ 4,54 (+2,7%)
140 liter restafval	€ 9,33	€ 9,58	€ 0,25 (+2,7%)
240 liter restafval	€ 16,00	€ 16,43	€ 0,43 (+2,7%)
60 liter inworp verzamelcontainer	€ 4,00	€ 4,11	€ 0,11 (+2,7%)
30 liter inworp verzamelcontainer	€ 2,00	€ 2,05	€ 0,05 (+2,7%)

Rioolheffing

Voor de afvoer van afvalwater en de zuivering daarvan, heeft de gemeente de plicht om voor een goed werkend rioleringsstelsel te zorgen. Ook heeft de gemeente de zorgplicht om de grondwaterstand en de afvoer van hemelwater (regenwater) te beheren. Om al deze watertaken te bekostigen wordt er één belasting geheven, de rioolheffing. De gemeentelijke watertaken gaan gepaard met relatief grote uitgaven en hebben een langjarige planning. In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) is het onderhoud aan het rioleringsstelsel voor de lange termijn in kaart gebracht.

Binnen de rioolheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een vast basistarief (tot en met 500 m³ jaarlijks waterverbruik) en een variabel grootverbruik tarief (vanaf 500 m³ jaarlijks waterverbruik). De rioolheffing is, evenals de afvalstoffenheffing, een bestemmingsheffing. Ook hier is een 100% kostendekkende heffing het uitgangspunt in Gilze en Rijen.

In onderstaande tabel is de exploitatieopzet van de rioolheffing 2026 afgezet tegen die van 2025.

	2025	2026
Kosten taakvelden		
Begroting gemeente	€ 1.227.298	€ 1.142.156
Begroting ABG (60%)	€ 311.129	€ 311.129
Inkomsten taakvelden	-/- € 54.584	-/- € 54.584
Netto kosten taakveld riool	€ 1.483.843	€ 1.398.701
Toe te rekenen kosten:		
Overhead ABG (40%) incl. (omslag)rente	€ 207.420	€ 207.420
BTW	€ 231.931	€ 215.818
Totale kosten	€ 1.923.194	€ 1.821.939
Opbrengst heffingen	€ 1.786.590	€ 1.851.154
Dekking	93%	102%
Mutatie voorziening (positief = toevoegen, negatief = onttrekken)	-/- € 136.604	€ 29.215

Uit de tabel valt af te lezen dat het tarief van de rioolheffing in 2026 kostendekkend is en er geen aanspraak gedaan wordt op de voorziening riolering.

In onderstaande tabel wordt het tariefvoorstel 2026 afgezet tegen het tarief 2025.

	2025	2026	wijziging
Basistarief: tot en met 500 m3 waterverbruik	€ 140,76	€ 144,60	€ 3,84 (+2,7%)
Grootverbruik: per (deel van) 500 m3 extra waterverbruik	€ 87,96	€ 90,36	€ 2,40 (+2,7%)

Retributies

Retributies worden geheven als de gemeente een dienst verleent aan een individu of een van haar bezittingen ter beschikking stelt. Voorbeelden van retributies zijn leges, markt- en standplaatsgelden en lijkbezorgingsrechten (grafrechten).

In 2018 zijn de meeste tarieven voor de drie ABG gemeenten geharmoniseerd. De geharmoniseerde tarieven worden gezamenlijk voor de drie gemeenten geïndexeerd (2,7% in 2026). Voor de overige tarieven is dezelfde index gehanteerd.

Jaarlijks bij het opstellen van de begroting wordt een kostendekkendheidsanalyse gemaakt van de legesverordening. De lasten worden berekend aan de hand van de normatieve tijdsbesteding en de toerekenbare uurtarieven. De baten worden berekend op basis van de verwachte productie en de geïndexeerde legestarieven.

De kostendekkendheidsanalyse van de legesverordening wordt momenteel uitgewerkt en later meegenomen in het raadsvoorstel voor de nieuwe belastingverordeningen 2026.

Vrij besteedbare heffingen

De vrij besteedbare heffingen zijn een belangrijk politiek instrument en maken integraal onderdeel uit van het gemeentelijk (belasting-)beleid. De geïnde gelden vormen een algemene inkomstenbron voor de gemeente.

Onroerende zaakbelasting

Inwoners betalen onroerendezaakbelasting (OZB) als zij op 1 januari van een belastingjaar eigenaar zijn van een woning of gebruiker en/of eigenaar van een niet-woning. De OZB is gebaseerd op de WOZ-waarde op 1 januari van het voorgaande jaar.

In deze begroting is een inkomstenstijging verwerkt van 2,7% voor de OZB. In de tariefberekening is geen rekening gehouden met areaal toename.

Het beleid tot nu toe is altijd geweest dat de OZB-opbrengst niet beïnvloed wordt door de hertaxaties van het onroerend goed. Met andere woorden: als de totale waarde van het onroerend goed stijgt, als gevolg van hogere taxatiewaarden, zullen de OZB-tarieven minder stijgen zodat de totale opbrengst gelijk blijft (het omgekeerde geldt uiteraard ook). Net als in voorgaande jaren is ook voor 2026 dit beleidsuitgangspunt gehanteerd.

Voorstel tarieven 2026

	2025	2026	wijziging
Woningen eigenaren	0,1121%	0,1066%	-/- 4,9%
Niet-woningen eigenaren	0,3719%	0,3956%	+6,4%
Niet-woningen gebruikers	0,2995%	0,3225%	+7,7%

Toeristenbelasting

Voor personen die niet staan ingeschreven in de gemeente heffen wij een toeristenbelasting als zij blijven overnachten in een hotel, een pension of een ander vakantieonderkomen. Voor de toeristenbelasting zijn de houders van de hotels, pensions en campings belastingplichtig. Zij kunnen het tarief aan de toerist doorberekenen.

Voorstel tarieven 2026

	2025	2026	wijziging
Tarief per overnachting	€ 1,69	€ 1,74	€ 0,05 (+2,7%)
Tarief per hotelovernachting	€ 2,80	€ 2,88	€ 0,08 (+2,7%)
Forfaitair tarief vaste standplaats (*)	€ 299,64	€ 307,98	€ 8,34 (+2,7%)

(*) Het forfaitair tarief is gebaseerd op 177 overnachtingen vermenigvuldigd met het tarief per overnachting.

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt berekend aan de houder van een of meer honden.

Voorstel tarieven 2026

	2025	2026	wijziging
Voor een eerste hond	€ 59,22	€ 60,84	€ 1,62 (+2,7%)
Voor een tweede hond	€ 118,44	€ 121,68	€ 3,24 (+2,7%)
Voor iedere hond boven het aantal van twee	€ 177,66	€ 182,52	€ 4,86 (+2,7%)
Voor een kennel	€ 532,99	€ 547,56	€ 14,57 (+2,7%)

Ontwikkeling van de lokale lastendruk

Jaarlijks brengt het COELO (het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) een Atlas van de lokale lasten uit. Daarin is op het vlak van de lokale lastendruk een vergelijking van alle Nederlandse gemeenten gemaakt. Uitgangspunt voor de berekening van de lokale lastendruk zijn de lasten OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden. De volgende tabel geeft de meerjarige ontwikkeling van de lokale woonlasten weer voor de jaren 2024-2026:

Woonlasten	2024	2025	2026
Onroerende zaakbelasting	€ 449	€ 500	€ 514
Afvalstoffenheffing	€ 203	€ 221	€ 227
Rioolheffing	€ 111	€ 141	€ 145
Totaal woonlasten	€ 763	€ 862	€ 885
Stijging (Absoluut)	€ 27	€ 99	€ 23
Stijging (Relatief)	3,7%	13,0%	2,7%

Uitgangspunten berekening lokale lasten Gilze en Rijen:

- OZB: gemiddelde woningwaarde (koopwoning) op waarde peildatum (2025 = € 446.182);
- Afvalstoffenheffing: het COELO gaat voor een meerpersoonshuishouden uit van 13 inworpen van 60 liter in de restafvalcontainer;
- Rioolheffing: basistarief, tot en met 500 m3 waterverbruik.

Met bovenstaande woonlasten neemt onze gemeente in 2025 de 23e positie (2024 was 9e positie) in van de totaal 342 gemeenten per 01-01-2025. Op de lijst van het Coelo heeft de nummer 1-gemeente de laagste woonlasten (bij meerpersoonshuishoudens). Nummer 342 is de gemeente met de hoogste woonlasten.

<i>Gemiddelde woonlasten (COELO)</i>	2024	2025	2026
<i>Gemiddelde alle gemeenten</i>	€ 1.010	€ 1.050	n.t.b.
<i>Gemeente Alphen-Chaam</i>	€ 1.100	€ 1.196	n.t.b.
<i>Gemeente Baarle-Nassau</i>	€ 923	€ 964	n.t.b.
<i>Gemeente Dongen</i>	€ 938	€ 1.019	n.t.b.
<i>Gemeente Goirle</i>	€ 1.007	€ 1.007	n.t.b.
<i>Gemeente Oisterwijk</i>	€ 964	€ 1.023	n.t.b.

Kwijtscheldingen

Zoals binnen onze gemeente gebruikelijk bestaat de mogelijkheid om voor de aanslagen rioolheffing en afvalstoffenheffingen jaarlijks een verzoek om kwijtschelding in te dienen. Personen die aan de voorwaarden voldoen (betrokkenen hebben geen vermogen en de betalingscapaciteit is te laag om de aanslag te betalen), kunnen door het indienen van een dergelijk verzoek voor één of beide heffingen kwijtschelding ontvangen. In de tariefberekeningen voor de afvalstoffen- en rioolheffing is rekening gehouden met de inkomstenderving door kwijtschelding. In de begroting 2026 is rekening gehouden met een totaalbedrag van € 100.000 aan kwijtscheldingen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat gemeenten hun beleid voor de risicobeheersing moeten vastleggen en op basis van een risicoprofiel hun financiële weerstandsvermogen bepalen. Het gemeentelijk beleid is vastgelegd in de beleidsnota “Weerstandsvermogen en risicobeheersing”. In deze paragraaf geven we antwoord op de vraag hoe groot het “weerstandsvermogen” (weerstandscapaciteit minus totaal van alle risico’s) van onze gemeente is. Hiervoor geldt een drietal invalshoeken:

1. Identificeren en beoordelen van de risico’s die de gemeente loopt;
2. Bepalen wat de weerstandscapaciteit is (risicodekking van punt 1);
3. Berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen (resultaat van punt 1 en 2).

Daarnaast gaan we in op enkele financiële indicatoren die conform de BBV-voorschriften moeten worden opgenomen.

Risico’s identificeren en beoordelen

Bij de samenstelling van de beleidsnota “Weerstandsvermogen en risicobeheersing” heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de mogelijke risico’s die de gemeente in algemene zin kan lopen. De risico’s worden meerdere malen per jaar geactualiseerd. Hieronder leest u welke risico’s (gesorteerd op programma) zijn geïdentificeerd:

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Binnen dit programma hebben we de risico’s die betrekking hebben op de bedrijfsvoering (ABG) apart in beeld gebracht. Dit sluit aan bij het risicoprofiel genoemd in de P&C documenten van de ABG. Het risicoprofiel van de ABG-organisatie is onlangs herijkt op basis van de doorontwikkeling van de organisatie naar een professioneel dienstverlener. Op dit moment beziet de ABG-organisatie de omvang van deze risico’s mede in relatie tot financiering in hun eigen begroting. Een eerste uitwerking vindt plaats in de begroting 2027 van de ABG-organisatie.

Ook is er binnen dit programma een risico meegenomen voor extra kosten op het gebied van externe advisering en juridische aangelegenheden. Daarnaast staan op dit programma de bestuurlijke risico’s verantwoord (Raad en College van B&W), welke vooral van politiek, juridische en rechtspositionele aard zijn. Tot slot is het risico voor hypothecaire geldleningen verwerkt in dit programma.

Programma 1 Veiligheid

Hier zijn risico's opgenomen in de sfeer van mogelijke calamiteiten (waarbij aansluiting is gezocht bij het rampenplan).

Programma 2 Verkeer en vervoer

Belangrijke risico's binnen dit programma hebben te maken met het dagelijks en geprogrammeerd onderhoud en grote werken op het gebied van bestratingen, asfalt en zandwegen. Het kan hier gaan om bovenmatige kosten, faillissementen van bedrijven of onvoorziene kosten als gevolg van de werkzaamheden, zoals verzakkingen, schades en dergelijke.

Programma 3 Economie

Hier worden de risico's van recessie en mogelijke bedrijfssluitingen benoemd.

Programma 4 Onderwijs

Belangrijkste risico is bovenmatige kosten voor leerlingenvervoer, mede omdat dit in principe een openeindregeling is.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Bij dit programma is er voor diverse instellingen en verenigingen rekening gehouden met het risico van aanvullende subsidies, liquidaties en faillissementen en/of privatiseringen.

Programma 6 Sociaal domein

Risico's in de sfeer van de bijstandsuitkeringen zijn opgenomen binnen dit programma. Fluctuaties zijn mogelijk in aantallen bijstandsgerechtigden met daarnaast consequenties voor de Wet Werk en Bijstand (WWB). Tot slot is ook voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), een openeindregeling, de bovenmatige kostenontwikkeling onvoorspelbaar en dus opgenomen als risico.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Opruimingskosten voor oliesporen, asbestverwijdering en drugsdumpingen zij verantwoord binnen dit programma. Ook is bodemverontreiniging meegenomen als belangrijk risico, inclusief de vondst van eventuele explosieven.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing (VHROSV)

De risico's binnen dit programma zijn hoofdzakelijk gelegen in de sfeer van mogelijk lagere opbrengst vanuit bouwleges. Daarnaast zijn er risico's opgenomen voor aansprakelijkheidstellingen in ruimtelijke procedures (o.a. planschades).

Grondexploitatie (als aanvulling op programma's 3 en 8)

Voor de grondexploitatie zijn de risico's eveneens in beeld gebracht. Per complex is beoordeeld welke mogelijke risico's er zijn met bovenmatige kosten of minder opbrengsten tot gevolg. Hierbij kan men denken aan tegenvallende kosten in de eindfase van een complex, subsidies, stagnerende verkopen, renteverliezen, afwikkeling van planschades, tegenvallende aanbestedingen, langere doorlooptijden, afwaarderingen, etc.

Nu de risico's geïdentificeerd zijn, moeten we deze beoordelen. Ook dit doen we meerdere malen per jaar, waarbij actief risicomanagement moet leiden tot het reduceren van deze risico's. Om risico's te kunnen beoordelen worden de kans en het (financiële) gevolg van elk risico bepaald. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van zogenaamde referentiebeelden die een richtlijn bieden om risico's in te kunnen schatten.

Daarna wordt per risico het financiële gevolg ingeschat in het geval het risico zich daadwerkelijk zou voordoen. Het is de bedoeling dat de financiële gevolgen zoveel mogelijk worden onderbouwd met kwantitatieve gegevens en prijzen.

Voor de beoordeling van de kans dat een risico daadwerkelijk optreedt hanteren we 5 klassen met de volgende referentiebeelden:

Klasse	Referentiebeelden	gemiddelde kans per klasse
1	< of 1 keer per 10 jaar	(10%)
2	1 keer per 5-10 jaar	(30%)
3	1 keer per 2-5 jaar	(50%)
4	1 keer per 1-2 jaar	(70%)
5	1 keer per jaar of >	(90%)

Per individueel risico bepalen we wat de mogelijke financiële effecten zijn voor de gemeente. We vermenigvuldigen daarbij de kans dat het risico zich voordoet conform bovenstaande indeling met het ingeschatte financiële gevolg. Wanneer we dit doen voor alle geïdentificeerde risico's, dan ontstaat onderstaand beeld:

Risico's begroting 2026	Max. risico	Kans %	Uitkomst
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	€ 3.436.075	10,17%	€ 349.607
Programma 1 Veiligheid	€ 2.550.000	11,18%	€ 285.000
Programma 2 Verkeer en vervoer	€ 550.000	13,64%	€ 75.000
Programma 3 Economie	€ 500.000	10,00%	€ 50.000
Programma 4 Onderwijs	€ 130.000	45,38%	€ 59.000
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	€ 550.000	22,73%	€ 125.000
Programma 6 Sociaal domein	€ 600.000	20,00%	€ 120.000
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	€ 50.000	50,00%	€ 25.000
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvern.	€ 1.267.039	29,62%	€ 375.327
Programma 9A Algemene dekkingsmiddelen	€ 1.343.498	11,86%	€ 159.350
Programma 9B Overhead	€ 3.593.840	18,64%	€ 669.810
Grondexploitatie (als aanvulling op programma's 3 en 8)	€ 4.829.170	36,14%	€ 1.745.291
Corona	€ 402.000	20,00%	€ 80.400
Totaal programma's	€ 19.801.621	20,80%	€ 4.118.785

Ten opzichte van de risico's zoals ingeschat bij de jaarstukken 2024 (€ 4.289.018) is de totale uitkomst van geschatte risico's gedaald met ca. € 170.000. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door afgenomen risico's voor grondexploitatie Tussen de Leijen.

Bepalen van de weerstandscapaciteit (risicodekking)

Risicodekking richt zich op het afdekken (financieren) van de financiële gevolgen van opgetreden risico's. Er zijn verschillende dekkingsmogelijkheden. Zoals uitgelegd in de beleidsnota "Weerstandsvormogen en risicobeheersing" bestaat de weerstandscapaciteit voor de gemeente uit de algemene reserve, de algemene reserve grondexploitatie, de stille reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Hieronder treft u de berekening aan:

Berekening weerstandscapaciteit	Begroting 2026
Algemene reserve	€ 5.058.901
Algemene reserve grondexploitatie	€ 3.065.229
Stille reserves (marktwaarden > boekwaarden)	€ 1.502.898
Onbenutte belastingcapaciteit (t.o.v. art 12 status)	€ 0
Totale weerstandscapaciteit	€ 9.627.029

Berekening van het weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's op te kunnen vangen. Dat bedrag wordt bepaald door een kansberekening uit te voeren op alle in kaart gebrachte risico's (risicoprofiel aan de hand van risicoklassen).

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen die de gemeente heeft om risico's op te kunnen vangen. In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven waar de weerstandscapaciteit voor Gilze en Rijen uit bestaat.

Het weerstandsvermogen is een ratio die berekend wordt door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

Hierbij maken we een onderscheid tussen de "harde buffer" van het weerstandsvermogen en de "zachte buffer" van het weerstandsvermogen. De algemene reserve en de algemene reserve grondexploitatie worden gerekend tot vrije reserves. Samen vormen zij de "harde buffer" van de weerstandscapaciteit. Hier zetten we de risico's met een grote kans tegen af (risicoklassen 3, 4 en 5). Daarmee krijgen we het weerstandsvermogen van de "harde buffer".

De stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit vormen de "zachte buffer". Hier zetten we de risico's met een klein kans tegen af (risicoklassen 1 en 2). Daarmee krijgen we het weerstandsvermogen van de "zachte buffer".

Hieronder treft u de berekening aan:

Berekening weerstandsvermogen	Begroting 2026
Algemene reserve	€ 5.058.901
Algemene reserve grondexploitatie	€ 3.065.229
Totale weerstandscapaciteit harde buffer	€ 8.124.131
Risico's algemene dienst klassen 3 + 4 + 5	-€ 874.810
Risico's grondexploitatie	-€ 1.745.291
Totale risico's harde buffer	-€ 2.620.101
Totale weerstandsvermogen harde buffer	€ 5.504.030
Stille reserves (marktwaarden > boekwaarden)	€ 1.502.898
Onbenutte belastingcapaciteit (t.o.v. art 12 status)	€ 0
Totale weerstandscapaciteit zachte buffer	€ 1.502.898
Risico's algemene dienst klassen 1 + 2	-€ 1.498.684
Totale weerstandsvermogen zachte buffer	€ 4.214
TOTALE WEERSTANDSVERMOGEN ABSOLUUT	€ 5.508.243
TOTALE WEERSTANDSVERMOGEN RELATIEF	2,34

Beoordeling van het weerstandsvermogen

In de beleidsnota "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" is afgesproken om te streven naar de volgende criteria voor het relatieve weerstandsvermogen:

- **Criterium 1:** minimaal waarderingcijfer C ($1,0 \leq x < 1,4$), maar bij voorkeur naar B ($1,4 \leq x < 2,0$), als het gaat om het totale weerstandsvermogen.
- **Criterium 2:** minimaal waarderingcijfer C ($1,0 \leq x < 1,4$) als het gaat om de harde buffer van het weerstandsvermogen.

Wij gebruiken hiervoor onderstaande tabel. Deze wordt ook door de Provincie gebruikt in het kader van financieel toezicht.

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$\geq 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 \leq x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 \leq x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 \leq x < 1,0$	Matig
E	$0,6 \leq x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Situatie perspectiefnota 2026:

	Bedragen in € miljoen					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Actuele doorkijk weerstandsvermogen						
Algemene reserve	4,5	5,1	5,0	5,6	4,7	3,6
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7
Subtotaal	3,6	4,3	4,2	4,8	3,9	2,9
Algemene reserve GREX	1,4	3,2	6,1	7,2	8,3	9,4
Risico's GREX	-1,9	-1,8	-1,8	-1,7	-1,7	-1,6
Subtotaal	-0,5	1,4	4,3	5,5	6,6	7,8
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,2	5,6	8,5	10,3	10,6	10,6
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,2	3,1	4,3	5,1	5,3	5,5
Stille reserves	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Onbenutte belastingcapaciteit	0,0	0,3	0,2	0,1	0,0	-0,2
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,1	0,4	0,3	0,3	0,2	0,1
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,1	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
Totaal weerstandsvermogen absoluut	3,3	6,1	8,9	10,6	10,7	10,7
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,76	2,45	3,17	3,65	3,76	3,83

De conclusies bij de perspectiefnota 2026 waren:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2025 t/m 2029) tussen de 2,45 en 3,83. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingcijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2025 t/m 2029) tussen 3,1 en 5,5. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingcijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2.

Situatie begroting 2026

Wanneer we dit meerjarig verloop van het weerstandsvermogen actualiseren, dan ontstaat onderstaand beeld:

	Bedragen in € miljoen						
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Actuele doorkijk weerstandsvermogen							
Algemene reserve	4,5	5,1	5,1	5,1	4,3	3,5	3,5
Risico's algemene dienst met klassen 3-4-5	-0,9	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7
Subtotaal	3,6	4,2	4,3	4,3	3,5	2,7	2,8
Algemene reserve GREX	1,4	3,1	5,0	6,1	7,3	8,7	10,4
Risico's GREX	-1,9	-1,7	-1,7	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5
Subtotaal	-0,5	1,4	3,3	4,5	5,7	7,2	8,9
Totale weerstandsvermogen harde buffer absoluut	3,2	5,6	7,6	8,7	9,2	9,9	11,7
Totale weerstandsvermogen harde buffer relatief	2,2	3,1	4,0	4,5	4,8	5,3	6,2
Stille reserves	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Onbenutte belastingcapaciteit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Risico's algemene dienst met klassen 1-2	-1,6	-1,5	-1,5	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Totale weerstandsvermogen zachte buffer absoluut	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Totale weerstandsvermogen zachte buffer relatief	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1
Totaal weerstandsvermogen absoluut	3,3	5,6	7,6	8,8	9,3	10,0	11,8
Totaal weerstandsvermogen relatief	1,76	2,36	2,89	3,24	3,43	3,68	4,23

De nieuwe conclusies bij deze begroting 2026 zijn:

- Het totale relatieve weerstandsvermogen zit alle jaren (2025 t/m 2030) tussen de 2,36 en 4,23. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 1;
- Het totale relatieve weerstandsvermogen "harde buffer" zit alle jaren (2025 t/m 2030) tussen 3,1 en 6,2. Voor alle jaren is dus sprake van waarderingscijfer A (uitstekend). We voldoen hiermee aan criterium 2.

We kunnen stellen dat het weerstandsvermogen nu (begroting 2026) iets beter is geworden dan ten tijde van de perspectiefnota 2026. Kijkend naar het einde van de planhorizon was bij de perspectiefnota 2026 sprake van een absoluut weerstandsvermogen van € 10,7 miljoen, waar dit nu bij de begroting 2026 € 11,8 miljoen is.

Het absolute weerstandsvermogen is hiermee gestegen met € 1,1 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere verwachte winstneming én lagere risico's voor de grondexploitatie Tussen de Leijen.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen blijven wij steeds oog houden voor het evenwicht tussen een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting en een gezond weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen BBV

In het gewijzigde BBV is een basisset van vijf kengetallen verplicht gesteld. Deze kengetallen geven in samenhang informatie over de financiële positie van de gemeente. Het BBV geeft geen landelijke normering voor de kengetallen. De kengetallen zijn een weerspiegeling van het gevoerde beleid binnen een gemeente. De kengetallen moeten zodoende in samenhang worden beoordeeld, wat ook de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten bemoeilijkt.

Verloop kengetallen

Kengetallen:	Verloop kengetallen					
	2024 realisatie	2025 begroot	2026 begroot	2027 begroot	2028 begroot	2029 begroot
Netto schuldquote	37%	65%	67%	76%	70%	74%
Netto schuldquote gecorr. voor verstrekte leningen	36%	63%	66%	75%	69%	73%
Solvabiliteitsrisico	29%	25%	26%	26%	26%	26%
Grondexploitatie	13%	19%	13%	11%	7%	7%
Structurele exploitatieruimte	3%	0%	3%	1%	0%	1%
Belastingcapaciteit	77%	82%	82%	82%	82%	82%

Nadere toelichting

Legenda:

Voldoende	Attentie	Kwetsbaar
		

Kengetal: Netto schuldquote	
De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Bij een score tussen de 100% en 130% is voorzichtigheid geboden. Bij een netto schuldquote hoger dan 130% doet een gemeente er goed aan om schulden af te bouwen. Op basis van de cijfers uit de begroting 2026 bedraagt de netto schuldquote 65% (jaarstukken 2024 37%), ruim onder de 100%.	

Kengetal: Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	
De netto schuldquote wordt tevens berekend met een correctie voor verstrekte leningen (uitgaand geld). Het verschil met de netto schuldquote (zonder correctie) vertegenwoordigt het mogelijke risico dat de gemeente loopt als alle verstrekte leningen niet terug betaald zouden worden. Bij de begroting 2026 is de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 63% (jaarstukken 2024 36%). Dit blijft ruimschoots onder de kritische norm (135%).	

Kengetal: Solvabiliteitsratio/schuldratio	
De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarin bezit op de balans is afbetaald. Hoe hoger de uitkomst hoe gunstiger. We financieren dan immers meer met eigen vermogen. Op basis van de begrotingscijfers 2026 scoort Gilze en Rijen een solvabiliteitsratio van 25% (jaarstukken 2024 29%). In het algemeen wordt een percentage groter of gelijk aan 25% als voldoende beschouwd.	
Kengetal: Grondexploitatie	
De afgelopen jaren is gebleken dat de grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde nog moet worden terugverdiend door middel van verkopen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Volgens de begroting 2026 bedraagt de boekwaarde van de 'bouwgrond in exploitatie' 19% van de totale baten (voor bestemming). Bij de jaarstukken 2024 was dit 13%.	
Kengetal: Structurele exploitatieruimte	
Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing van leningen) te dekken. We zien dat de structurele lasten en structurele baten voor 2026 met elkaar in evenwicht zijn, wat duidt op een duurzaam evenwichtige begroting. Op basis van de begroting 2026 bedraagt het cijfer 3% (jaarstukken 2024 3%). Voor de jaren 2027-2029 is de meerjarenbegroting niet structureel sluitend en dus punt van aandacht.	
Kengetal: Belastingcapaciteit	
De belastingcapaciteit is gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden (kosten van rioolheffing, afvalstoffenheffing en OZB). In 2026 zijn de gemiddelde woonlasten € 886 voor een meerpersoonshuishouden. Landelijk bedragen de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in 2026 €1.080. Hiermee bedraagt de belastingcapaciteit 82%.	

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Wij zijn inrichter, beheerder en voor een groot deel ook eigenaar van de openbare ruimte in Gilze en Rijen. Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte ontstaan kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water en groen. Kapitaalgoederen zijn van directe invloed op een goed, veilig en efficiënt leef-, werk- en woonmilieu voor de inwoners. Daarnaast is het financieel belang van goed beheer en onderhoud van kapitaalgoederen groot, omdat we de waarde ervan dienen te behouden en het een aanzienlijk beslag op onze begroting legt. Naast producent en beheerder van die kapitaalgoederen zijn we er zelf ook gebruiker van. Bij het uitvoeren van onze taken maken we bijvoorbeeld gebruik van het gemeentehuis en de gemeentewerf.

Wegen

Beleidskader

Wegbeheer is een wezenlijk onderdeel van het beheer van de openbare ruimte. Om deze openbare ruimte, welke voor een belangrijk gedeelte het leefgenot en de veiligheid voor onze inwoners bepaalt, op een verantwoorde wijze te kunnen beheren zijn middelen nodig. Om deze middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten is, voor wat betreft het wegonderhoud, gekozen voor de methode van de CROW (Stichting voor Regelgeving en Onderzoek in de grond- weg- en waterbouw en de verkeerstechniek). In 2018 is het huidige wegbeheerplan opgesteld. In het wegbeheerplan is opgenomen de minimale technische kwaliteit van de verharding conform de CROW-richtlijn te houden (minimaal niveau B).

In 2022 is voor het laatst een weginspectie uitgevoerd. Uit de inspectie is gebleken dat sprake is van achterstallig onderhoud (kwaliteitsniveau D) waar de komende jaren prioriteit aan gegeven dient te worden. Conform de regelgeving uit het Besluit Begroten en Verantwoorden, is hiervoor in 2023 een voorziening gevormd. Verder zal, op basis van de weginspecties, het wegbeheerplan geactualiseerd worden voor de periode 2026-2030. Naar verwachting is het wegbeheerplan gereed in januari 2026.

Financiële consequenties

De financiële ramingen in de begroting 2026-2029 zijn nog gebaseerd op de weginspecties uit 2022 en de daarop gebaseerde geactualiseerde uitvoeringsplanning 2024-2028.

Financiële consequenties in de begroting

De uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden wijken vaak af ten opzichte van de planning uit het wegbeheerplan. Dit wordt met name veroorzaakt door het feit dat projecten integraal aangepakt worden. Daarbij wordt niet alleen naar de onderhoudstoestand van de weg gekeken maar ook naar eventueel noodzakelijke maatregelen op het gebied van verkeer, groen, riolering en openbare

verlichting. Omdat het bedrag voor onderhoud (groot en klein) in de praktijk van jaar tot jaar niet erg veel afwijkt, is in het verleden de onderhoudsvoorziening opgeheven. In plaats daarvan wordt jaarlijks in de begroting een bedrag voor uit te voeren onderhoudswerkzaamheden opgenomen. De jaarlijkse bedragen zijn gebaseerd op de geactualiseerde uitvoeringsplanning 2024-2028. Voor 2026 betreft het een bedrag van € 718.000.

In 2023 is tevens een voorziening gevormd van € 1.800.000. Deze voorziening zal gedurende de periode 2024 t/m 2026 aangewend worden om het achterstallig onderhoud weg te werken. In 2024 is een bedrag uitgegeven van € 152.000. De resterende middelen worden grotendeels in 2025 uitgegeven en het dan nog resterende deel in 2026.

Riolering en water

Beleidskader

In het Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (VGRP) zijn de beleidsuitgangspunten opgenomen op basis waarvan de gemeente invulling geeft aan de drie wettelijke zorgplichten op het gebied van stedelijk waterbeheer. De raad heeft op 14 december 2020 het VGRP vastgesteld dat geldt voor de periode 2021-2025.

Het beleid, zoals opgenomen in het VGRP, is gericht op:

- Het inzamelen van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerde afvalwater; ☐
- Het inzamelen van hemelwater; ☐
- Het transporteren van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt; ☐
- Het voorkomen van ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater; ☐
- Het zoveel mogelijk beperken van overlast voor de woonomgeving (in de breedste zin van het woord);
- ☐Het doelmatig beheren van de riolering, het oppervlaktewater en grondwater tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Financiële consequenties

Op basis van het VGRP 2021-2025 bedragen de jaarlijkse kosten voor onderhoud aan de riolering € 328.000. In de vastgestelde PPN 2025 zijn onderstaande budgetten toegevoegd.

Financiële consequenties

Op basis van het VGRP 2021-2025 bedragen de kosten voor onderhoud aan de riolering in 2026 € 573.900.

Financiële consequenties in de begroting

De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud worden verantwoord binnen de gesloten exploitatie riolering. Het saldo tussen de totale lasten en baten binnen de exploitatie riolering wordt toegevoegd of onttrokken aan de voorziening riolering.

In 2026 wordt het WRP (Water- en Rioleringsprogramma) opgesteld voor de periode 2027-2031. Het WRP is feitelijk de opvolger van het VGRP en behandelt; Beleidskeuzes, Zorgplichten, Uitvoeringsstrategie, Maatregelen, Onderzoek, Personeel en financiën (rioolheffing). Omdat het WRP voor de nieuwe planperiode nog niet gereed is, zijn de in de begroting 2026-2029 geraamde bedragen, nog gebaseerd op het VGRP 2021-2025.

Gebouwen

Beleidskader

In 2023 zijn de onderhoudsplannen van de gemeentelijke gebouwen opnieuw geactualiseerd voor de periode 2023-2033. Jaarlijks wordt bekeken of er tussentijdse aanpassingen nodig zijn. De onderhoudsplannen geven inzicht in het geplande groot en klein onderhoud voor 2026 en een doorkijk voor de komende jaren. Voor al het in 2026 geplande onderhoud geldt, dat telkens wordt bekeken of het onderhoud noodzakelijk is of dat bepaalde werkzaamheden doorgeschoven kunnen worden. Daarnaast worden de onderhoudswerkzaamheden zoveel mogelijk afgestemd met de gebruikers van de gebouwen.

Verder is op 29 april 2021 de beleidsnotitie “Verduurzaming en onderhoud gemeentelijk maatschappelijk vastgoed” vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is de koers uitgezet voor het verduurzamen en onderhoud van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed.

Financiële consequenties

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning is gedurende de periode 2023-2033 voor groot onderhoud een totaalbedrag benodigd van € 4.877.000.

Financiële consequenties in de begroting

Historisch blijkt dat de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden vaak afwijken van de onderhoudsplanningen. Dit wordt met name veroorzaakt door onderhoudswerkzaamheden pas uit te voeren wanneer deze noodzakelijk zijn en niet wanneer deze gepland zijn. Voor de periode 2026 tot en met 2029 zijn de volgende bedragen opgenomen voor groot onderhoud; 2026 € 432.000, 2027 € 450.000, 2028 € 443.000 en 2029 € 424.000.

Openbaar groen

Beleidskader

In het coalitieprogramma 2022- 2026 zijn m.b.t. het groenonderhoud onderstaande resultaten opgenomen:

- We maken een Groenvisie waarin we de kansen voor meer en beter groen verkennen. Daarbij maken we meer geld vrij voor (groen)onderhoud, -vernieuwing en -uitbreiding zodat inwoners weer trots kunnen zijn op hun buurt;
- We zorgen voor goed beheer en onderhoud van bestaand openbaar groen (juiste boom op de goede plek, goede groeiplaatsen, goede kwaliteit, goede diversiteit van typen bomen).

In 2023 is de nieuwe groenvisie (groenplan) opgesteld. In de zomer van 2025 is dit als concept programma beleidsontwikkeling groen ter inzage gelegd. Het richt zich op de ontwikkeling van het groen en bepaalt hier de ambities voor. Met dit programma actualiseert de gemeente Gilze en Rijen haar groenbeleid en leggen we de basis voor een samenhangende, toekomstbestendige inrichting van het groen. Naar verwachting zal het college eind 2025 dit programma vaststellen.

Financiële consequenties

Naar aanleiding van het programma beleidsontwikkeling groen zijn de bestaande budgetten niet gewijzigd. Dit programma zal wel tot een (aanvullende) vraag naar middelen leiden. Na het vaststellen van dit programma wordt er een uitvoeringsagenda opgesteld met projecten op basis waarvan een vraag naar middelen wordt gedaan.

Financiële consequenties in de begroting

Voor het totale groenonderhoud is in de begroting jaarlijks een bedrag van € 1.719.000 opgenomen (exclusief onderhoud bomen). Daarnaast is voor renovatie en vervanging jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 381.000.

Financiering

Inleiding

Regelgeving met betrekking tot de uitvoering van taken op het gebied van treasury is opgenomen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). Het doel van deze wet is onder andere om op een verantwoorde, prudente en professionele wijze de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie (financieringsactiviteiten) van de gemeente middels een statuut te regelen.

Treasurystatuut

Het beleid op dit onderdeel is voor onze gemeente vastgelegd in het Treasurystatuut 2019 gemeente Gilze en Rijen (raad 11 november 2019).

Renteschema

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	1.489.185
b.	De externe rentebaten (idem)		-/- €	52.027
	Saldo rentelasten en rentebaten		€	1.437.158
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	202.892	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	138.230	
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+ €		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€	1.096.036
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+ €		-
d2.	Rente over voorzieningen	+/+ €		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€	1.096.036
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- €	931.521	
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	Nadelig		164.515

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt het bedrag dat maximaal met kort geld (looptijd maximaal 1 jaar) mag worden gefinancierd en wordt berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal. Op basis van de begroting 2026 is de kasgeldlimiet voor de gemeente Gilze en Rijen € 8,9 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is ingesteld als instrument om de renterisico's voor de vaste schuld te beheersen. Jaarlijks mogen de renterisico's door renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Op basis van de nu bekende gegevens (vaste schulden, renteherziening, aflossingen en nieuwe geldleningen) stellen wij het renterisico in 2026 op nihil.

Leningsbehoefte en leningenportefeuille

De gemeente Gilze en Rijen heeft eind 2025 naar verwachting een leningportefeuille van ongeveer € 36,9 miljoen. We verwachten in 2026 een financieringstekort van € 36,5 miljoen met name vanwege ons meerjareninvesteringsplan en de boekwaarden grondexploitatie. Op basis hiervan is de verwachting dat we nieuwe geldleningen moeten aantrekken in 2026.

Houdbare overheidsfinanciën Rijk en decentrale overheden

In Europa zijn regels afgesproken over de overheidsfinanciën. Zij bepalen de normen voor het begrotingstekort (EMU-saldo) en de overheidsschuld (EMU-schuld).

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) bevat het benodigde wettelijke instrumentarium voor het bereiken en in stand houden van houdbare overheidsfinanciën. De meest in het oog springende afspraak is het bereiken van begrotingsevenwicht op middellange termijn. Hiermee wordt uitdrukking gegeven aan de noodzaak van structurele reductie van het EMU-tekort en het garanderen van een houdbare EMU-schuld.

De beheersing van het EMU-saldo is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Rijk en de decentrale overheden. De eindverantwoordelijkheid voor de overheidsfinanciën als geheel ligt bij het Rijk. Gemeenten dienen hun tekort te houden onder de af te spreken percentages. Het Rijk wil gemeenten een boete opleggen via een korting op het Gemeentefonds wanneer zij de aan hen toegewezen EMU-norm overschrijden.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft de Nederlandse staat minder geld te lenen op de financiële markten en daalt de staatsschuld.

Schatkistbankieren is ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de EMU-schuld.

Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering vormt het fundament van de gemeentelijke organisatie. Zij bestaat uit personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, facilitaire dienstverlening en financieel beheer & beleid (waaronder de administratieve organisatie, treasury, planning & control en de interne controle). Een goede bedrijfsvoering bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en verenigingen. De ABG-organisatie speelt hierin een centrale rol: een sterke en toekomstbestendige ABG-organisatie zorgt ervoor dat de gemeente Gilze en Rijen betrouwbaar beleid kan uitvoeren, kan inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en inwoners goed kan ondersteunen.

ABG-organisatie

Sinds 2016 is de bedrijfsvoering van de gemeente Gilze en Rijen ondergebracht in de ABG-organisatie: de gezamenlijke ambtelijke organisatie van de bestuurlijk zelfstandige gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen. Iedere dag werken medewerkers van ABG aan goede en betrouwbare dienstverlening voor de drie gemeenten.

In de begroting 2025 is aangegeven dat de organisatie verder bouwt aan kwaliteit en continuïteit. Deze lijn zetten we in 2026 voort. De ABG-organisatie werkt daarbij aan een groeipad richting een professionele en lerende dienstverlener. Daarmee wordt bedoeld een organisatie die stabiel en betrouwbaar werkt, die medewerkers en bestuurders goed ondersteunt en die continu leert en verbetert. De doorontwikkeling richt zich op meer grip op processen en ontwikkeling van control, het versterken van het strategische vermogen, meer integraliteit en samenhang in de organisatie en een cultuur waarin leren en verbeteren centraal staan. Dit draagt eraan bij dat de drie besturen beter inzicht hebben en meer mogelijkheden krijgen om richting te geven aan de organisatie en de kwaliteit van de dienstverlening.

Gekoppeld aan de strategische koers om door te groeien richting een professionele en lerende dienstverlener, wordt ook gekeken naar het systeem "Betalen en Genieten", dat bepaalt hoeveel geld de drie gemeenten bijdragen aan de organisatie. Dit systeem moet transparant, stuurbaar en toekomstbestendig worden.

Centrale huisvesting

Een belangrijke ontwikkeling binnen het strategische groeipad is de realisatie van een nieuw gezamenlijk kantoor aan het Anne Frankplein in Rijen. Deze centrale huisvesting moet bijdragen aan hechtere samenwerking en een efficiëntere ondersteuning van de drie gemeenten en haar inwoners. Op dit moment loopt de aanbesteding. Volgens planning verhuist de ABG eind 2026. Voor de

gemeenten betekent dit dat er bestuurszetels worden ingericht in de eigen gemeentehuizen. Momenteel zijn we bezig om de effecten van de ontvlechting in beeld te brengen als gevolg van deze gewijzigde huisvestingssituatie.

Medewerkers en werkgeverschap

De kwaliteit van de dienstverlening valt of staat met gemotiveerde en vakbekwame medewerkers. Goed werkgeverschap, behoud van medewerkers en het aantrekken van nieuw talent blijven daarom speerpunten. Vooralsnog lukt het vrij aardig om vacatures te vervullen, maar uiteraard niet op alle functies. De arbeidsmarkt blijft krap en dat vraagt van de organisatie om aantrekkelijk te zijn en te blijven investeren in ontwikkeling en groei.

De ABG zet daarom in op een gezonde en veilige werkomgeving, op opleiding en groei voor medewerkers en op digitalisering die hen ondersteunt in het werk. Ook voor jonge professionals wil de organisatie aantrekkelijk zijn, onder meer door mogelijkheden om te leren en door te groeien. Deze inzet draagt direct bij aan de doorontwikkeling van de organisatie tot een professionele en lerende dienstverlener.

Digitalisering en informatieveiligheid

De digitale ontwikkeling heeft grote impact op de bedrijfsvoering. De ABG investeert daarom doorlopend in moderne systemen en in informatieveiligheid. Daarbij is naast technische maatregelen ook aandacht voor bewustwording bij medewerkers. Doel is zowel de interne processen als de externe dienstverlening te versterken.

Risicobeheersing en rechtmatigheid

Risicobeheersing blijft onderdeel van de reguliere P&C-cyclus. Risicomanagement is gericht op zowel bewustwording als het tijdig signaleren van nieuwe risico's. Bij beleidsvoorstellen wordt een risicoparagraaf toegevoegd. Risicomanagement is daarnaast een doorlopend proces: de risicoanalyse wordt jaarlijks geactualiseerd als onderdeel van het interne controleproces en vormt de basis voor verdere bijsturing van werkprocessen en beleidsuitgangspunten.

Sinds 2023 ligt de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoording steunt op de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC toetst of interne beheersmaatregelen effectief zijn en levert input voor verbetering van processen. De gemeenteraad wordt hiermee in staat gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol beter te vervullen.

Verbonden partijen

Inleiding

Samenwerkingsverbanden kunnen belangrijke voordelen opleveren met betrekking tot kosten, doelmatigheid en kwaliteit van de te leveren producten. Individuele gemeenten zijn soms te klein om kwalitatief goede producten tegen een acceptabele kostprijs te leveren. Samenwerking kan zich uitstrekken over alle beleidsterreinen (programma's) en op het gebied van de bedrijfsvoering. Een samenwerking kan diverse vormen aannemen (bijvoorbeeld: openbaar lichaam, gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente). Soms zijn verbonden partijen wettelijk voorgeschreven zoals de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Voor het aangaan van een verbonden partij moet aan de volgende *criteria* worden voldaan:

1. Er is sprake van een publiek belang.
2. Het publieke belang kan niet goed behartigd worden door middel van subsidies, regelgeving, toezicht of het inkopen van diensten of producten.
3. Een verbonden partij is de beste manier om de taken uit te voeren.
4. De (financiële) risico's die gepaard gaan met het aangaan van een verbonden partij staan in een redelijke verhouding tot het te dienen publieke belang.

Dit is verder uitgewerkt in onze eigen nota Verbonden Partijen. Daarnaast is in 2022 ook de Wet gemeenschappelijke regelingen aangepast om de democratische legitimiteit van deze regelingen te vergroten.

Overzicht verbonden partijen

Organisatie	Financieel belang 2026	Bestuurlijk belang	Eigen vermogen 1-1-2024	Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 1-1-2024	Vreemd vermogen 31-12-2024	Balans totaal 1-1-2024	Balans totaal 31-12-2024	Resultaat 2024
Gemeenschappelijke regelingen									
1 ABG organisatie	29.176.399	Behartiging van de sturing en beheersing van ondersteunende processen en uitvoeringstaken van de deelnemende gemeenten.	862.615	1.838.985	10.384.295	14.518.587	11.246.910	16.357.572	-
2 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	1.735.500	Samenwerking op het terrein van openbare veiligheid	6.724.000	6.697.000	57.375.000	57.281.000	64.099.000	63.978.000	176.000
3 Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	623.401	Samenwerking op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving	4.756.000	6.086.000	8.971.000	7.641.000	13.717.000	13.727.000	2.461.000
4 Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord	n.v.t.	Samenwerking op het gebied van ambulancevoer	15.119.000	15.980.000	27.435.000	26.188.000	42.554.000	42.168.000	995.378
5 GGD Hart voor Brabant	1.269.932	Leveren van een bijdrage aan de openbare gezondheidszorg	4.024.000	4.024.000	17.769.000	17.769.000	21.793.000	21.793.000	-394.000
6 Regio Hart van Brabant	125.500	Samenwerking deelnemende gemeenten	-3.030.406	-1.631.698	13.807.577	14.017.277	10.771.171	12.385.579	2.168.996
7 Diamantgroep	1.990.701	Uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening	8.382.000	7.249.000	15.942.000	17.843.000	24.324.000	25.092.000	-304.000
Samenwerkingsverbanden met private organisaties									
8 Midden-Brabant Poort BV/CV	Aandeel in vermogen	Ontwikkeling van bedrijventerrein Midden-Brabant Poort (MBP) in Gilze	21.087	21.087	1.617	1.617	22.704	22.704	-531
9 Stichting deelnemingen gemeente Gilze en Rijen (Rijen)	Samenwerkings-overeenkomst	Zeggenschap in Beheer BV Midden-Brabant Poort	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Deelnemingen									
10 Brabant Water	n.v.t.	Zorgdragen voor de openbare watervoorziening	699.235.000	716.350	618.615.000	1.410.493.650	1.317.850.000	1.411.210.000	17.115.000
11 BNG Bank	n.v.t.	Bankier in de non-profit sector	4.721.000.000	4.777.000	110.819.000.000	127.936.223.000	115.540.000.000	127.941.000.000	294.000.000
12 Gate 2	Aandeel in vermogen	Stimuleren luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid	-650.320	-766.520	3.241.363	3.177.748	2.591.043	2.411.228	-116.200
13 Publiek Ontwikkelbedrijf REKS BV	Aandeel in vermogen	Stimuleren en ontwikkelen duurzaamheidsprojecten en klimaatadaptatie	-	4.784.390	-	287.218	-	5.071.608	-575.610

Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente is een belangrijk sturingsinstrument voor de invulling van de aanwezige en toekomstige bouw mogelijkheden in onze gemeente. Op basis van dit beleid realiseert de gemeente doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economisch beleid. In mei 2019 heeft de gemeenteraad van Gilze en Rijen de meest recente nota grondbeleid vastgesteld. De nota grondbeleid geeft het juridische- en beleidsmatige kader aan waarbinnen de gemeente opereert.

Uitgangspunt is actief grondbeleid, maar met de huidige mogelijkheden van kostenverhaal en sturing via het omgevingsplan (Ow), voorheen bestemmingsplan, en overeenkomst of grondexploitatieplan, dienen bij elke mogelijkheid van grondaankoop de risico's en kosten goed in beeld gebracht te worden. Naast het uitgangspunt van actief grondbeleid wordt situationeel grondbeleid toegepast. Dit wil zeggen dat er per situatie wordt gekeken op welke wijze de gemeente haar capaciteiten het beste kan inzetten om op een locatie de gewenste ontwikkeling te realiseren.

Ook bij private ontwikkelingen kunnen we sturen op ruimtelijke en volkshuisvestelijke doelen. Dit doen we dan via de invulling van het benodigde ruimtelijke plan en het afsluiten van (anterieure) overeenkomsten. Waar voorheen op grond van de Grondexploitatiewet kostenverhaal (van te maken gemeentelijke kosten) gepleegd werd, is dit nu op basis van de omgevingswet.

Beleidsdocumenten

Wet- en regelgeving, het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna; BBV) en de voormalig bestemmingsplannen en omgevingsplannen vormen de algemene kaders van het te voeren grondbeleid. Onder andere de nota grondbeleid en de notitie grondprijzen sluiten hier op aan.

Actief grondbeleid

Van actief grondbeleid is sprake als de gemeente grond koopt, die bouw- en woonrijp maakt en weer verkoopt of in erfpacht uitgeeft aan ontwikkelaars, aannemers en particulieren. Bij actief grondbeleid exploiteert de gemeente gronden voor eigen rekening en risico. Bouwgronden in exploitatie hebben betrekking op grondexploitaties in de uitvoeringsfase, waarvan de gronden in eigendom zijn van de gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

De gemeente Gilze en Rijen heeft per medio 2025 tien lopende grondexploitaties waarvoor door de gemeenteraad in het verleden een exploitatieopzet is vastgesteld.

Woningbouwexploitaties

In tabel 1 hieronder zijn de lasten en baten per woningbouwexploitatie opgenomen die in de begroting 2026 zijn verantwoord. Tevens zijn per exploitatie de nog te verwachte lasten en baten in de toekomst en het verwachte resterende (dus exclusief reeds genomen winsten) resultaat op eindwaarde opgenomen.

Exploitatie (woningbouw)	Boekwaarde per 31-12-2024	Lasten 2025	Baten 2025	Winstneming 2025	Boekwaarde per 30-06-2025	Verwachte lasten	Verwachte baten	Verwachte eindwaarde	Verwacht eindjaar	Contante waarde
De Wildschut	699.289	218	-	-	699.507	97.588	-	-797.094	2.025	-781.465
Centrumplan Gilze (centrum)	4.995.032	11.166	-	-	5.006.198	42.746	644.004	-4.404.940	2.025	-4.318.569
Centrumplan Gilze (park)	-894.225	67.912	-	-	-826.313	564.157	-	262.156	2.026	251.976
Tussen de Leijen	11.732.814	116.554	-	-	11.849.368	16.127.692	35.826.463	7.849.403	2.032	6.699.390
Vl. Vennen Noord Oost	-461.297	7.625	-	-	-453.671	316.264	-	119.736	2.026	115.086
Wendel Zuid	-884.561	19.059	220.866	-	-1.086.368	861.645	243.857	468.580	2.026	450.384
Totaal	15.187.053	222.534	220.866	-	15.188.721	18.010.091	36.714.323	3.497.840		2.416.803

Tabel 1 grondexploitaties per 30 juni 2025

In tabel 2 worden de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde), zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2026, vergeleken met de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde) zoals die zijn opgenomen in de jaarstukken 2024. Voor de verschillen wordt in deze paragraaf per exploitatie een toelichting gegeven.

Exploitatie (woningbouw)	Verwachte EW jaarstukken 2024	Verwacht eindjaar per 30-06-2025	Verwachte EW begroting 2026	Verwacht eindjaar per 30-06-2025	Vershil EW jaarstukken 2024 vs begroting 2026
De Wildschut	-794.838	2025	-797.094	2025	-2.257
CP Gilze (centrumdeel)	-4.396.366	2025	-4.404.940	2025	-8.574
CP Gilze (parkdeel)	197.453	2026	262.156	2026	64.703
Tussen de Leijen	8.142.265	2032	7.849.403	2032	-292.862
Vliegende Vennen NO	128.990	2026	119.736	2026	-9.254
Wendel Zuid	453.092	2026	468.580	2026	15.488
Totaal	3.730.596		3.497.840		-232.756

Tabel 2 verwachte eindwaarde juni 2025 ten opzichte van december 2024

De opbouw van het totale resultaat per project (het verwachte resterende resultaat op eindwaarde plus de gerealiseerde tussentijdse winstnemingen tot en met juni 2025) wordt in de tabel hieronder weergegeven.

Exploitatie (woningbouw)	Verwachte EW begroting 2026	Winstnemingen t/m 2024	Totaal resultaat project (EW)
De Wildschut	-797.094	-	-797.094
CP Gilze (centrumdeel)	-4.404.940	-	-4.404.940
CP Gilze (parkdeel)	262.156	1.370.516	1.632.672
Tussen de Leijen	7.849.403	-	7.849.403
Vliegende Vennen NO	119.736	3.912.319	4.032.055
Wendel Zuid	468.580	756.766	1.225.346
Totaal	3.497.840	6.039.601	9.537.441

Tabel 3 totale resultaat per project

Onderstaand volgt een toelichting op de grootste afwijkingen en wordt per grondexploitatie de eindwaarde (afgerond op duizendtallen) per medio 2025 vergeleken met de eindwaarde per ultimo 2024 en zijn de effecten, waar nodig, van de volgende uitgangspunten verwerkt:

- Tarieven voor interne uren (conform ABG-beleid);
- Indexering van de kosten en opbrengsten;
- Grondprijzen conform de notitie grondprijzen 2025;
- Rekenrente (gebaseerd op de werkelijke rente op vreemd vermogen).

Alphenseweg (grenzend aan OBS de Wildschut)

Begin 2023 is de verkoop van de woningen opgestart. Eind 2023 is gestart met de bouwwerkzaamheden en eind 2024 zijn de woningen opgeleverd. Momenteel wordt gewerkt aan het omliggende openbare gebied (herinrichting Alphenseweg fase 2 / Heuvel e.o.) en de verwachting is dat het gehele plangebied in de tweede helft van 2025 gereed is.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) -/- € 799.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) -/- € 795.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) -/- € 797.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte negatieve resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 2.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een gemiddeld positief indexeringseffect.

Centrumplan Gilze (Centrumdeel)

Centrumplan Gilze bestaat uit het projectgebied tussen de Nieuwstraat, Lange Wagenstraat en Aalstraat. Het plan wordt gevormd door een centrumdeel en een parkdeel. Voor het centrumdeel hebben we een koop- en realisatieovereenkomst gesloten met de ontwikkelaar. Het gebied is in twee fasen gerealiseerd.

Het project is in zijn geheel grotendeels afgerond. Er resteren slechts nog wat afrondende werkzaamheden en onderzoeken voordat de laatste drie kavels verkocht kunnen worden. Het eindjaar voor dit project is vooralsnog vanwege de nog te verkopen kavels 2026.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) -/- € 4.521.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) -/- € 4.396.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) -/- € 4.405.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte negatieve resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 9.000, hoofdzakelijk veroorzaakt door het naar beneden bijstellen van de kostenindex en het vervallen van te hoog geraamde plankosten.

Centrumplan Gilze (Parkdeel)

Centrumplan Gilze bestaat uit het projectgebied tussen de Nieuwstraat, Lange Wagenstraat en Aalstraat. Het plan bestaat uit een centrum- en een parkdeel. In het parkdeel zijn verschillende woningbouwinitiatieven gerealiseerd, variërend van collectief particulier opdrachtgeverschap en particuliere woningbouw tot ontwikkeling van appartementengebouwen. Begin 2022 is de uitgifte van de resterende gronden afgerond. In 2025 is de groenvoorziening aangelegd en het gebied woonrijp gemaakt. De resterende posten in de grex betreffen de nazorg van het woonrijpmaken en afdrachten voor de aanleg en reconstructie van de Aalstraat en de Lange Wagenstraat. Momenteel wordt voor deze grondexploitatie rekening gehouden met eindjaar 2025.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 332.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 197.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 262.000.

In vergelijking met de begroting 2026 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 65.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Het resterende verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de indexering van de eenheidsprijzen.
- Het vrijvallen van een deel van de plankosten.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 1.371.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 262.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.633.000.

Tussen de Leijen

Het bestemmingsplan is door de raad vastgesteld op 31 januari 2022. Tevens is op deze datum de grondexploitatie vastgesteld door de raad, waarmee het gehele plangebied in exploitatie is genomen (het zuidelijke deel van het plangebied is daarmee betrokken in de reeds lopende grondexploitatie). Op 3 april 2023 is een wijzigingsbesluit genomen waarbij enkele onderdelen zijn aangepast en aangevuld. Het bestemmingsplan is op 25 september 2024, na een uitspraak van de Raad van State, onherroepelijk geworden.

De werkzaamheden voor het bouwrijp maken van het plangebied zijn aanbesteed. De grondwerkzaamheden worden dit jaar gestart. Het bouwrijp maken van het plangebied is naar verwachting afgerond in het tweede kwartaal 2026. Gemeente verkoopt vervolgens bouwrijpe kavels. De woningen in de noordelijke helft van het plangebied worden voor het overgrote deel door 2 projectontwikkelaars en de woningbouwcorporatie gebouwd.

In 2026 is de bouw van de eerste woningen gepland. Deze grondexploitatie loopt naar verwachting door tot 2032.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 7.015.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 8.142.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 7.849.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 293.000. Dit komt hoofdzakelijk door de volgende ontwikkelingen:

- Aangepaste verkaveling en programma;
- Actualiseren en doorvoeren grondprijzen;
- Wijziging in bovenplanse elementen (aanpassingen beoogde rotonde);
- Geactualiseerde civieltechnische bestekraming ten behoeve van het bouwrijp maken.

Per medio 2025 is er nog geen tussentijdse winst genomen. Het saldo van de toekomstige winstnemingen is derhalve gelijk aan het verwachte resultaat. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 7.849.000.

Vliegende Vennen Noord Oost

In juli 2020 is het bestemmingsplan voor de derde fase binnen het plangebied vastgesteld. De twee laatste kavels zijn in 2023 uitgegeven. In dit deel van Vliegende Vennen worden grondgebonden woningen gerealiseerd. In 2025 resteren nog kosten voor het woonrijp maken zoals de laatste verharding, plaatsen van ondergrondse containers en straatmeubilair.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 320.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 129.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 120.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 9.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Voor de afwikkeling van de laatste werkzaamheden buiten en de grondexploitatie zelf zijn wat extra plankosten opgenomen
- Het resterende verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de indexering van de eenheidsprijzen.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 3.912.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 120.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 4.032.000.

Wendel Zuid

In december 2015 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan en de grondexploitatie van het project Wendel-Zuid vastgesteld. Het bouwrijp maken van het plangebied is gerealiseerd. Het noordelijk deel is ook volledig woonrijp gemaakt.

Omtrent de ontwikkeling van het zuidelijk deel van het plangebied is een andere ontwikkelende partij geselecteerd. De gemeente geeft in deze fase naast deze ontwikkeling een zestal percelen. Inmiddels is gestart met de bouw van 31 woningen Wendelhof en de bouw van de woningen op de vrije kavels. Ook is inmiddels gestart met het gefaseerd woonrijp maken. De bouw van de woningen en het bouwrijp worden naar verwachting afgerond in de tweede helft van 2025.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 937.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 453.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 469.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met ca. € 16.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Het resterende verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de indexering van de eenheidsprijzen.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 757.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 469.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.225.000.

Bedrijventerreinexploitaties

In tabel 5 hieronder zijn de lasten en baten per bedrijventerreinexploitatie opgenomen die in de begroting 2026 zijn verantwoord. Tevens zijn per exploitatie de nog te verwachte lasten en baten in de toekomst en het verwachte resterende (dus exclusief reeds genomen winsten) resultaat op eindwaarde opgenomen.

Exploitatie (bedrijventerrein)	Boekwaarde per 31-12-2024	Lasten 2025	Baten 2025	Winstneming 2025	Boekwaarde per 30-06-2025	Verwachte lasten	Verwachte baten	Verwachte eindwaarde	Verwacht eindjaar
Haansbergen Oost	304.863	7.003	722.772	-	-410.906	87.870	501.050	824.085	2027
MBP (ingebrachte grond)	-326.028	11.618	-	-	-314.410	247.864	-	66.546	2026
MBP fase 1	-410.049	3.745	-	-	-406.304	270.984	-	135.320	2025
Vl. Vennen Paarse Strook	-992.626	11.665	-	-	-980.961	147.377	442.513	1.276.097	2025
Totaal	2.745.964	34.031	722.772	-	-2.112.580	754.095	943.563	2.302.048	

Tabel 5 grondexploitaties per 30 juni 2025 (bedrijventerreinen)

In tabel 6 worden de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde), zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2026, vergeleken met de verwachte resterende resultaten (op eindwaarde) zoals die zijn opgenomen in de jaarstukken 2024. Voor de verschillen wordt in deze paragraaf per exploitatie een toelichting gegeven.

Exploitatie (bedrijventerrein)	Verwachte EW jaarstukken 2024	Verwacht eindjaar per 30-06-2025	Verwachte EW begroting 2026	Verwacht eindjaar per 30-06-2025	Vershil EW jaarstukken 2024 vs begroting 2026
Haansbergen Oost	878.260	2027	824.085	2027	-54.175
Midden-Brabant Poort (ingebra	42.860	2026	66.546	2026	23.686
Midden-Brabant Poort fase 1	126.873	2025	135.320	2025	8.447
Vliegende Vennen Paarse Stroo	1.279.880	2025	1.276.097	2025	-3.783
Totaal	2.327.872		2.302.048		-25.825

Tabel 6 verwachte eindwaarde juni 2025 ten opzichte van 2024 (bedrijventerreinen)

De opbouw van het totale resultaat per project (het verwachte resterende resultaat op eindwaarde plus de gerealiseerde tussentijdse winstnemingen tot en met juni 2025) wordt in de tabel hieronder weergegeven.

Exploitatie (bedrijventerrein)	Verwachte EW begroting 2026	Winstnemingen t/m 2024	Totaal resultaat project (EW)
Haansbergen Oost	824.085	5.368.989	6.193.075
Midden-Brabant Poort (ingebra	66.546	1.229.632	1.296.177
Midden-Brabant Poort fase 1	135.320	2.271.959	2.407.279
Vliegende Vennen Paarse Stroo	1.276.097	2.628.848	3.904.945
Totaal	2.302.048	11.499.429	13.801.476

Tabel 7 totale resultaat per project

Onderstaand volgt een toelichting op de grootste afwijkingen en wordt per grondexploitatie de eindwaarde (afgerond op duizendtallen) per medio 2025 vergeleken met de eindwaarde per ultimo 2024 en zijn de effecten, waar nodig, van de volgende uitgangspunten verwerkt:

- Tarieven voor interne uren (conform ABG-beleid);
- Indexering van de kosten en opbrengsten;
- Grondprijzen conform de notitie grondprijzen 2025;
- Rekenrente (gebaseerd op de werkelijke rente op vreemd vermogen).

Haansberg Oost

Binnen het plangebied dienen nog werkzaamheden te worden uitgevoerd in het kader van de verkeersinrichting, groenvoorzieningen en de aanleg van inritten. In 2022 is een kavel verkocht, in dit plangebied heeft de gemeente op dit moment nog circa 0,8 ha. in de verkoop (twee percelen). Er heeft dit jaar gronduitgifte plaatsgevonden. Daarnaast zijn er saneringswerkzaamheden gestart voor het bestrijden van een Japanse duizendknoop. De grondexploitatie heeft een restant looptijd van anderhalf jaar.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 1.107.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 878.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 824.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) is afgenomen met € 54.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Gemaakte saneringskosten voor het bestrijden van de Japanse duizendknoop.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 5.369.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 824.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 6.193.000.

Midden-Brabant Poort (ingebrachte grond)

Deze grondexploitatie heeft betrekking op de grond die de gemeente heeft ingebracht (verkocht) in Midden-Brabant Poort CV. Er zijn in deze exploitatie middelen gereserveerd voor, onder andere, nog aan te leggen inritten, groenvoorzieningen en planontwikkelingskosten. Op basis van de voortgang van de eerste fase van het project Midden-Brabant Poort (alle kavels zijn inmiddels verkocht) is deze grondexploitatie geactualiseerd. Naar verwachting kan dit project in 2025 worden afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 39.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 43.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 67.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) toegenomen met € 24.000. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Minder gemaakte plankosten dan verwacht.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 1.230.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 67.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 1.297.000.

Midden-Brabant Poort fase 1

In 2011 is de gemeente met haar samenwerkingspartner de planuitvoering gestart van fase 1. Het bouw- en woonrijp maken van de gronden in fase 1 is zo goed als afgerond. Nu resteren hoofdzakelijk werkzaamheden rondom het beheer en de afronding van de WKO-uitbreiding. De laatste vijf bedrijfskavels zijn verkocht. In 2024 zijn de bouwwerkzaamheden gereed gemaakt. In 2025 wordt het resterende deel woonrijp gemaakt. Vooral het overdragen van een betrouwbaar WKO-systeem heeft momenteel de aandacht. Naar verwachting kan dit project dit jaar worden afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 141.800;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 127.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 135.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) met € 8.000 toegenomen. De oorzaken, op hoofdlijnen, zijn als volgt:

- Minder gemaakte plankosten dan verwacht.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 2.272.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 135.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 2.400.000.

Midden-Brabant Poort fase 2

Het afgelopen jaar is er veel progressie geboekt met de verdere uitwerking van de gebiedsontwikkeling Midden-Brabant Poort fase 2. Dit heeft significante wijzigingen in de grondexploitatie tot gevolg. Deze wijzigingen zorgen ervoor dat de nieuwe grondexploitatie opnieuw moet worden vastgesteld door de gemeenteraad. De nieuwe grondexploitatie wordt in een

afzonderlijk raadsvoorstel gepresenteerd, met daaraan toegevoegd een notitie die alle wezenlijke wijzigingen en de (financiële) gevolgen daarvan weergeven en toelichten. Vanwege deze ontwikkeling is ervoor gekozen de grondexploitatie van Midden-Brabant Poort fase 2 in deze begroting niet te actualiseren.

Vliegende Vennen Paarse Strook

Deze locatie vormt de overgangszone tussen de woonwijk Vliegende Vennen en het bedrijventerrein ten zuiden van het spoor. De Paarse Strook is bedoeld voor bedrijven met de mogelijkheid tot het bouwen van een bedrijfswoning. Het plan is gefaseerd ontwikkeld en in 2023 is geen perceel verkocht. Het laatste nog uit te geven perceel wordt naar verwachting in 2025 verkocht.

In het oostelijke deel van het plangebied (aan de voet van het kunstwerk “de Margrietten”) worden 17 woningen gerealiseerd. Naar verwachting worden deze werkzaamheden begin 2024 afgerond. De resterende werkzaamheden zijn het bouwrijpmaken van de Jo van Ammersstraat en Trees Kinstraat en de inrit voor een van de percelen. Deze grondexploitatie kan naar verwachting in 2025 worden afgesloten.

Het verloop van het verwachte resultaat (eindwaarde) laat het volgende beeld zien:

- Begroting 2025 (per 30-06-2024) € 1.287.000;
- Jaarstukken 2024 (per 31-12-2024) € 1.280.000;
- Begroting 2026 (per 30-06-2025) € 1.276.000.

In vergelijking met de jaarstukken 2024 is het verwachte resultaat (eindwaarde) afgenomen met € 4.000. Dit is met name het gevolg van indexatie-effecten.

Het saldo van de tot dusver gerealiseerde tussentijdse winstnemingen, per medio 2025, bedraagt € 2.629.000. Het saldo van de toekomstige winstnemingen bedraagt naar verwachting € 1.280.000. Dit betekent voor dit project een totaal verwacht positief resultaat (op eindwaarde) van € 3.909.000.

Faciliterend grondbeleid

Faciliterend grondbeleid (ook passieve complexen genoemd) houdt in dat de gemeente zelf geen grondexploitaties voert maar dit overlaat aan private ontwikkelaars. De gemeente 'faciliteert' deze gebiedsontwikkelingen door te investeren in plankosten, welke kosten vervolgens zullen worden verhaald op betrokkenen (middels een zogenaamde anterieure overeenkomst). Deze vorm van verrekening wordt in veruit de meeste gevallen toegepast. In de overige gevallen wordt vooraf geen overeenstemming bereikt tussen een private ontwikkelaar en de gemeente. In die situatie wordt de kostenverrekening gebaseerd op een exploitatieplan en het sluiten van een nadere (posterieure) overeenkomst.

Zoals genoemd in de inleiding is publiekrechtelijk kostenverhaal anders geregeld onder de Ow. Het exploitatieplan is met de inwerkingtreding van de Ow komen te vervallen. Daarnaast is behalve het traditionele kostenverhaal tevens (publiekrechtelijk) kostenverhaal zonder tijdvak geïntroduceerd. Er zijn nu dus twee stromen. De traditionele vorm van publiekrechtelijk kostenverhaal heeft net als voorheen een duidelijk eindbeeld, fasering en einddatum. Het nieuwe systeem, kostenverhaal zonder tijdvak, is bestemd voor organische gebiedsontwikkeling, waarbij geen duidelijk eindbeeld en fasering zijn. Hierbij gaat het om plannen met een globale functieaanduiding die op verschillende manieren kan worden uitgewerkt. De gemeente Gilze en Rijen is momenteel niet betrokken bij dergelijke plannen.

Alle private ontwikkelingen zijn per balansdatum geactualiseerd, de resultaten hiervan zijn verwerkt in de jaarstukken 2024.

Reserves grondbedrijf

Het weerstandsvermogen van het grondbedrijf bestaat uit de algemene reserve grondexploitatie en dient ter dekking van onvoorzienbare risico's. Dotaties en onttrekkingen vinden onder andere plaats als gevolg van winst- en verliesneming op de lopende grondexploitaties. Het verwachte saldo van de algemene reserve grondexploitatie (deze is niet gemaximeerd) per 31-12-2025 bedraagt circa € 3.065.000. Dit betekent dat de algemene reserve grondexploitatie groot genoeg is om de risico's binnen de grondexploitaties op te vangen. Voor meer informatie verwijzen we u graag naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Risicoparagraaf

Met bouwgrondexploitaties zijn meer dan gemiddelde risico's gemoeid. De exploitatie strekt zich uit over een groot aantal jaren en het gaat om grote investeringen. De opbrengsten worden veelal pas na de gemaakte kosten genoten en het is altijd de vraag of de verwachte opbrengsten ook gerealiseerd worden. Er wordt geprobeerd zoveel mogelijk risico's te kwantificeren en deze in de grondexploitatieberekeningen mee te nemen. In de grondexploitatie moet voldoende weerstandscapaciteit aanwezig zijn om risico's op te kunnen vangen.

Het gewogen risico voor de lopende grondexploitaties tezamen is in totaal circa € 1.745.000. Hiermee is rekening gehouden in de berekende weerstandscapaciteit. Voor meer informatie verwijzen we u graag naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wet Open Overheid

Inleiding

De inwerkingtreding van diverse informatiewetgevingen heeft impact op onze bedrijfsvoering en wijze van (digitaal) communiceren met inwoners en bedrijven. Dit resulteert in diverse beleidsvoornemens voor 2026.

Wat is de huidige situatie?

Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob). De Woo verplicht overheidsinstanties om naast informatieverstrekking op verzoek (passief) ook zelf informatie gefaseerd openbaar te maken (actief). Verder verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. Hiertoe is een Woo-platform ingericht.

Vanaf 1 mei 2022 is de passieve openbaarmaking binnen de gemeente aangepast. De eerste vijf informatiecategorieën van de verplichte actieve openbaarmaking zijn inmiddels actief. De overige zeven categorieën worden naar verwachting in 2026 stapsgewijs doorgevoerd.

Wat zijn de Beleidsvoornemens?

Onze organisatie voldoet aan hetgeen wettelijk is voorgeschreven voor de actieve openbaarmaking: De verplicht gestelde informatiecategorieën worden openbaar gemaakt.

Informatiehuishouding op orde: In het kader van de informatie huishouding op orde wordt de (meta)data over onze bedrijfsmiddelen verbeterd door het verder inrichten van "Single points of Truth" (op één plek worden de gegevens van een type bedrijfsmiddel eenduidig beheerd).

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

In de programmabegroting hebben wij per programma een inhoudelijke, beleidsmatige toelichting en een analyse van de baten en lasten ten opzichte van de begroting van voorgaand jaar opgenomen. Om de financiële analyses en toelichtingen niet zowel in de programmaverantwoording en het overzicht van baten en lasten op te nemen, verwijzen wij voor de analyse en toelichting van de baten en lasten per programma ten opzichte van de begroting van voorgaand jaar naar het onderdeel “Wat heeft het gekost?” van de programmabegroting.

Programma	Rekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma 0	5.277	1.589	-3.688	5.665	805	-4.860	5.162	407	-4.755	5.009	409	-4.600	5.086	411	-4.675	5.083	413	-4.670
Programma 1	3.935	38	-3.897	3.796	11	-3.786	3.660	11	-3.649	3.773	11	-3.761	3.883	12	-3.871	4.022	12	-4.011
Programma 2	2.646	152	-2.494	3.448	81	-3.367	3.544	82	-3.463	3.940	82	-3.858	4.147	83	-4.065	4.270	83	-4.187
Programma 3	722	653	-69	105	1.669	1.564	767	1.265	498	1.402	1.076	-325	1.409	1.078	-331	1.417	1.079	-337
Programma 4	2.657	853	-1.804	3.309	1.598	-1.712	3.253	1.311	-1.942	3.213	1.311	-1.903	3.199	1.311	-1.889	3.241	1.311	-1.930
Programma 5	10.447	2.682	-7.764	11.030	1.153	-9.877	10.590	1.161	-9.430	10.071	1.169	-8.902	10.002	1.174	-8.828	10.142	1.177	-8.965
Programma 6	40.192	10.263	-29.929	40.748	10.158	-30.589	38.857	9.629	-29.229	38.700	8.511	-30.188	39.092	8.858	-30.233	39.264	8.870	-30.394
Programma 7	7.923	6.180	-1.743	8.564	6.230	-2.334	7.909	5.980	-1.928	8.177	6.187	-1.990	8.246	6.219	-2.027	8.436	6.352	-2.084
Programma 8	2.006	6.106	4.100	15.120	14.512	-607	14.102	13.818	-285	9.005	6.886	-2.118	9.079	6.969	-2.110	8.607	5.872	-2.735
Subtotaal programma's	75.805	28.516	-47.289	91.785	36.218	-55.567	87.845	33.663	-54.183	83.289	25.644	-57.645	84.143	26.114	-58.029	84.483	25.170	-59.313
Alg. dekkingsmiddelen	657	63.270	62.612	959	67.762	66.802	1.617	69.047	67.431	2.143	71.071	68.928	3.253	72.556	69.303	3.580	75.350	71.771
Overhead	9.917	525	-9.392	10.441	472	-9.968	10.658	428	-10.230	11.403	420	-10.983	11.825	419	-11.406	12.211	415	-11.795
VpB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	92	0	-92	92	0	-92	92	0	-92
Onvoorzien	0	0	0	-1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	86.380	92.311	5.931	103.184	104.452	1.268	100.120	103.138	3.018	96.927	97.135	208	99.313	99.089	-224	100.365	100.936	570
Reserves programma 0	90	612	522	0	291	291	0	0	0	0	92	92	0	92	92	0	92	92
Reserves programma 2	1.010	592	-417	0	103	103	0	79	79	0	84	84	0	84	84	0	84	84
Reserves programma 3	266	22	-244	1.890	0	-1.890	858	0	-858	10	0	-10	10	0	-10	10	0	-10
Reserves programma 4	0	221	221	0	223	223	0	271	271	0	123	123	0	35	35	0	35	35
Reserves programma 5	558	840	282	15	878	863	15	1.766	1.751	15	640	625	15	593	578	15	579	564
Reserves programma 6	245	1.237	992	16	997	981	500	90	-410	0	90	90	0	84	84	0	50	50
Reserves programma 7	400	436	36	0	519	519	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserves programma 8	6.336	692	-5.643	2.044	388	-1.657	2.168	66	-2.102	1.394	6	-1.388	1.526	6	-1.520	1.411	6	-1.405
Reserves programma 9	0	55	55	780	0	-780	1.321	0	-1.321	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subt. mutaties reserves	8.905	4.708	-4.197	4.745	3.398	-1.347	4.862	2.271	-2.591	1.419	1.035	-384	1.551	894	-657	1.436	846	-589
Resultaat	95.284	97.019	1.734	107.929	107.850	-79	104.982	105.409	427	98.346	98.170	-176	100.864	99.983	-881	101.801	101.782	-19

Incidentele baten en lasten

Wij zijn er in geslaagd om u een sluitende begroting 2026 te presenteren. Onze baten en lasten zijn dus met elkaar in evenwicht (begrotingsevenwicht). Bij de beoordeling van onze begroting is het voor de Provincie van belang dat er ook sprake is van materieel begrotingsevenwicht. Dit houdt in dat de structurele lasten minimaal worden gedekt door structurele baten (tabel 1). Hierbij mogen dus incidentele lasten wel door structurele baten worden gedekt, maar structurele lasten niet door incidentele baten. De aard van de baten en lasten bepaalt in eerste instantie of een post als incidenteel of structureel aangemerkt wordt. Bij het bepalen van het structurele begrotingssaldo worden de incidentele lasten en baten uitgezonderd.

In tabel 2 geven wij u een overzicht van de totale baten en lasten, de incidentele baten en lasten, en een specificatie van de incidentele baten en lasten. De totale incidentele lasten in de begroting 2026 ad. € 15.652.000 worden voor € 14.805.000 gedekt door incidentele baten. Tegenover de overige incidentele lasten ad. € 847.000 staan structurele baten.

Om een last of een baat als incidenteel aan te kunnen merken, moet deze van materiële omvang zijn. De bedoeling hiervan is om de begroting, en het overzicht van incidentele baten en lasten, niet nodeloos ingewikkeld te maken, door een grote hoeveelheid kleine bedragen als incidenteel aan te merken. In de financiële verordening is opgenomen dat alle bedragen vanaf € 40.000 als materieel beschouwd dienen te worden.

Tabel 1: Structureel begrotingssaldo 2026-2029

	(bedragen x € 1.000)			
Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	3.018	178	-254	571
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-2.591	-354	-627	-590
Begrotingssaldo na bestemming	427	-176	-881	-19
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	847	270	270	270
Structureel begrotingssaldo	1.274	94	-611	251

Tabel 2: Incidentele baten en lasten 2026-2029

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	2026	2027	2028	2029
<u>Programma 0: Bestuur</u>				
lasten - Vennootschapsbelasting GREX	-	92	92	92
<u>Programma 2: Verkeer en vervoer</u>				
lasten - Opstellen uitvoeringsprogramma mobiliteit	50	-	-	-
<u>Programma 3: Economie</u>				
lasten - Grondexploitatie	354	-	-	-
baten - Grondexploitatie	1.202	-	-	-
<u>Programma 6: Sociaal domein</u>				
baten - Inkomsten spreidingswet	1.024	-	-	-
<u>Programma 8: VHROSV</u>				
lasten - Opstellen Programma grondbeleid en kostenverhaal	30	30	30	-
lasten - Gebiedsvisie Rijens Broek	30	-	-	-
lasten - Grondexploitatie	10.351	4.438	4.361	3.353
baten - Grondexploitatie	12.519	5.562	5.617	4.494
<u>Reserves</u>				
lasten - Resultaat grondexploitatie bedrijventerreinen	848	-	-	-
lasten - Resultaat grondexploitatie woningbouw	2.168	1.124	1.256	1.141
lasten - Storting best.res. Toekomstbestendig Gilze en Rijen	1.321	-	-	-
lasten - Friciekosten ombuigingen jeugdzorg	500	-	-	-
lasten - Spoorzone	-	270	270	270
baten - Vennootschapsbelasting GREX	-	92	92	92
baten - Opstellen Programma grondbeleid en kostenverhaal	30	30	30	-
baten - Gebiedsvisie Rijens Broek	30	-	-	-
Totaal Lasten:	15.652	5.954	6.009	4.856
Totaal Baten:	14.805	5.684	5.739	4.586
	847	270	270	270

Toelichting incidentele baten en lasten 2026

Resultaat grondexploitatie

De resultaten (winsten en verliezen) van de grondexploitatie moeten als incidenteel worden aangemerkt. De resultaten worden verrekend met de Algemene reserve grondexploitatie.

Opstellen uitvoeringsprogramma mobiliteit

Eind 2025 stellen we een programma mobiliteit vast. Dit vormt de basis voor de integrale uitvoering van ons verkeers- en vervoersbeleid in de komende jaren.

Inkomsten spreidingswet

De Spreidingswet bevat een bonusregeling voor gemeenten die gedurende lange tijd aanzienlijk meer asielzoekers opvangen dan hun eigen vastgestelde taakstelling. Gilze en Rijen komt in aanmerking voor de bonusregeling.

Opstellen Programma grondbeleid en kostenverhaal

Het Programma grondbeleid en kostenverhaal vormt één van de Programma's die in aanvulling op de Omgevingsvisie is uitgewerkt. In dit programma stellen we de kaders voor het gemeentelijk grondbeleid en voor het kostenverhaal en de financiële bijdragen.

Gebiedsvisie Rijens Broek

We doen met de gemeente Tilburg een verkenning van het gebied Rijens Broek. In deze verkenning wordt het gebied geanalyseerd op watersysteem, landbouw, cultuurhistorie, recreatieve mogelijkheden en relevante ruimtelijke aspecten. Deze verkenning is in de afrondende fase en geeft een basis om een beslissing te nemen over toekomstige stappen. Een ontwikkeling waardoor het gebied een groene buffer kan vormen behoort tot de mogelijkheden, maar daarbij zullen meerdere partijen waaronder bewoners, bedrijven en grondeigenaren bij betrokken moeten worden.

Overzicht van reserves en voorzieningen

Overzicht reserves begroting 2026

Naam van de reserve	Saldo begin 2025	Erbij	Eraf	Saldo begin 2026	Erbij	Eraf	Saldo begin 2027	Erbij	Eraf	Saldo begin 2028	Erbij	Eraf	Saldo begin 2029	Erbij	Eraf	Saldo eind 2029
A. Algemene reserves																
Algemene reserve	4.547	2.514	2.102	4.959	-	-	4.959	-	-	4.959	-	-	4.959	-	-	4.959
Algemene reserve grondexploitatie	1.440	3.924	100	5.264	3.015	30	8.249	1.124	92	9.281	1.256	92	10.445	1.141	92	11.494
Totaal algemene reserves	5.987	6.438	2.202	10.223	3.015	30	13.209	1.124	92	14.240	1.256	92	15.405	1.141	92	16.453
B. Bestemmingsreserves																
Wegen	92	-	-	92	-	-	92	-	-	92	-	-	92	-	-	92
Groen	474	-	-	474	-	-	474	-	-	474	-	-	474	-	-	474
Openbare verlichting	631	-	-	631	-	23	608	-	23	584	-	23	561	-	23	538
Cultuurfonds	55	15	-	70	15	-	85	15	-	100	15	-	115	15	-	130
Nieuwbouw basisonderwijs	510	-	187	323	-	235	88	-	88	-	-	-	-	-	-	-
Sportpark Vijf Eiken	2.151	-	218	1.933	-	218	1.715	-	218	1.497	-	218	1.279	-	214	1.065
Sporthal Rijen	683	-	18	666	-	18	648	-	18	631	-	18	613	-	18	596
Sportpark Verhoven tennis	940	-	40	900	-	40	860	-	40	820	-	40	780	-	40	740
Sportpark Verhoven voetbal	1.738	-	179	1.559	-	179	1.381	-	132	1.249	-	85	1.163	-	85	1.078
MFA Molenschot	1.330	-	90	1.240	-	90	1.151	-	90	1.061	-	84	977	-	50	927
Atletiekbaan Spiridon	462	-	39	423	-	39	385	-	39	346	-	39	308	-	37	271
Prinsenboschool	753	-	35	718	-	35	682	-	35	647	-	35	611	-	35	576
Ondernemersfonds	81	10	-	91	10	-	101	10	-	111	10	-	121	10	-	131
Sociaal domein	-	-	-	-	500	-	500	-	-	500	-	-	500	-	-	500
Openbare schoolspeelterrinen	175	-	21	154	-	21	133	-	14	119	-	14	105	-	6	99
Spoorzone	7.395	-	6	7.389	-	6	7.383	270	6	7.647	270	6	7.911	270	6	8.175
Fonds stimulering burgerinitiatieven	20	16	-	36	-	-	36	-	-	36	-	-	36	-	-	36
Onderh. gemeentelijke gebouwen	347	-	-	347	-	-	347	-	-	347	-	-	347	-	-	347
Onderh. sportcomplex Den Butter	314	-	-	314	-	-	314	-	-	314	-	-	314	-	-	314
Onderh. buitensportaccommodaties	1.507	-	51	1.456	-	55	1.401	-	55	1.346	-	55	1.291	-	55	1.236
Duurzame herinr. wijken en straten	2.099	-	56	2.043	-	56	1.987	-	60	1.927	-	60	1.867	-	60	1.806
Sporthal Gilze	5.188	-	-	5.188	-	1.197	3.991	-	125	3.866	-	125	3.741	-	125	3.617
Ruimte voor ruimte gelden	662	-	257	405	-	30	375	-	-	375	-	-	375	-	-	375
Toekomstbestendig Gilze en Rijen	-	-	-	-	1.321	-	1.321	-	-	1.321	-	-	1.321	-	-	1.321
Totaal bestemmingsreserves	27.607	41	1.196	26.452	1.846	2.241	26.058	295	943	25.410	295	802	24.903	295	754	24.443
Totaal generaal reserves	33.594	6.479	3.398	36.676	4.862	2.271	39.266	1.419	1.035	39.650	1.551	894	40.307	1.436	846	40.896

Overzicht voorzieningen begroting 2026

Naam van de voorziening	Saldo begin van het dienstjaar 2025	Erbij	Eraf	Saldo eind van het dienstjaar 2025	Erbij	Eraf	Saldo eind van het dienstjaar 2026	Erbij	Eraf	Saldo eind van het dienstjaar 2027	Erbij	Eraf	Saldo eind van het dienstjaar 2028	Erbij	Eraf	Saldo eind van het dienstjaar 2029
<u>Voorzieningen bestaande risico's</u>																
Voorziening pensioen en wachtgeld wethouders	3.804	128	236	3.696	128	150	3.673	128	150	3.651	128	150	3.629	128	150	3.606
Voorziening voormalig personeel/ FPU	62	0	5	57	0	5	52	0	5	47	0	5	42	0	5	37
Voorziening (achterstallig onderhoud) wegen	1.648	0	600	1.048	0	1.048	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<u>Verkregen middelen van derden ter besteding</u>																
Voorziening afvalstoffenheffing	680	0	172	508	0	96	412	0	110	302	0	101	202	0	144	58
Voorziening riolering	5.613	0	1.975	3.638	0	1.906	1.732	0	164	1.568	0	205	1.364	0	295	1.069
Subtotaal voorzieningen excl. verliesvoorziening GREX	11.807	128	2.987	8.947	128	3.205	5.870	128	429	5.569	128	460	5.236	128	594	4.770
Voorziening verwachte verliezen Grondexploitatie	7.490	0	0	7.490	0	0	7.490	0	0	7.490	0	0	7.490	0	0	7.490
Totaal voorzieningen	19.297	128	2.987	16.437	128	3.205	13.360	128	429	13.059	128	460	12.726	128	594	12.260

Overzicht mutaties reserves

bedragen x € 1.000

Omschrijving programma	2026		2027		2028		2029	
	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.
<u>Programma 0: Bestuur en ondersteuning</u>								
Toevoegingen	0		0		0		0	
Onttrekkingen	0		92		92		92	
<u>Programma 1: Veiligheid</u>								
Toevoegingen	0		0		0		0	
Onttrekkingen	0		0		0		0	
<u>Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat</u>								
Toevoegingen	0		0		0		0	
Onttrekkingen	79		84		84		84	
- Motie duurzame herinrichting		79		84		84		84
<u>Programma 3: Economie</u>								
Toevoegingen	858		10		10		10	
- Ondernemersfonds		10		10		10		10
Onttrekkingen	0		0		0		0	
<u>Programma 4: Onderwijs</u>								
Onttrekkingen	271		123		35		35	
- Prinsenboschool		35		35		35		35
- Saldo gesloten circuit onderwijs		235		88		0		0
<u>Programma 5: Sport, cultuur en recreatie</u>								
Toevoegingen	15		15		15		15	
- Cultuurfonds		15		15		15		15
Onttrekkingen	1.766		640		593		579	
- Sporthal Achter de Tuintjes		1.197		125		125		125
- Sportpark Vijf Eiken voetbal en hockey		218		218		218		214
- Openbaar schoolspeelsterrein BVM		7		0		0		0
- Sportpark Verhoven voetbal		179		132		85		85
- Kantplanken sportpark Verhoven		3		3		3		3
- VV Gilze kunstgrasveld 4 vervangen		4		4		4		4
- Atletiekbaan Spiridon		39		39		39		37
- Openbaar schoolspeelsterrein De Wildschut		6		6		6		6
- Openbaar schoolspeelsterrein De Bolster		8		8		8		0
- Sportpark Verhoven tennis		40		40		40		40
- kunstgrasvelden voetbal sportpark Vijf Eiken		48		48		48		48
- Extra uitv.krediet sporthal Rijen		18		18		18		18

Omschrijving programma	2026		2027		2028		2029	
	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.	Totaal	Struct.
<u>Programma 6: Sociaal domein</u>								
Toevoegingen	500		0		0		0	
Onttrekkingen	90		90		84		50	
- MFA Molenschot		90		90		84		50
<u>Programma 7: Volksgezondheid en milieu</u>								
Toevoegingen	0		0		0		0	
Onttrekkingen	0		0		0		0	
<u>Programma 8: VHROSV</u>								
Toevoegingen	2.168		1.394		1.526		1.411	
Onttrekkingen	66		6		6		6	
- Ronde Nassaulaan - N631		6		6		6		6
<u>Programma 9: Algemene dekkingsmiddelen</u>								
Toevoegingen	1.321		0		0		0	
Onttrekkingen	0		0		0		0	
Totaal toevoegingen:	4.862	25	1.419	25	1.551	25	1.436	25
Totaal onttrekkingen:	2.271	2.211	1.035	943	894	802	846	754
	2.591	-2.186	384	-918	657	-777	589	-729

Investerings- en financieringsstaat

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Uitgaven					
Investerings (activa IP 2025-2029)	2.725	13.410	13.530	4.645	9.783
Lopende investeringen activastaat	23.890		-	-	-
Investerings (grondexploitaties per saldo)	7.969	-		-	
Aflossingen (opgen. geldlening. totaal)	3.536	3.754	3.757	3.760	3.760
Onttrekkingen (reserves)	3.398	2.271	1.065	924	846
Onttrekkingen (voorzieningen)	2.987	3.206	430	460	594
Totaal uitgaven:	44.505	22.641	18.782	9.789	14.983
Inkomsten					
Exploitationeoverschot/tekort	-79	427	-176	-881	-19
Desinvesteringen (activastaat)	-	-	-	-	-
Desinvesteringen (grondexploitaties per saldo)		6.929	3.013	3.299	-
Afschrijvingen (activastaat)		4.117	3.676	3.736	3.681
Afschrijvingen (IP 2024-2028)	0	706	2.567	2.221	318
Aflossingen (activastaat)	0	55	55	55	51
Nieuwe geldleningen	28.000	5.000	8.000	-	10.000
Toevoegingen (reserves)	6.479	4.862	1.419	1.551	1.436
Toevoegingen (voorzieningen)	128	128	128	128	128
Totaal inkomsten:	34.528	22.224	18.682	10.109	15.595
Saldo financiering:	-9.977	-417	-100	320	612
Positief = toename / negatief = afname					
Overschot financiering:					
Negatief = financieringstekort					
Begin begrotingsjaar	1.509	-8.468	-8.885	-8.985	-8.665
Eind begrotingsjaar	-8.468	-8.885	-8.985	-8.665	-8.053

Meerjarige balans

In het gewijzigde BBV wordt een meerjarig geprognosticeerde balans voorgeschreven. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Balans per ultimo (x € 1.000)	Realisatie 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
Immateriële vaste activa	1.765	318	303	288	273	258
Materiële vaste activa	65.541	92.148	100.730	108.012	106.693	112.471
Financiële vaste activa	7.100	8.555	8.520	8.485	8.452	8.422
Voorraden (incl voorzieningen)	12.320	20.289	13.360	10.347	7.048	7.048
Uitzettingen < 1 jaar	25.924	25.924	25.924	25.924	25.924	25.924
Liquide middelen	503	503	503	503	503	503
Overlopende activa	8.647	8.647	8.647	8.647	8.647	8.647
Totaal activa	121.800	156.384	157.987	162.206	157.540	163.273
Eigen vermogen	35.328	38.330	41.348	41.526	41.272	41.843
Voorzieningen	11.807	8.948	5.870	5.568	5.236	4.770
Langlopende schulden	41.100	65.564	66.810	71.053	67.293	73.533
Kortlopende schulden	9.452	19.429	19.846	19.946	19.626	19.014
Overlopende passiva	24.113	24.113	24.113	24.113	24.113	24.113
TOTAAL PASSIVA	121.800	156.384	157.987	162.206	157.540	163.273

EMU-Saldo

Omschrijving	2024	2025	2026
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2025	Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.002	3.018	178
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	30.151	12.286	10.989
3 Mutatie voorzieningen	-2.859	-3.078	-302
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgrond in exploitatie)	7.969	-6.929	-3.013
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-37.977	-5.417	-8.100

Taakveldindeling

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
010	Bestuur	2.988	185	-2.803	2.768	0	-2.768	2.829	0	-2.829	2.687	0	-2.687	2.735	0	-2.735	2.697	0	-2.697
020	Burgerzaken	2.249	1.231	-1.018	2.658	725	-1.934	2.194	325	-1.869	2.168	325	-1.843	2.193	325	-1.868	2.220	325	-1.896
030	Beheer overige gebouwen en gronden	40	173	132	238	80	-158	140	83	-57	154	84	-70	158	86	-71	166	88	-77
Programma 0: Bestuur en ondersteuning		5.277	1.589	-3.688	5.665	805	-4.860	5.162	407	-4.755	5.009	409	-4.600	5.086	411	-4.675	5.083	413	-4.670

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
110	Crisisbeheersing en Brandweer	2.384	0	-2.384	2.170	0	-2.170	1.993	0	-1.993	2.059	0	-2.059	2.115	0	-2.115	2.196	0	-2.196
120	Openbare orde en Veiligheid	1.551	38	-1.513	1.626	11	-1.615	1.667	11	-1.656	1.714	11	-1.703	1.768	12	-1.756	1.826	12	-1.815
Programma 1: Veiligheid		3.935	38	-3.897	3.796	11	-3.786	3.660	11	-3.649	3.773	11	-3.761	3.883	12	-3.871	4.022	12	-4.011

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
210	Verkeer en vervoer	2.646	152	-2.494	3.429	80	-3.349	3.544	81	-3.464	3.940	81	-3.859	4.147	82	-4.066	4.270	82	-4.188
220	Parkeren	0	0	0	19	1	-18	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat		2.646	152	-2.494	3.448	81	-3.367	3.544	82	-3.463	3.940	82	-3.858	4.147	83	-4.065	4.270	83	-4.187

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
310	Economische ontwikkeling	65	0	-65	68	0	-68	70	0	-70	72	0	-72	75	0	-75	77	0	-77
320	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	404	636	232	-271	1.608	1.880	354	1.202	848	1.012	1.012	0	1.012	1.012	0	1.012	1.012	0
330	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	70	17	-53	94	16	-78	126	16	-110	98	17	-82	101	17	-84	103	17	-86
340	Economische promotie	184	0	-184	215	45	-170	217	46	-170	219	47	-172	221	48	-173	224	49	-174
Programma 3: Economie		722	653	-69	105	1.669	1.564	767	1.265	498	1.402	1.076	-325	1.409	1.078	-331	1.417	1.079	-337

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
420	Onderwijshuisvesting	879	90	-788	861	83	-778	1.090	83	-1.006	1.047	83	-964	1.031	83	-947	1.069	83	-986
430	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.779	763	-1.016	2.448	1.514	-934	2.164	1.228	-936	2.166	1.228	-939	2.169	1.228	-941	2.172	1.228	-944
Programma 4: Onderwijs		2.657	853	-1.804	3.309	1.598	-1.712	3.253	1.311	-1.942	3.213	1.311	-1.903	3.199	1.311	-1.889	3.241	1.311	-1.930

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
510	Sportbeleid en activering	1.239	303	-936	1.188	116	-1.072	1.205	116	-1.090	1.247	116	-1.131	1.292	116	-1.176	1.342	116	-1.226
520	Sportaccommodaties	4.588	2.154	-2.434	4.495	958	-3.537	4.274	966	-3.308	3.818	974	-2.843	3.739	979	-2.760	3.811	984	-2.827
530	Cultuurpresentatie, - productie en -participatie	320	47	-273	324	49	-275	311	49	-262	312	49	-263	313	49	-264	290	47	-243
540	Musea	20	0	-20	31	0	-31	31	0	-31	31	0	-31	31	0	-31	32	0	-32
550	Cultureel erfgoed	86	0	-86	39	0	-39	31	0	-31	31	0	-31	31	0	-31	32	0	-32
560	Media	679	134	-544	735	0	-735	720	0	-720	583	0	-583	583	0	-583	584	0	-584
570	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.514	44	-3.470	4.217	30	-4.187	4.019	30	-3.988	4.050	30	-4.019	4.013	30	-3.982	4.052	30	-4.022
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie		10.447	2.682	-7.764	11.030	1.153	-9.877	10.590	1.161	-9.430	10.071	1.169	-8.902	10.002	1.174	-8.828	10.142	1.177	-8.965

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
610	Samenkracht en burgerparticipatie	6.585	2.642	-3.943	6.688	2.480	-4.208	4.969	1.822	-3.147	4.619	432	-4.187	4.626	433	-4.194	4.638	433	-4.205
622	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.320	50	-1.270	1.335	50	-1.285	1.360	50	-1.310	1.386	50	-1.336	1.880	50	-1.830	1.916	50	-1.866
630	Inkomensregelingen	9.823	6.989	-2.835	10.123	7.358	-2.764	10.107	7.483	-2.623	10.153	7.483	-2.669	10.203	7.483	-2.720	10.255	7.483	-2.772
640	Begeleide participatie	2.013	0	-2.013	2.110	0	-2.110	2.076	0	-2.076	1.974	0	-1.974	1.922	0	-1.922	1.926	0	-1.926
650	Arbeidsparticipatie	1.489	7	-1.482	1.558	2	-1.555	1.636	2	-1.633	1.744	2	-1.741	1.823	2	-1.821	1.859	2	-1.857
660	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.190	8	-1.182	1.268	0	-1.268	1.215	0	-1.215	1.224	0	-1.224	1.234	0	-1.234	1.245	0	-1.245
6711	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.769	0	-3.769	3.832	0	-3.832	3.714	0	-3.714	3.809	0	-3.809	3.909	0	-3.909	3.909	0	-3.909
6712	Begeleiding (WMO)	1.981	0	-1.981	2.067	0	-2.067	1.967	0	-1.967	1.967	0	-1.967	1.967	0	-1.967	1.967	0	-1.967
6713	Dagbesteding (WMO)	496	0	-496	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225
6714	Overige maatwerkarrang. (WMO)	1.576	274	-1.302	1.663	263	-1.400	1.709	266	-1.443	1.712	539	-1.173	1.715	539	-1.176	1.731	539	-1.192
6752	Jeugdhulp ambulante regionaal	4.243	0	-4.243	5.591	0	-5.591	5.155	0	-5.155	4.715	0	-4.715	4.405	0	-4.405	4.405	0	-4.405
6762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.177	288	-3.889	2.343	0	-2.343	2.777	0	-2.777	3.216	0	-3.216	3.217	0	-3.217	3.217	0	-3.217
6763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	35	0	-35	505	0	-505	505	0	-505	505	0	-505	505	0	-505	505	0	-505
6791	PGB Wmo	353	0	-353	354	0	-354	354	0	-354	354	0	-354	354	0	-354	354	0	-354
6792	PGB Jeugd	181	0	-181	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225	225	0	-225
6811	Beschermd wonen (Wmo)	194	0	-194	169	0	-169	169	0	-169	169	0	-169	169	346	177	169	358	190
6821	Jeugdbescherming	326	0	-326	369	0	-369	368	0	-368	370	0	-370	371	0	-371	371	0	-371
6822	Jeugdreclassering	150	0	-150	120	0	-120	120	0	-120	120	0	-120	120	0	-120	120	0	-120
692	Coördinatie en beleid Jeugd	290	5	-285	203	5	-198	208	5	-203	214	5	-209	220	5	-216	227	5	-222
Programma 6: Sociaal domein		40.192	10.263	-29.929	40.748	10.158	-30.589	38.857	9.629	-29.229	38.700	8.511	-30.188	39.092	8.858	-30.233	39.264	8.870	-30.394

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
710	Volksgezondheid	1.241	0	-1.241	1.258	0	-1.258	1.315	0	-1.315	1.316	0	-1.316	1.316	0	-1.316	1.316	0	-1.316
720	Riolering	1.729	2.045	316	1.639	1.978	338	1.575	1.877	301	1.768	2.070	301	1.809	2.110	301	1.899	2.200	301
730	Afval	2.497	2.827	330	2.866	3.192	326	2.855	3.180	325	2.869	3.194	325	2.860	3.185	325	2.903	3.228	325
740	Milieubeheer	2.448	1.308	-1.140	2.792	1.061	-1.731	2.155	923	-1.231	2.215	923	-1.292	2.252	923	-1.329	2.309	923	-1.386
750	Begraafplaatsen en crematoria	8	0	-8	8	0	-8	8	0	-8	8	0	-8	8	0	-8	8	0	-8
Programma 7: Volksgezondheid en milieu		7.923	6.180	-1.743	8.564	6.230	-2.334	7.909	5.980	-1.928	8.177	6.187	-1.990	8.246	6.219	-2.027	8.436	6.352	-2.084

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
810	Ruimtelijke Ordening	-2.346	565	2.912	2.206	164	-2.042	2.121	165	-1.956	2.791	166	-2.626	2.904	166	-2.738	3.350	167	-3.184
820	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.857	4.181	1.324	11.302	13.243	1.941	10.359	12.519	2.160	4.449	5.562	1.113	4.372	5.617	1.246	3.368	4.494	1.126
830	Wonen en bouwen	1.495	1.359	-136	1.611	1.105	-506	1.623	1.134	-489	1.764	1.159	-605	1.803	1.185	-618	1.889	1.211	-678
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		2.006	6.106	4.100	15.120	14.512	-607	14.102	13.818	-285	9.005	6.886	-2.118	9.079	6.969	-2.110	8.607	5.872	-2.735

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
050	Treasury	179	196	17	302	91	-211	223	81	-142	-97	81	178	148	81	-67	-361	81	443
061	OZB woningen	0	4.433	4.433	0	4.888	4.888	0	5.020	5.020	0	5.135	5.135	0	5.253	5.253	0	5.374	5.374
062	OZB niet woningen	412	4.515	4.103	432	5.678	5.246	445	5.831	5.386	459	5.965	5.506	474	6.102	5.628	491	6.243	5.751
064	Belastingen overig	5	205	200	30	143	114	30	147	118	30	151	121	30	154	124	31	158	127
070	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	52.862	52.862	0	55.756	55.756	0	56.750	56.750	0	58.480	58.480	0	59.683	59.683	0	62.186	62.186
080	Overige baten en lasten	62	387	325	194	535	340	919	529	-389	1.751	554	-1.196	2.600	561	-2.040	3.419	571	-2.848
341	Economische promotie	0	671	671	0	671	671	0	689	689	0	705	705	0	721	721	0	737	737
Programma 9A: Algemene dekkingsmiddelen		657	63.270	62.612	959	67.762	66.803	1.617	69.047	67.431	2.143	71.071	68.928	3.253	72.556	69.303	3.580	75.350	71.771

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
040	Overhead	9.917	525	-9.392	10.441	472	-9.968	10.658	428	-10.230	11.403	420	-10.983	11.825	419	-11.406	12.211	415	-11.795
Programma 9B: Overhead		9.917	525	-9.392	10.441	472	-9.968	10.658	428	-10.230	11.403	420	-10.983	11.825	419	-11.406	12.211	415	-11.795

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
090	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	92	0	-92	92	0	-92	92	0	-92
Programma 9C: Vennootschapsbelasting		0	0	0	0	0	0	0	0	0	92	0	-92	92	0	-92	92	0	-92

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
081	Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma 9D: Onvoorzien		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bedragen X € 1.000		Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
Nr.	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
098	Mutaties reserves	8.905	4.708	-4.197	4.745	3.398	-1.347	4.862	2.271	-2.591	1.419	1.035	-384	1.551	894	-657	1.436	846	-589
Programma 9E: Reserves		8.905	4.708	-4.197	4.745	3.398	-1.347	4.862	2.271	-2.591	1.419	1.035	-384	1.551	894	-657	1.436	846	-589
TOTAAL GEMEENTE GILZE EN RIJEN:		95.284	97.019	1.734	107.929	107.850	-79	104.982	105.409	427	98.346	98.170	-176	100.864	99.983	-881	101.801	101.782	-19

Bijlagen

BBV Indicatoren

1		Formatie			
Eenheid	Fte per 1.000 inwoners				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
0,09	0,09	0,06	0,06	0,06	0,15
<p>Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan. Het betreft hier uitsluitend de functies van de gemeentesecretaris, de griffier en de ondersteuning van de griffier. Er is in deze geen maatschappelijk effect beoogd.</p>					

2		Bezetting			
Eenheid	Fte per 1.000 inwoners				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
0,09	0,11	0,06	0,06	0,06	0,14
<p>Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, inclusief eventuele boventallige medewerkers. Het betreft hier uitsluitend de functies van gemeentesecretaris, griffier en ondersteuning griffier. Er is in deze geen maatschappelijk effect beoogd.</p>					

3		Apparaatskosten			
Eenheid	Kosten per inwoner				
Bron	Jaarrekening/Begroting ABG				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
€ 853	€ 911	€ 1.054	€ 1.136	€ 1.107	€ 1.169

4		Externe inhuur			
Eenheid	Kosten als % van de totale loonsom				
Bron	Jaarrekening/Begroting ABG				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
16,6%	21,0%	22,7%	25,6%	13,5%	15,3%

5		Overhead			
Eenheid	% van de totale lasten				
Bron	Eigen gegevens				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
8,9%	7,7%	10,2%	11,5%	10,1%	10,6%

6		Verwijzingen Halt			
Eenheid	Aantal per 1.000 jongeren				
Bron	Bureau Halt				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
10,0	16,0	18,0	15,0	Geen opgave	Geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 7 is komen te vervallen.

8		Winkeldiefstallen			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
0,6	1,5	0,6	1,1	Geen opgave	Geen opgave

9		Geweldsmisdrijven			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
2,8	3,7	3,0	4,2	Geen opgave	Geen opgave

10		Diefstallen uit woningen			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
0,9	2,4	0,9	0,9	Geen opgave	Geen opgave

11		Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
5,8	4,9	5,2	3,7	Geen opgave	Geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 12 en 13 zijn komen te vervallen.

14	Functiemenging				
Eenheid	%				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
54,7	53,7	54,2	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 15 is komen te vervallen.

16	Vestigingen (van bedrijven)				
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
161,8	174,0	196,8	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave

17	Absoluut verzuim				
Eenheid	Aantal per 1.000 leerlingen				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
36,0	53,1	138,8	87,5	Geen opgave	Geen opgave
Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere niet in een school staat ingeschreven. Volgens de Leerplichtwet zijn gemeenten verplicht om te controleren of alle inwoners die onder de Leerplichtwet vallen in een school staan ingeschreven. Het streven is dat iedereen die onder de Leerplichtwet valt ook ingeschreven staat bij een onderwijsinstelling.					

18	Relatief verzuim				
Eenheid	Aantal per 1.000 leerlingen				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
19,0	24,0	33,0	45,0	Geen opgave	Geen opgave
Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Relatief verzuim is de officiële benaming in de Leerplichtwet voor spijbelen. De school zelf blijft verantwoordelijk voor de behandeling van het korter durende relatief verzuim. Het streven is om het aantal leerlingen, die relatief verzuimt zo laag mogelijk te houden.					

19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)				
Eenheid	% deelnemers aan het VO en MBO				
Bron	DUO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
2,1	2,1	2,0	4,2	Geen opgave	Geen opgave
Ons beleid is erop gericht om te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie de school verlaat.					

20		Niet sporters			
Eenheid	%				
Bron	RIVM				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
Geen opgave	45,3	Geen opgave	43,9	Geen opgave	Geen opgave
<p>Ons beleid is erop gericht het voorzieningenniveau voor sporten op peil te houden. Hiermee willen we zoveel mogelijk mensen stimuleren om te sporten.</p>					

21		Banen			
Eenheid	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64				
Bron	LISA				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
817,0	793,7	810,3	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave
<p>LISA is een landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. We proberen bedrijven aan onze gemeente te binden zodat er meer werkgelegenheid ontstaat.</p>					

22		Jongeren met een delict voor de rechter			
Eenheid	% 12 t/m 21 jarigen				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
1,0	1,0	1,0	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave
<p>Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Ons beleid is erop gericht om vroegtijdig problemen bij jongeren te signaleren en daarmee te voorkomen dat jongeren delicten plegen.</p>					

23		Kinderen in een uitkeringsgezin			
Eenheid	% Kinderen tot 18 jaar				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
5,0	4,0	4,0	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave
<p>Er is sprake van een uitkeringsgezin als er sprake is van een bijstandsuitkering. Ons beleid is erop gericht om mensen mee te laten doen in de samenleving en bij voorkeur door het verrichten van betaald werk.</p>					

24		Netto arbeidsparticipatie			
Eenheid	% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
72,5	73,9	73,8	74,1	Geen opgave	Geen opgave
<p>Arbeidsparticipatie is het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking. We proberen bedrijven aan onze gemeente te binden zodat er meer werkgelegenheid ontstaat.</p>					

De ministeriële regeling beleidsindicatoren gemeenten is aangepast waardoor beleidsindicator 25 is komen te vervallen.

26		Werkloze jongeren			
Eenheid	% 16 t/m 22 jarigen				
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
1,0	1,0	1,0	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave
We streven ernaar om iedereen mee te laten doen. Onze inzet is erop gericht om jeugdwerkloosheid te voorkomen.					

27		Personen met een bijstandsuitkering			
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
259,5	236,8	220,9	216,2	Geen opgave	Geen opgave
De gemeente registreert alle bijstandsuitkeringen. Hieronder vallen uitkeringen in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Ons beleid is erop gericht mensen zo snel mogelijk weer deel te laten nemen in het arbeidsproces. Gelet op ontwikkelingen als bijv. de verkorte WW is het lastig om direct invloed uit te oefenen op de aantallen uitkeringsgerechtigden. Op basis van onze eigen gegevens verstrekte we medio 2023 372 bijstandsuitkeringen.					

28		Lopende re-integratievoorzieningen			
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
273,7	294,0	303,2	286,3	Geen opgave	Geen opgave
Een re-integratievoorzieningen is een voorziening die door een gemeente wordt ingezet, nadat is vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is.					

29		Jongeren met jeugdhulp			
Eenheid	% van alle jongeren tot 18 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
14,3	14,4	14,7	13,7	Geen opgave	Geen opgave
We willen graag dat onze kinderen gezond en veilig opgroeien. Ons beleid is erop gericht dit mogelijk te maken en eventuele problemen die er zijn snel en dichtbij op te lossen. We proberen hiermee te voorkomen dat er specifieke jeugdhulp nodig is.					

30	Jongeren met jeugdbescherming				
Eenheid	% van alle jongeren tot 18 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
1,0	0,9	0,8	0,9	Geen opgave	Geen opgave
<p>Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Er zijn drie jeugdbeschermingsmaatregelen die de rechter kan opleggen: een ondertoezichtstelling (OTS) (komt veruit het meest voor), ontzetting uit de ouderlijke macht en gezag beëindiging. Onze inzet op het gebied van jeugd is erop gericht om de inzet van dergelijke maatregelen zo mogelijk te voorkomen.</p>					

31	Jongeren met jeugdreclassering				
Eenheid	% van alle jongeren 12 tot 23 jaar				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.	0,2	Geen opgave	Geen opgave
<p>Jeugdreclassering is een combinatie van intensieve begeleiding en controle voor jongeren die veroordeeld zijn of verdacht worden van een strafbaar feit. Als een leerplichtambtenaar proces verbaal opmaakt wegens schoolverzuim kan jeugdreclassering ook toegepast worden. Onze inzet op het gebied van jeugd is erop gericht te voorkomen dat dergelijke maatregelen opgelegd worden.</p>					

32	Cliënten met maatwerkarrangement WMO				
Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners				
Bron	GMSD				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
770	800	810	810	Geen opgave	Geen opgave
<p>Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Het stimuleren van de eigen kracht is hierin het uitgangspunt, maar daar waar nodig verstrekken we hiervoor een individuele voorziening (vervoersvoorziening, woonvoorziening enz.).</p>					

33	Omvang huishoudelijk restafval				
Eenheid	Kg/inwoner				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
40	41	36	N.n.b.	65	65
<p>Minder restafval, meer scheiding met als doel het bevorderen van hergebruik/ombuiging van afvalstoffen naar grondstoffen (indicator is alleen huis-aan-huis inzameling van fijn huishoudelijk restafval).</p>					

34		Hernieuwbare elektriciteit			
Eenheid	%				
Bron	RWS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
14,2	19,4	N.n.b	N.n.b.	Geen opgave	Geen opgave

35		Gemiddelde WOZ waarde			
Eenheid	Duizend euro				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
288	314	343	368	341	368

36		Nieuw gebouwde woningen			
Eenheid	Aantal per 1.000 woningen				
Bron	Basisregistratie adressen en gebouwen				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
2,8	10,1	21,6	5,3	Geen opgave	Geen opgave
Invulling geven aan de woningbouwplanning en de huisvestingsopgaaf.					

37		Demografische druk			
Eenheid	%				
Bron	CBS				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
75,4	75,9	76,5	74,9	Geen opgave	Geen opgave
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Het % wordt hoger, dit betekent dat de demografische druk verslechtert.					

38		Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden			
Eenheid	Euro				
Bron	COELO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
595	653	708	733	835	858

39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden				
Eenheid	Euro				
Bron	COELO				
Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Begroot
2021	2022	2023	2024	2025	2026
621	683	736	763	862	885
We willen bij de 20% goedkoopste gemeenten in Nederland behoren, volgens de COELO ranglijst voor woonlasten van meerpersoonshuishoudens.					